

LITERACKI SOPOT

SOPOT BY THE BOOK

LITERACKI
SOPOT

21 ~~~ 24
sierpnia
2025

SOPOT
BY THE BOOK

21 ~~~ 24
August
2025

Goyki3
Art Inkubator

Spis treści

Contents

- 5 **Sopot zaprasza/Experience Sopot by the book**
Magdalena Czarzyńska-Jachim
- 6 **O festiwalu/About the festival**
Joanna Cichocka-Gula
- 8 **Drum bun!**
Marta Czarnecka
- 10 **Proza (post)pamięci/(Post) memory prose**
Bogdan Crețu
- 16 **Drum bun!**
[Tatiana Țîbuleac, Cătălin Mihuleac, Lavinia Braniște, Raluca Nagy,
Ana i Eduard Dragu, Cristian Teodorescu, Bogdan-Alexandru Stănescu,
Lucian Dan Teodorovici, Oleg Serebrian, Doris Mironescu,
Joanna Kornaś-Warwas]
- 29 **Debaty/Discussions**
- 35 **Nagroda Historyczna „Polityki”/Historical Award from Polityka weekly**
[Sławomir Poleszak, Rafał Wnuk]
- 38 **H/historia/H/history**
[Weronika Kostyrko-Ziemińska, Artur Domosławski,
Joanna Wilengowska, Andrzej Dybczak]
- 42 **My/Us**
[Aleksandra Zbroja, Maciej Pisuk, Dorota Borodaj, Radosław Kobierski]
- 46 **Nogaś w parku/Nogaś in the park**
[Anda Rottenberg, Eliza Kącka, Elżbieta Łapczyńska, Paweł Sołtyś]
- 50 **Powroty>Returns**
[Jakub Ćwiek, Inga Iwasiów, Daniel Odija, Agnieszka Jelonek]
- 54 **Debiuty/Debuts**
[Jul Łyskawa, Patryk Zalaszewski, Weronika Stencel, Zofia Lorek]

- 57 **Wokół fantastyki/About fantasy**
[Marta Kisiel, Łukasz Kucharczyk]
- 59 **Wokół komiksu/About comics**
[Jan Mazur]
- 60 **Wokół kryminału/About crime fiction**
[Maciej Siembieda]
- 62 **AiR Goyki 3**
[Maria Karpińska]
- 64 **Varia/Miscellanea**
- 70 **Literacka gra miejska/Literary urban game**
- 71 **Sztuka na Literackim/Art by the Book**
[Andreea Anghel]
- 73 **Literacki filmowy/Film by the Book**
- 80 **Literacki teatralny/Theatre by the Book**
- 84 **Literacki Young Adult/YA by the Book**
- 90 **Literacki dla dzieci/Sopot by the Book for Kids**
- 100 **Literacki warsztatowy/Workshops by the Book**
- 105 **Literacki 2026: literatura portugalskojęzyczna**
Sopot by the Book 2026: Portuguese-language literature
- 107 **Koalicja Letnich Festiwali Literackich**
The Coalition of Summer Literary Festivals
- 108 **Uczestnicy Targów Książki/Participants of the Book Fair**
- 109 **Ptasie radio/Bird Radio**
- 110 **Wnioski z badań publiczności festiwalu Literacki Sopot w 2024 roku**
Findings from the audience survey of the 2024 Sopot by the Book Festival
- 112 **Program w pigułce**
116 **In a nutshell**
- 122 **Na deser**

Nadal często wracam do Rumunii.
Dla mnie to najpiękniejszy
i najbardziej niezrozumiany kraj
w całej Europie, kraina przygód
i romantyzmu, w której wciąż
można odkryć nową historię
i nowe dramaty.

I still return often to Romania.
For me it is the most beautiful
and misunderstood country in
all of Europe, a land of adventure
and romance, where it still feels
possible to unearth new history
and new drama.

Sopot zaprasza Experience Sopot by the Book

fot. Anna Rezulak KFP

Szanowni Państwo,

przed nami 14. edycja festiwalu Literacki Sopot, jednego z największych, a przede wszystkim najbardziej lubianych przez czytelników i autorów festiwali literackich w Polsce. Zachęcam do zapoznania się z bardzo bogatym tegorocznym programem, a przede wszystkim zapraszam do uczestniczenia we wszystkich wydarzeniach sopockiego święta książki.

Wieloletnią tradycją festiwalu jest prezentowanie czytelnikom literatury i kultury kolejnych krajów europejskich. Tym razem będzie to Rumunia. Jestem przekonana, że liczne wydarzenia festiwalowe, a zwłaszcza debaty i spotkania autorskie z pisarzami i literaturą rumuńską, będą dla Państwa prawdziwą intelektualną przygodą i ciekawie spędzonym czasem. Życząc miłych wrażeń i radości, jaką daje obcowanie z książką, zapraszam na Literacki Sopot 2025.

MAGDALENA CZARZYŃSKA-JACHIM
prezydentka Sopotu

Dear Guests,

we are about to begin the 14th edition of Sopot by the Book, one of Poland's largest and most beloved literary festivals, cherished by readers and authors alike. I encourage you to explore this year's rich and varied programme and, above all, I warmly invite you to join us for this annual celebration of books in Sopot!

The festival has a long-standing tradition of introducing audiences to the literature and culture of different European countries. This year, our focus is on Romania. I am confident that the festival's many events, especially the discussions and meetings with Romanian authors, will provide an intellectually rewarding experience and a pleasant way to pass the time. I wish you many memorable moments and the joy that comes from engaging with literature, and I invite you to join us at Sopot by the Book 2025.

MAGDALENA CZARZYŃSKA-JACHIM
Mayor of the City of Sopot

O festiwalu

About the Festival

Pierwszą edycję Literackiego Sopotu realizowaliśmy intuicyjnie. Opieraliśmy się na przeczuciu dotyczącym tego, jak powinien wyglądać festiwal literacki. Pojechaliśmy do Edynburga, aby sięgnąć do przykładu, o którym wiele słyszeliśmy. Minęło trochę czasu, zanim odnaleźliśmy własny styl i sposób opowiadania o literaturze.

Niezmiennie towarzyszyło nam też poczucie, że musimy zachować świeżość spojrzenia, wrażliwość na tematy, które są ważne dla literatury, ale które mają swoje źródło w ludzkich dramatach, politycznych utopiach, społecznych procesach dokonujących się zarówno w Polsce, jak i krajach, które gościliśmy.

Dla mnie doświadczenie Literackiego Sopotu to też doświadczenie bardzo osobiste, rezerwar przemyśleń, pułapek, olśnień i rezygnacji. Pole eksperymentu, z którego czerpałam, tworząc koncepcję Goyki 3 Art Inkubatora, który powstał kilka lat później.

Każdy autor, którego gościliśmy, każdy widz, który pojawił się na festiwalu na przestrzeni ostatnich 13 lat, to osobna historia, osobny koralik nanizany na tę naszą nitkę wspomnień. Zespół... wspaniały, oddany, z łatwością pokonujący przeszkody, dumny z festiwalu. Dziękuję za wszystkie chwile, które spędziliśmy razem.

Po co to wszystko piszę? Nie opuszczam zespołu Literackiego, zmieniam tylko konstelację, pozostawiając na stanowisku dyrektorki Martę Czarnecką, która rozwijała się razem z nami, razem z festiwalem,

We organised the first Sopot by the Book festival on instinct. We relied on a gut feeling about what a literary festival should be like. We travelled to Edinburgh, as we had long admired it from afar. It took time before we found our own voice when it came to talking about literature.

Throughout, we maintained a sense that we needed to keep our perspective fresh, remaining sensitive to themes vital to literature that are also rooted in human experience, political utopias and the social processes that shape life in Poland and the countries we hosted.

For me, Sopot by the Book has also been a profoundly personal experience—a reservoir of reflections, pitfalls, revelations, and moments of resignation. It has been a space for creative experimentation which later helped shape my vision for the Goyki 3 Art Inkubator, which I launched a few years later.

Every writer we have hosted and every audience member who has attended the festival over the past thirteen years has their own story—a bead on the string of our shared memories.

The team is remarkable: committed, unfazed by obstacles and proud of what we've built together. Thank you for all the moments we've shared.

So why am I writing this? It's not because I'm leaving the Sopot by the Book team—I'm simply shifting roles and handing over

i której osoba daje gwarancję dalszego rozwoju tego niezwykle dla nas wszystkich ważnego wydarzenia.

JOANNA CICHOCKA-GULA

dyrektorka Goyki 3 Art Inkubatora
pomysłodawczyni i dyrektorka festiwalu
Literacki Sopot w latach 2012–2024

the Director position to Marta Czarnecka. She has grown alongside us and the festival, and her leadership will ensure that this extraordinary event, which is so important to us all, continues to flourish.

JOANNA CICHOCKA-GULA

Director of Goyki 3 Art Inkubator
Founder and Director of the Sopot by the Book
from 2012 to 2024

Joanna Cichocka-Gula
i Marta Czarnecka,
fot. Konrad Kulczyński

Drum bun!

Przed nami 14. edycja festiwalu. Do zespołu festiwalowego dołączyłam dwanaście lat temu, a w tym roku debiutuję w nowej roli – dyrektorki festiwalu.

Tegoroczna edycja odbywa się w cieniu toczącej się w Ukrainie wojny, ludobójstwa w Strefie Gazy, kryzysu migracyjnego i odradzającego się nacjonalizmu. Jak sobie z tym radzić, będąc nieznaczącym trybikiem w wielkim świecie? Czy chwilową ucieczką od codzienności lub pomocą w jej zrozumieniu może być podróż przez literackie światy, bliskie i dalekie, jak opowieści o Ameryce Południowej, ludach Syberii, Puszczy Białowieskiej, Warmii czy sierpniowej Warszawie?

Drum bun!, czyli szerokiej drogi, to hasło, które można spotkać bardzo często, podróżując po Rumunii, i tak nazwałyśmy pasmo wydarzeń związanych z tym krajem. Mam nadzieję, że ta wspólna wędrówka często krętymi ścieżkami będzie dla was na tyle intrygująca i wciągająca, że będziecie ją chcieli i chciały kontynuować także po festiwalu.

Planując spotkania, przeanalizowałyśmy i odrzuciłyśmy cały zestaw stereotypów panujących w Polsce na temat Rumunii. Chciałyśmy spojrzeć na ten kraj od nowa, na świeżo. Zanurzyłyśmy się więc w świecie rumuńskiej kultury i literatury, szukając odpowiedzi na pytanie zadane przez znakomitego rumuńskiego historyka Luciana Boię w tytule jego książki: dlaczego Rumunia jest inna? W literaturze odkrywałyśmy historie dotyczące przeszłości, rozliczeń z systemem komunistycznym, burzliwej transformacji, ale też obrazy dzieciństwa, dorastania czy bolączek współczesnego

This year marks the 14th edition of our festival. I joined the team twelve years ago, and this year I am making my debut in a new role as the festival director.

This edition is taking place against the backdrop of the ongoing war in Ukraine, the genocide in Gaza, the migration crisis, and the resurgence of nationalism. How can we, as tiny cogs in the vast machinery of the world, cope with all this? Could a journey through literary worlds—near and far, from tales of South America and the peoples of Siberia to the Białowieża Forest, Warmia, or August-time Warsaw—offer a momentary escape from everyday life, or perhaps help us make sense of it?

Drum bun!—meaning ‘safe travels’—is a phrase you will often come across while travelling through Romania. It is also the name we have given to a series of festival events dedicated to this country. I hope that our shared journey, winding and meandering as it may be, will be so intriguing and absorbing that you will wish to continue it even after the festival ends.

When designing the programme, we considered—and dismissed—all the stereotypes about Romania that persist in Poland. We wanted to view the country with fresh eyes. To this end, we immersed ourselves in Romanian culture and literature, seeking an answer to the question posed by the esteemed historian Lucian Boia in the title of his book: Why Is Romania Different? In literature, we uncovered stories that grapple with the past, come to terms with the communist regime and chart the turmoil of political transformation, as well as intimate

świata. Część z tych tematów pojawi się podczas festiwalowych debat o kraju, który w wyjątkowy sposób łączy rozmaite wpływy i tradycje, a który podobnie jak Polska ulegał i ulega demonowi nacjonalizmu.

Czy w spolaryzowanym świecie nadal potrzebujemy literatury, umiejętności opowiadania historii i zainteresowania cudzymi historiami, żeby nauczyć się pokory i empatii? A może samo uczestnictwo w festiwalu literackim – odkrywanie odmiennych perspektyw, kulturalne niezgadanie się z szacunkiem dla opinii innych, głębokie poznawanie innego bez zamykających ocen i stereotypów – jest już pokojowym manifestem, działaniem przeciwko przemocy, krótkowzroczności i nienawiści, które zdają się obecnie panoszyć bez kontroli?

Zapraszamy do Sopotu – miasta, w którym literatura łączy ludzi i otwiera nowe horyzonty.

MARTA CZARNECKA
dyrektorka festiwalu

portrayals of childhood, coming of age, and the struggles of the modern world. Some of these themes will resurface during the festival's discussions about a country that uniquely combines diverse influences and traditions. Much like Poland, this country has repeatedly fallen victim to nationalism.

In an increasingly polarised world, is literature—the art of storytelling and the willingness to listen to stories that are not our own—still necessary in order to learn humility and empathy? Perhaps simply participating in a literary festival—discovering different perspectives, disagreeing politely and respectfully, and exploring what is different without resorting to judgement or stereotypes—is a peaceful manifesto in itself. It is an act of quiet defiance against violence, short-sightedness, and the unchecked spread of hatred that seems to be rampant today.

We warmly invite you to Sopot, a city where literature brings people together and opens up new perspectives.

MARTA CZARNECKA
Festival Director

Proza (post)pamięci

(Post) memory prose

W czasach reżimu komunistycznego czołowym gatunkiem w literaturze rumuńskiej była powieść. Odpowiadała zarówno kierunkowi partii – oficjalną tematykę narzucali autorzy zaangażowani politycznie, choć nie uznawani przez krytykę literacką – jak i powszechnej potrzebie trenowania się w wolności myślenia. Tę potrzebę można było realizować w obszarze niekontrolowanym przez władze, czyli interpretacji. Na gruncie literatury tworzyła się coraz wyraźniejsza rozbieżność między skrajnie upolitycznioną kulturą oficjalną oraz tolerowaną kulturą zwaną ewazionistyczną¹, która pod pretekstem autonomii estetycznej zdołała zachować swój artystyczny charakter, jednocześnie wyrażając opór wobec reżimu. Była sporadycznie antykomunistyczna, ale wyraźnie niekomunistyczna. W konsekwencji powieść stała się świadkiem rzeczywistości, której nie mogła zdemaskować ani otwarcie oskarżać. Była jednak w stanie wyrwać ją z propagandowych schematów za pomocą subtelnych sugestii i zaszyfrowanych wiadomości, przy wsparciu „współpracujących” czytelników. Parabola oraz język ezopowy narzuciły szczególnie rodzaj podejrzliwej lektury, która dopatrywała się aluzji nawet tam, gdzie w istocie jej nie było.

During the communist regime, the novel was the dominant genre in Romanian literature. It corresponded with both the party line—official themes were imposed by politically engaged authors, though not recognised by literary critics—and the widespread need to cultivate freedom of thought. This need could be fulfilled in a realm beyond the control of the authorities: interpretation. Within literature, a growing divergence emerged between the overtly politicised official culture and the tolerated ‘evazionist’² culture. Under the guise of aesthetic autonomy, this culture managed to preserve its artistic integrity while simultaneously expressing resistance to the regime. This culture was occasionally anti-communist, but always clearly non-communist. Consequently, the novel became a witness to realities it could neither openly expose nor accuse. However, it was able to free those realities from propagandistic frameworks through subtle suggestions and encrypted messages, relying on ‘collaborating’ readers. Parables and Aesopian language encouraged a particular kind of suspicious reading, seeking out allusions where none existed.

¹ rum. *evazionism/literatura evazionistă* – literatura, która unika konfrontacji z rzeczywistością społeczno-polityczną, zazwyczaj stawiana w kontrze wobec literatury zaangażowanej; nazwa pochodzi od rumuńskiego słowa *evaziune* oznaczającego unik lub ucieczkę (przyp. tłum.).

² Rom. *evazionism/literatura evazionistă* – a form of literature that avoids engagement with socio-political reality, typically contrasted with politically committed or socially engaged writing; the term derives from the Romanian word *evaziune*, meaning ‘evasion’ or ‘escape’ (translator’s note).

Po upadku komunizmu, jeszcze zanim przemianę przeszła literatura, zmodyfikował się sam odbiór. Nie czytano już na przekór zakazom, a dominujące w latach 80. techniki szyfrowania znaczeń stały się nagle nieaktualne. Czytelnicy zwrócili się ku biografii i literaturze wspomnieniowej, zachłannie szukając w nich zakazanej dotąd prawdy. Najbardziej poczytne książki pierwszej dekady po transformacji to pamiętniki, wspomnienia i literatura pisana do szuflady. Pod tą presją dokumentacji zmieniły się zarówno tematy, jak i strategie konstrukcji literatury. Ująłbym to w ten sposób: główny kierunek prozy postkomunistycznej prowadzi od postmodernizmu (zorientowanego na pamflet, satyrę i dystopię antykomunistyczną) do prozy pamięci.

Stosunek wobec przeszłości, sposób przeniesienia do świata fikcji wydarzeń pomijanych milczeniem w czasach komunizmu, badanie zbiorowych traum uobecnionych w doświadczeniach jednostek, bohater jako świadek historii, los indywiduum będący oznaką przemian w paradygmacie politycznym i społecznym – to aspekty, które definiują lwią część prozy ostatnich dekad. Większość dzieł z tego zakresu można nazwać powieściami pamięci, które szczególnie cenią sobie wspomnienia z drugiej ręki, przekazane w gronie rodziny lub większej wspólnoty. Być może dlatego lepiej byłoby nadać im miano powieści postpamięci. Rewidowane przez pisarzy ostatnich dekad traumy – zarówno te dziejowe, jak i indywidualne – to przede wszystkim Holokaust, pogromy, deportacje i gułag. Do rozszerzenia tej wąskiej tematyki doszło po latach 90. Wówczas tem fabularnym był już nie tylko komunizm, któremu przyglądano się, rzecz jasna, krytycznym okiem. Do antysemityzmu panującego w Rumunii międzywojennej przyznano się stosunkowo późno, dopiero po tym jak, zaraz po upadku komunizmu, uformowała się idealistyczna

Even before literature itself underwent a transformation following the fall of communism, the way it was received had already changed. Reading in defiance of censorship ceased, and the techniques used to convey hidden meaning, which had been prevalent in the 1980s, suddenly became obsolete. Readers turned to biographies and memoirs, eagerly seeking out the truths that had previously been forbidden. The most widely read books in the first decade after the transition were diaries and memoirs, as well as drawer literature. This pressure to document led to the evolution of themes and literary strategies. I would summarise this shift in post-communist prose as moving from a focus on pamphlets, satire and anti-communist dystopias to memory prose.

The relationship with the past, the way events silenced during communism are transferred into the fictional realm, the exploration of collective traumas embodied in individual experiences, the protagonist as a witness to history and the fate of the individual as an indication of changes in political and social paradigms—these aspects define most prose written in recent decades. Most works within this scope can be described as memory novels, which place particular value on second-hand memories passed down within families or larger communities. For this reason, it would be more accurate to call them post-memory novels. The traumas revisited by writers in recent decades—both historical and personal—primarily include the Holocaust, pogroms, deportations and the Gulag. After the 1990s, however, this narrow thematic focus expanded. Communism remained a frequent backdrop, examined with a critical eye, but it was no longer the only frame of reference. Recognition of the anti-Semitism that was rife in interwar Romania came relatively late, only after an idealised vision of the interwar period had

wizja okresu międzywojennego. Choć gloryfikowała ona dorobek kulturowy epoki, to nie zgłębiała jej uwikłania w prawicowy ekstremizm.

Alexandru Bordian w powieści *Casa Inglezi* (Dom Inglezi), Lucia Dărămuș w *Convoiul mieilor* (Orszak jagniątek) czy Lilia Calancea w *Sunt oare un călău?* (Czy jestem katem?) pokazują bohaterów umieszczonych w obozach zagłady. Z kolei *Viața și întoarcerea unui Halle* (Życie i powrót niejakiego Halle) Alexandru Potcoavă przedstawia historię Żyda, który przeszedł na chrześcijaństwo i mierzy się z antysemicką polityką państwową okresu międzywojennego. Wśród tej grupy pisarzy znajduje się również Cătălin Mihuleac, który wyspecjalizował się w powieściach dotyczących Holocaustu i antysemityzmu. *Złota dziewczynka z Jassów* (rum. *America de peste pogrom*), *Deborah* oraz *Strania valiză a domnului Silberstein* (Dziwna walizka pana Silbersteina) to portrety ludzi, których losy są nieodwracalnie naznaczone kulturą traumy, nawet kilka pokoleń po Holokauście.

Oleg Serebrian jest autorem wielotomowej sagi rodzinnej, na którą składają się wydane dotychczas powieści *Cântecul mării* (Pieśń morza), *Woldemar* oraz *Pod prąd* (rum. *Pe contrasens*). Pokazuje w nich, jak polityka wpływa na historię kilkupokoleniowej rodziny mieszkającej na Bukowinie – ziemi wieloetnicznej, kosmopolitycznej i wielokulturowej, będącej to częścią Imperium Habsburgów, to prowincją Rumunii, to sowieckim obwodem. Bohaterowie muszą przystawać na rotacje reżimów i, choć z różnym stopniem zaangażowania, również w nich uczestniczyć. W powieści *Pod prąd* Aleks von Randa, uczony i matematyk, pracuje nad budową rakiety supersonicznej, po czym wyjawia tajne informacje aliantom.

Świat komunistyczny stworzył jeszcze bogatsze imaginariusz dla prozy. Nie można,

been established in the immediate aftermath of the fall of communism. While this glorified the era's cultural achievements, it failed to examine its entanglement with right-wing extremism.

In the novel *Casa Inglezi* (House Inglezi), Alexandru Bordian depicts protagonists placed in extermination camps. Lucia Dărămuș does the same in *Convoiul mieilor* (The March of the Lambs), as does Lilia Calancea in *Sunt oare un călău?* (Am I an Executioner?). Meanwhile, *Viața și întoarcerea unui Halle* (The Life and Return of a Certain Halle) by Alexandru Potcoavă tells the story of a Jew who converted to Christianity and confronts the anti-Semitic state policies of the interwar period. Another writer in this group is Cătălin Mihuleac, who specialises in novels addressing the Holocaust and anti-semitism. *America de peste pogrom* (America Beyond the Pogrom), *Deborah*, and *Strania valiză a domnului Silberstein* (The Strange Suitcase of Mr Silberstein) portray people whose lives are irrevocably marked by a culture of trauma, even several generations after the Holocaust.

Oleg Serebrian is the author of a multi-volume family saga which currently comprises the novels *Cântecul mării* (The Song of the Sea), *Woldemar* and *Pe contrasens* (Against the Traffic). Through these works, Serebrian explores how politics can shape the fate of a multigenerational family from Bukovina, a historically multiethnic, cosmopolitan and multicultural region that has changed hands between the Habsburg Empire, the Romanian state and the Soviet Union. His characters are forced to adapt to the changing regimes and participate in them to varying degrees. In *Pe contrasens*, Aleks von Randa, a scholar and mathematician, works on developing a supersonic rocket, only to later divulge classified information to the Allies.

co prawda, mówić o „powieści komunistycznej”, ale istnieje pewien korpus tekstów, które fabularyzują niektóre aspekty tej dyktatury: Dan Lungu i jego *Jestem komunistyczną babą!* (rum. *Sunt o babă comunistă!*), Radu Aldulescu ze swoją *Istoria eroilor unui ținut de verdeață și răcoare* (Historia bohaterów pewnej krainy zieleni i chłodu), Mircea Cărtărescu i *Orbitor* (Olśniewający) – zwłaszcza trzeci tom, Marta Petreu i *Acasă, pe Câmpia Armageddonului* (W domu, czyli na Polach Armageddonu), Gabriela Adameșteanu i jej *Provizorat* (Stan przejściowy) albo *Fontana di Trevi*, Nicolae Breban i jego książki *Singura cale* (Jedyna droga) i *Frica* (Strach), Radu Pavel Gheo i *Noapte bună, copii!* (Dobranoc, dzieciaki!), Cristian Fulaș z książką *Îoșca*, Matei Vișniec i jego *Un secol de ceață* (Sto lat mgły) czy też, pozwolę sobie dodać, Bogdan Crețu z *Mai puțin decât dragostea* (Mniej niż miłość). Powyższym autorom udało się uchwycić doświadczenia, ludzkie życia, czasy dzieciństwa, miłość i wolność dotknięte komunizmem. W powieści *Medgidia, miasto u kresu* (rum. *Medgidia, orașul de apoi*) Cristian Teodorescu stworzył portret odchodzącego świata, którego kategorie społeczne nie odpowiadają już nowej nomenklaturze komunistycznej. Wraz z końcem wojny i nadejściem komunizmu jeden świat gaśnie, by zrobić miejsce innemu. Ów nowy, komunistyczny świat kieruje się innymi wartościami, obowiązują w nim odmienne zasady społeczne, przeobrażony zostaje nawet język. Podobna wizja znajdzie się także w innej powieści tego autora, skupiającej się na doświadczeniu rodzinnym, *Tatăl meu la izolare* (Tata w zamknięciu). Tutaj również zawarty zostaje z czytelnikiem pakt autobiograficzny bądź autofikcyjny. Lucian Dan Teodorovici w powieści *Matei Brunul* schodzi do piekła komunistycznych więzień, ale w *Innych historiach miłosnych* (rum. *Celelalte povești de dragoste*) zmienia ton i przybliża czytelnikom minioną już rzeczywistość społeczną komunizmu.

The communist world created an even richer imaginary for prose. While we cannot speak of a 'communist novel', there is a distinct body of literature that depicts specific aspects of dictatorship. This includes Dan Lungu's *I'm an Old Commie!* (*Sunt o babă comunistă!* in Romanian), Radu Aldulescu's *Istoria eroilor unui ținut de verdeață și răcoare* (The History of Heroes from a Land of Green and Coolness), Mircea Cărtărescu's *Blinding* (*Orbitor* in Romanian)—particularly the third volume—Marta Petreu's *Acasă, pe Câmpia Armageddonului* (At Home, on the Plains of Armageddon), Gabriela Adameșteanu's *Provizorat* (Interim State) and *Fontana di Trevi*, Nicolae Breban's *Singura cale* (The Only Way) and *Frica* (Fear), and Radu Pavel Gheo's *Noapte bună, copii!* (Good Night, Children!), Cristian Fulaș's *Îoșca*, Matei Vișniec's *Un secol de ceață* (A Century of Fog) and, if I may add, Bogdan Crețu's *Mai puțin decât dragostea* (Less Than Love). These writers capture the lives, experiences, childhoods, loves and freedoms of people whose lives were shaped or fractured by the communist era. In *Medgidia, orașul de apoi* (Medgidia, the Town at the End), Cristian Teodorescu portrays a world that is disappearing, whose social categories no longer align with the emerging communist nomenclature. As the war ends and communism rises, one world disappears to make room for another. This new communist order operates under different values, redefining social norms and even transforming language itself. Teodorescu's novel *Tatăl meu la izolare* (Dad in Confinement) also features a similar vision. Once again, an autobiographical or autofictional pact is established with the reader. In *Matei Brunul*, Lucian Dan Teodorovici explores the horrors of communist prisons, whereas in *Celelalte povești de dragoste* (Other Love Stories), he takes a different approach, offering readers an insight into everyday social life under communism. Examples of books

Książki o nieco odmiennym, bo maksymalistycznym charakterze, to *Copilăria lui Kaspar Hauser* (Dzieciństwo Kaspara Hausera) oraz *Abraxas* autorstwa Bogdana-Alexandru Stănescu. Jego proza to podróż do świata dzieciństwa i lat nastoletnich spędzonych w Rumunii rządzonej przez Ceaușescu i tej potransformacyjnej, do świata mrocznego i brutalnego, który jednak w oczach młodego, niewinnego człowieka jawi się jako piękny.

Lato, gdy mama miała zielone oczy (rum. *Vara în care mama a avut ochii verzi*) Tatiany Țîbuleac to opis życia kobiety nieszczęśliwej, umierającej na raka, widzianej cynicznym nierzad okiem jej nastoletniego syna. Choroba ciała rozgrywa się na tle choroby epoki, a obie są równie bezlitosne. W *Szklanym ogrodzie* (rum. *Grădina de sticlă*) wykupiona z sierocińca dziewczynka, niewprawiona jeszcze w sztuce polityki, próbuje odnaleźć się w zawiłym świecie Kiszyniowa ostatnich lat istnienia ZSRR. Powieści Tatiany Țîbuleac – intensywne, liryczne, tragiczne – są lekcjami nie tylko literatury, ale także etyki.

W międzyczasie również okres potransformacyjny stał się historią, którą można fabularnie kształtować i rewidować. Istotnymi tematami są migracja i adaptacja do nowych struktur korporacyjnego kapitalizmu. Lavinia Braniște w swoich powieściach *Wewnętrzny zero* (rum. *Interior zero*), *Escapada* (Eskapada), *Sonia ridică mâna* (Sonia podnosi rękę) czy *Camping* ukazuje bohaterów, którzy próbują przetrwać zarówno finansowo, jak i emocjonalnie. Praca ich dehumanizuje, a świat wokół zdaje się być pozbawiony granic politycznych i tożsamościowych punktów zaczepienia. Raluca Nagy proponuje powieściową autofikcję – *Un cal într-o mare de lebede* (Konia w morzu łabędzi) opowiada o młodej kobiecie z problemami emocjonalnymi i zdrowotnymi, której konfrontacja z zupełnie odmiennym światem

written in a slightly different, maximalist style include *Copilăria lui Kaspar Hauser* (The Childhood of Kaspar Hauser) and *Abraxas* by Bogdan-Alexandru Stănescu. His prose recounts a childhood and adolescence shaped by the Ceaușescu-era Romania and the post-communist transition—a dark, brutal world that nonetheless appears beautiful through the eyes of a young, innocent narrator.

Vara în care mama a avut ochii verzi (The Summer My Mother Had Green Eyes) by Tatiana Țîbuleac is the story of an unhappy woman dying of cancer, as seen through the often cynical eyes of her teenage son. The illness of the body is set against the backdrop of the illness of an era—both are equally merciless. In *Grădina de sticlă* (Glass Garden), a girl who was bought out of an orphanage and is still unversed in the art of politics tries to find her footing in the labyrinthine world of Chișinău during the final years of the USSR. Tatiana Țîbuleac's novels—intense, lyrical and tragic—are lessons in literature and ethics.

Meanwhile, the post-communist era has also become part of history, one that can be reimagined and reinterpreted through fiction. Migration and the struggle to adapt to the new structures of corporate capitalism have become central themes. Characters in Lavinia Braniște's novels *Interior Zero* (Inner Zero), *Escapada* (Getaway), *Sonia ridică mâna* (Sonia Raises Her Hand), and *Camping* find themselves striving to survive both financially and emotionally. Their work dehumanises them and the world around them seems stripped of political borders and fixed points of identity. Raluca Nagy's novel *Un cal într-o mare de lebede* (A Horse in a Sea of Swans) is an example of autofiction. It follows a young woman grappling with emotional and health issues. Her confrontation with the radically different world of

(Japonią) umożliwia autopoznanie i samoakceptację. *Teo od 16 do 18* (rum. *Teo de la 16 la 18*) to książka nominowana do Nagrody Literackiej Unii Europejskiej. Autorka przedstawia podobną ewolucję bohatera przechodzącego przez coraz to nowe miejsca i doświadczenia. Kondycją naszego świata jest zresztą nieodwołalne oderwanie od stałego terytorium.

Innym mocnym wyznaniem, tym razem niefabularyzowanym, jest książka *Grzeczne dłonie* (rum. *Mâini cuminiți*) Any Dragu. To opowieść o Saszy, dziecku z autyzmem, które regularnie wyprowadza na spacer swój niewidzialny balon i któremu udaje się zintegrować ze szkolną społecznością dzięki heroicznym wręcz wysiłkom.

Ów szkic zdołał ująć jedynie ułamek współczesnej prozy rumuńskiej, której różnorodność tematyczna, światopoglądowa czy stylistyczna są godne uwagi. Pisarki oraz pisarze z Rumunii bez wątpienia zasługują na to, by lepiej poznać ich twórczość.

tłum. z języka rumuńskiego: Julia Obrzut

Japan opens the door to self-knowledge and self-acceptance. *Teo de la 16 la 18* (Teo from 16 to 18), a book nominated for the European Union Prize for Literature, charts a similar evolution by following a protagonist through an ever-changing series of places and experiences. After all, the condition of our world is an irreversible detachment from stable territory.

Another powerful testimony is Ana Dragu's non-fictional book *Mâini cuminiți* (Gentle Hands). It tells the story of Sasha, a child with autism who regularly takes his invisible balloon for a walk, and who, thanks to truly heroic efforts, manages to integrate into the school community.

This sketch only manages to capture a fragment of contemporary Romanian prose, which is remarkable for its thematic, ideological and stylistic diversity. Romanian writers undoubtedly deserve greater recognition for their work.

based on the Polish transl. by Julia Obrzut

Drum bun!

Każdy, kto jeździł po rumuńskich drogach, zna hasło: *drum bun*, czyli szerokiej drogi! A my życzymy wam szerokiej drogi na początek podróży przez rumuńską literaturę i kulturę, którą będzie te kilka dni festiwalu. Jak zawsze pojawi się okazja do spotkania ze znanymi pisarkami i pisarzami państwa-bohatera festiwalu, ale też do odkrycia nowych autorów i autorek oraz wzięcia udziału w dyskusjach inspirowanych historią i kulturą Rumunii i poszukania punktów wspólnych naszych krajów.

Anyone who's ever travelled Romanian roads knows the phrase *Drum bun*—that is, "Safe travels!" And so we wish you a *drum bun* as you set off on this journey through Romanian literature and culture that the coming days of the festival will offer. As always, there will be opportunities to meet acclaimed Romanian writers, as well as to discover new voices and take part in discussions inspired by Romania's history and culture—and to search for the points where our countries meet.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrowowy 2 w Sopocie

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 15.00

21 August 2025 (Thursday), 3.00 pm

Z Tatianą Țîbuleac rozmawia Magdalena Kicińska Magdalena Kicińska talks to Tatiana Țîbuleac

fot. z archiwum autorki

TATIANA ȚÎBULEAC

Wielokrotnie nagradzana pisarka z Mołdawii. W Polsce nakładem wydawnictwa Książkowe Klimaty ukazały się jej dwie powieści: *Lato, gdy mama miała zielone oczy* (tłum. Dominik Małecki) oraz *Szklany ogród* (wydana wspólnie z Noir Sur Blanc, tłum. Kazimierz Jurczak). Obecnie mieszka i pracuje w Paryżu. Wcześniej była m.in. reporterką niezależnej telewizji.

An award-winning author from Moldova, her two novels have been published in Poland by Książkowe Klimaty: *Vara în care mama a avut ochii verzi* (Polish transl. Dominik Małecki) and *Grădina de sticlă* (co-published with Noir Sur Blanc, Polish transl. Kazimierz Jurczak). She currently lives and works in Paris and has previously worked as a reporter for independent television, among other roles.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2 w Sopocie

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 17.00

21 August 2025 (Thursday), 5.00 pm

Z Cătălinem Mihuleacem
rozmawia Aleksander Hudzik
Aleksander Hudzik talks to Cătălin Mihuleac

fot. z archiwum autora

CĂTĂLIN MIHULEAC

Rumuński pisarz mieszkający w Jassach, należy do Writers' Union, związku zawodowego literatów. Wydawnictwo Humanitas wydało cztery z jego ostatnich książek: *Deborah* (2019), *Złota dziewczynka z Jassów* (2021) [*America de peste pogrom*] – trzecia edycja (poprzednie dwie edycje zostały wydane przez wydawnictwo Cartea Românească w 2014 i wydawnictwo Polirom w 2017 roku), *Poziția a unsprezece și domnișoarele lui Fontaine* (2022) oraz *Strania valiză a domnului Silberstein* (2024). Powieść *Złota dziewczynka z Jassów* została przetłumaczona na język niemiecki, francuski oraz polski (Wydawnictwo Noir sur Blanc, 2023, tłum. Kazimierz Jurczak). Każde wydanie zostało ciepło i z entuzjazmem przyjęte przez krytyków i czytelników. Tematem często obecnym w dziełach Mihuleaca jest nienawiść na tle rasowym. Sprawy opisywane w książkach wymagały dokładnej analizy dokumentów publicznych oraz prywatnych archiwów. Rezultaty dochodzenia autora to imponujące historyczne powieści poświęcone często pomijanym wydarzeniom. Np. *Deborah* opowiada o zabójstwie żydowskiego studenta przez nacjonalistycznego rówieśnika w Pałacu Sprawiedliwości w Cernăuți jesienią 1941 roku – zbrodni, za którą sprawca został uniewinniony, a później okrzyknięty bohaterem narodowym. Mihuleac opublikował również kilka tomów krótkich opowiadań, a niektóre z nich weszły w skład narodowych i międzynarodowych antologii. Uzyskał tytuł doktora filologii na Uniwersytecie Aleksandra Jana Cuzy w Jassach. Był gościem wielu festiwali literackich i wyładał m.in. w Paryżu, Berlinie, Monachium, Pradze, Wiedniu, Nantes, Warszawie, Krakowie.

Romanian writer based in Iași and a member of the Writers' Union. His four latest books were published by Humanitas Publishing House: *Deborah* (2019); *America de peste pogrom* (2021), now in its third edition, with previous editions published by Cartea Românească (2014) and Polirom (2017); *Poziția a unsprezece și domnișoarele lui Fontaine* (2022); and *Strania valiză a domnului Silberstein* (2024). His novel *America de peste pogrom* has been translated into German, French, and Polish, receiving enthusiastic acclaim from both critics and readers. Mihuleac's works explore themes of interracial hatred, grounded in meticulous research of both official and personal archives. His historical investigations result in striking literary reconstructions of overlooked events.

For instance, *Deborah* recounts the murder of a Jewish student by a nationalist peer inside the Palace of Justice in Cernăuți in the fall of 1941—a crime for which the perpetrator was acquitted and later hailed as a national hero. In addition to novels, Mihuleac has published short story collections, with several of his works included in national and international anthologies. He holds a Ph.D. in Philology from Aleksandru Ioan Cuza University in Iași, where his dissertation, *The Pamphlet and the Note: Journalism or Literature?*, was published by the university press in 2009. Mihuleac has been invited to major international book festivals and has given public readings in cities such as Paris, Berlin, Munich, Prague, Vienna, Nantes, Warsaw, and Kraków.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2 w Sopocie

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 14.00

22 August 2025 (Friday), 2.00 pm

Z Lavinia Braniște rozmawia Georgina Gryboś **Georgina Gryboś talks to Lavinia Braniște**

fot. z archiwum autorki

LAVINIA BRANIȘTE

Autorka urodziła się w 1983 roku w Brăila, studiowała języki obce w Klużu-Napoce i Bukareszcie. Jest autorką czterech powieści: *Wewnętrzny zero* (2016, pol. Wydawnictwo Universitas, 2019, tłum. Olga Bartosiewicz-Nikolaev), przetłumaczonej na niemiecki, polski i hiszpański oraz nagrodzonej Thoreau's Nephew dla najlepszej książki prozatorskiej roku, *Sonia ridică mâna* (2019), wyróżniona nagrodami Thoreau's Nephew, Sofii Nădejde i Ateneu Magazine, *Mă găsești când vrei* (2021), która zdobyła nagrodę Sofii Nădejde, oraz *Camping* (2025). Jest autorką scenariusza dokumentu fabularyzowanego *Między rewolucjami* (reż. Vlad Petri, 2023), który zdobył nagrodę FIPRESCI na 73. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Berlinie.

She was born in 1983 in Brăila, Romania, and studied foreign languages in Cluj-Napoca and Bucharest. She has published four novels: *Interior Zero* (2016), translated into German, Polish, and Spanish, adapted for the stage in Romania and Germany, and awarded the Thoreau's Nephew Award for the best prose book of the year; *Sonia ridică mâna* (2019), translated into German and Spanish, and the recipient of the Thoreau's Nephew Award for the best prose book of the year, the Sofia Nădejde Award for literature written by women, and the Ateneu Magazine Prize for prose; *Mă găsești când vrei* (2021), currently being translated into German and awarded the Sofia Nădejde Award for literature written by women; and *Camping* (2025). She also wrote the text for the docu-fiction *Between Revolutions* (dir. by Vlad Petri, 2023),

which won the FIPRESCI Award at the 73rd Berlin International Film Festival.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2 w Sopocie

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 16.00

22 August 2025 (Friday), 4.00 pm

Z Raluką Nagy rozmawia Paulina Małochleb **Paulina Małochleb talks to Raluca Nagy**

fot. z archiwum autorki

RALUCA NAGY

Antropolożka i pisarka urodzona w 1979 roku w Klużu-Napoce. Studiowała ekonomię, antropologię i socjologię w Bukareszcie, Rabacie i Brukseli. Oprócz publikacji naukowych, od 2005 roku Raluca publikuje teksty dla szerszej publiczności, a także beletrystykę w różnych magazynach kulturalnych, głównie rumuńskich. Jej debiutancka powieść, *Un cal într-o mare de lebede* (Koń w morzu łabędzi, 2018), zdobyła krajowe nagrody debiutanckie Sofii Nădejde i czasopisma „Observator Cultural” oraz znalazła się w finale Festiwalu Pierwszej Powieści w Chambéry (Francja). Jej druga powieść, *Teo od 16 do 18* (2021, pol. Wydawnictwo Pauza, 2025, tłum. Olga Bartosiewicz-Nikolaev), była nominowana do kilku krajowych nagród i znalazła się wśród finalistów Nagrody Literackiej Unii Europejskiej (2022). Najnowsza książka to *Despre memoriile femeii și alți dragoni* (O kobiecych wspomnieniach i innych smokach, 2023), która również znalazła się wśród finalistów nagrody czasopisma „Observator Cultural”. Od stycznia 2023 roku Raluca jest członkinią zespołu laconic.ro, rumuńskiej platformy flash fiction.

Writer and anthropologist born in Cluj-Napoca in 1979. She studied economics, anthropology and sociology in Bucharest, Rabat and Brussels. In addition to academic publications, since 2005 Raluca has been publishing texts for wider audiences, as well as fiction, in various cultural magazines, mostly Romanian. Her debut novel, *Un cal într-o mare de lebede* (Nemira Publishing House, 2018), won the national debut prizes Sofia Nădejde and *Observator Cultural* and was shortlisted for the Festival du Premier Roman de Chambéry (France). Her second novel, *Teo de la 16 la 18* (Nemira Publishing House, 2021), was a finalist for several national prizes and was also shortlisted for the European Union Prize for Literature (2022). Her most recent book, a memoir titled *Despre memoriile femeii și alți dragoni* (Nemira Publishing House, 2023), was also shortlisted for the *Observator Cultural* Prize. Since January 2023, she has been part of the laconic.ro team, a Romanian flash fiction platform.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2 w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 15.00

23 August 2025 (Saturday), 3.00 pm

Z Aną i Eduardem Dragu
rozmawia Marta Perchuć-Burzyńska
Marta Perchuć-Burzyńska
talks to Ana and Eduard Dragu

fot. z archiwum autorki

ANA DRAGU

Wyróżniający się głos we współczesnej literaturze rumuńskiej. Urodzona 13 listopada 1976 roku w Bystrzycy, poświęciła swoje życie zarówno literaturze, jak i aktywizmowi społecznemu, szczególnie na rzecz osób ze spektrum autyzmu i atypowym rozwojem. Zadebiutowała zbiorem poezji *Iarbă pentru fiare* (2004), a następnie opublikowała *Păpușa de ceară* (2008), *Păzitoarea* (2012) oraz *Borderline* (2017), wszystkie wydane przez oficynę Charmides. Jej twórczość, tłumaczona na język angielski i doceniana na arenie międzynarodowej, eksploruje tematy introspekcji, wrażliwości i ludzkiej kruchości. Oprócz działalności literackiej Ana Dragu jest doktor psychologii, licencjonowaną psycholożką kliniczną i psychoterapeutką. Założyła i kieruje Micul Prinț – Centrum Wsparcia i Informacji na Temat Autyzmu w Bystrzycy, które stało się jednym z kluczowych ośrodków terapii i wsparcia w Rumunii. W 2015 roku nakładem wydawnictwa Polirom ukazała się jej książka non-fiction *Măini cumiști. Copilul meu autist (Grzeczne dłonie, tłum. Dominik Małecki, Książkowe Klimaty, 2025)*, w której autorka, opierając się na własnych doświadczeniach jako matka dziecka z autyzmem, w szczerzy i poruszający sposób ukazuje wyzwania i radości związane z wychowywaniem dziecka o specjalnych potrzebach. Jej twórczość była publikowana w prestiżowych czasopismach literackich i tłumaczona na wiele języków, co umocniło jej pozycję poza granicami Rumunii. Za swoje osiągnięcia otrzymała liczne nagrody i nominacje, potwierdzające jej wkład w literaturę i działalność społeczną.

Ana Dragu is a distinctive voice in contemporary Romanian literature. Born on November 13, 1976, in Bistrița, she has dedicated her life to both writing and social activism, particularly advocating for individuals with autism and atypical development. She made her literary debut with the poetry collection *Iarbă pentru fiare* (2004), followed by *Păpușa de ceară* (2008), *Păzitoarea* (2012), and *Borderline* (2017), all published by Charmides Publishing House. Her poetry, translated into English and acclaimed internationally, explores themes of introspection, tenderness, and human fragility. Beyond her literary work, Ana Dragu holds a Ph.D. in Psychology and is a licensed clinical psychologist and psychotherapist. She is the founder and director of the *Micul Prinț* Autism Resource and Reference Center in Bistrița, which has become a benchmark

in Romania for autism therapy and family support. In 2015, she published the nonfiction book *Mâini cumiști. Copilul meu autist* with Polirom Publishing House. This deeply personal work, drawing from her experiences as the mother of a child with autism, was widely praised for its honesty and depth, offering an intimate perspective on the challenges and joys of raising a child with special needs. Her contributions have been acknowledged through numerous awards and nominations. Her poetry has been featured in prestigious literary journals and translated into multiple languages, expanding its reach beyond Romania's borders.

EDUARD DRAGU

Syn Any Dragu. Autor *Wszystko, co złe i wszystko, co piękne na świecie*, stanowiącego dodatek do książki *Grzeczne dłonie*.

Son of Ana Dragu. Author of the appendix to the book *Mâini cumiști. Copilul meu autist*.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrowowy 2 w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 17.00

23 August 2025 (Saturday), 5.00 pm

Z Cristianem Teodorescu rozmawia Agata Passent *Agata Passent talks to Cristian Teodorescu*

CRISTIAN TEODORESCU

Dziennikarz i pisarz. Urodzony w 1954 roku w Medgidii. Ukończył Wydział Filologii Uniwersytetu w Bukareszcie w 1980 roku. Zadebiutował zbiorem opowiadań *Maestrul de lumini* (1985), a następnie opublikował wiele cenionych dzieł, w tym *Medgidia, orașul de apoi* (*Medgidia, miasto u kresu*, tłum. Radosława Janowska-Lascar, Wydawnictwo Amaltea, 2015), za którą otrzymał Nagrodę Związku Pisarzy Rumuńskich za powieść w 2010 roku. Jego zbiory opowiadań, takie jak *Îngerul de la benzinărie* (2003) i *Povestiri din lumea nouă* (1996), ugruntowały jego pozycję jako jednego z czołowych rumuńskich prozaików. Teodorescu jest starszym redaktorem w czasopiśmie „*Cațavencii*” i współpracował z wieloma znaczącymi rumuńskimi mediami, m.in. „*România literară*”, „*Dilema Veche*” oraz Radio Europa Liberă. Jest laureatem wielu prestiżowych nagród, m.in. Nagrody Akademii Rumuńskiej (1990) i Nagrody PEN Romania (2016, wspólnie z Bogdanem Ghiu). Jego najnowsza książka, *Bukareszt, wielka nadzieja*, ukazała się latem w tłumaczeniu Radosławy Janowskiej-Lascar, nakładem wydawnictwa Amaltea.

Journalist and writer, born in Medgidia in 1954. He graduated from the Faculty of Philology at the University of Bucharest in 1980. He debuted with the short story collection *Maestrul de lumini* (1985), and later published many acclaimed works, including *Medgidia*,

fot. z archiwum autora

orașul de apoi (Polish transl. Radosława Jankowska-Lascar, Amaltea Publishing, 2015), which won the Romanian Writers' Union Prize for Novel in 2010. His short story collections, such as *Îngerul de la benzinărie* (2003) and *Povestiri din lumea nouă* (1996), solidified his position as one of Romania's leading prose writers. In addition to his literary career, Teodorescu is a senior editor at the magazine *Cațavencii* and has collaborated with many prominent Romanian publications and broadcasters, such as *România literară*, *Dilema Veche*, and *Radio Europa Liberă*. He is the recipient of prestigious awards, including the Romanian Academy Prize (1990) and the PEN Romania Prize (2016, shared with Bogdan Ghiu), among many others. His latest book, *București, marea speranță*, was published in Poland in summer, in a translation by Radosława Janowska-Lascar, by Amaltea Publishing.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2 w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 19.00

23 August 2025 (Saturday), 7.00 pm

Z Bogdanem-Alexandru Stănescu

rozmawia Michał Nogaś

Michał Nogaś talks to Bogdan-Alexandru Stănescu

fot. z archiwum autora

BOGDAN-ALEXANDRU STĂNESCU

Pisarz i redaktor z ponad 20-letnim doświadczeniem w pracy z literaturą obcą. W latach 2005–2020 był dyrektorem ds. wydawniczych w wydawnictwie Polirom, gdzie był odpowiedzialny za publikację takich autorów jak Orhan Pamuk, Philip Roth, Paul Auster, Vladimir Nabokov i Ernest Hemingway. Obecnie kieruje imprintem Anansi World Fiction w grupie wydawniczej Trei, gdzie wydaje m.in. Annie Ernaux, Jona Fossego, Louise Glück, Douglasa Stewarta, Roberta Bolaño, Hwang Sok-yonga, Burhana Sönmeza, Martina Amisa i Paula Austera. Stănescu jest również cenionym eseistą, regularnie współpracującym z czasopismami „Dilema Veche” i „Observator Cultural”. Jako autor zadebiutował w 2010 roku książką eseistyczną w formie epistolarnej *Ceea ce ne desparte. Epistolarul de la Hanul lui Manuc*, będącą literackim dialogiem konfrontującym literaturę rosyjską z anglosaską. W 2012 roku wydał tom poezji *După bătaie ne-am tras sufletul*, który znalazł się wśród finalistów nagrody tygodnika „Observator Cultural” oraz nagrody Radia România Cultural. W 2013 roku opublikował książkę *Enter Ghost. Scriori imaginare către Osip Mandelștam* – hołd dla uważnej lektury i literackiej wyobraźni, a rok później drugi tom poezji, *Anabasis*. W 2017 roku zadebiutował w prozie powieścią *Copilăria lui Kaspar Hauser* – opowieścią o dorastaniu w ostatnich latach reżimu Ceaușescu, za którą otrzymał wiele prestiżowych wyróżnień, w tym

nagrodę Thoreau's Nephew i nominację do Europejskiej Nagrody Literackiej (2018). Książka została przetłumaczona na kilka języków. Do kolejnych dzieł Stănescu należą powieść biograficzna *Caragiale. Scrisoarea pierdută* (2019), poświęcona wybitnemu dramaturgowi rumuńskiemu I. L. Caragiale, oraz tom poetycki *Adorabilii etrusci* (2020), uhonorowany Nagrodą Poetycką im. George'a Coșbuca. W 2022 roku ukazał się *Abraxas*, za którego autor otrzymał m.in. nagrodę tygodnika „Observator Cultural”, Nagrodę Ziarul de Iași oraz Nagrodę Akademii Rumuńskiej, a prawa do przekładów sprzedano do kilku krajów. Jego najnowsza powieść *Soarele negru* (2024) stanowi domknięcie tzw. trylogii pamięci i rodziny, na którą składają się także *Copilăria lui Kaspar Hauser* i *Abraxas*. Stănescu jest także doświadczonym tłumaczem – przekładał dzieła takich autorów jak Tennessee Williams, James Joyce, William Faulkner czy Philip Roth. Posiada tytuł doktora literatury.

Bogdan-Alexandru Stănescu (1979) is a writer and an editor with over 20 years of experience in foreign fiction. From 2005 to 2020, he served as the editorial director at Polirom Publishing House, where he was instrumental in publishing notable authors such as Orhan Pamuk, Philip Roth, Paul Auster, Vladimir Nabokov and Ernest Hemingway. Currently, he is the editorial director for the Anansi World Fiction imprint within the Trei Publishing group, publishing authors such as Annie Ernaux, Jon Fosse, Louise Glück, Douglas Stewart, Roberto Bolaño, Hwang Sok-yong, Burhan Sonmez, Martin Amis and Paul Auster. Stănescu is also a prolific essayist, regularly contributing to *Dilema Veche* and *Observator Cultural* magazines. He debuted as an author in 2010 with an epistolary book of essays, *Ceea ce ne desparte. Epistolarul de la Hanul lui Manuc*, which engages in a literary dialogue contrasting Russian and Anglo-Saxon literature. His 2012 poetry collection, *După bătlăie ne-am tras sufletul*, was shortlisted for the *Observator Cultural* National Prize and the Radio România Cultural Prize. In 2013, he published *Enter Ghost. Scrisori imaginare către Osip Mandelștam*, a homage to close--reading and literary imagination, followed by his second poetry collection, *Anabasis*, in 2014. Stănescu ventured into fiction with his debut novel, *Copilăria lui Kaspar Hauser* (2017), a coming-of-age story set during the final years of the Ceaușescu regime, which garnered several prestigious awards, including the Thoreau's Nephew National Prize and was shortlisted for the European Prize for Literature in 2018. This work has been translated into multiple languages. His subsequent works include the biographical novel *Caragiale. Scrisoarea pierdută* (2019) about the renowned Romanian playwright I. L. Caragiale, and *Adorabilii etrusci* (2020), which won the George Cosbuc National Prize for Poetry. In 2022, he released *Abraxas*, celebrated with awards such as the *Observator Cultural* Prize for Fiction, *Ziarul de Iași* Prize for Fiction and the Romanian

Academy Prize for Literature, with translation rights sold in several countries. His latest novel, released in 2024, *Soarele negru*, is the closure of what the author calls "the trilogy of memory and family" (together with *Copilăria lui Kaspar Hauser* and *Abraxas*.) Stănescu is also a skilled translator, having translated works by notable authors including Tennessee Williams, James Joyce, William Faulkner, and Philip Roth. He holds a PhD in literature.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrowiejowy 2 w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 13.30

24 August 2025 (Sunday), 1.30 pm

Z Lucianem Danem Teodoroviciem rozmawia Łukasz Wojtusik

Łukasz Wojtusik talks to Lucian Dan Teodorovici

fot. z archiwum autora

LUCIAN DAN TEODOROVICI

Rumuński pisarz, scenarzysta i reżyser teatralny. Pełni funkcję dyrektora generalnego Narodowego Muzeum Literatury Rumuńskiej w Jassach oraz dyrektora Międzynarodowego Festiwalu Literatury i Przekładu (FILIT) – najważniejszego festiwalu literackiego w Rumunii. W latach 2005–2008 (przez 7 sezonów) był scenarzystą programu *Animat Planet Show*, emitowanego przez rumuńską stację telewizyjną Antena 1. Jest także autorem scenariuszy do pełnometrażowych adaptacji filmowych: *Circul nostru vă prezintă, Sînt o babă comunistă!* i *Lindenfeld* oraz do filmów krótkometrażowych, m.in. *O zi bună, După gîste* i wielu innych. Opublikowane książki: *Cu puțin timp înainte coborîrii extratereștrilor printre noi*, powieść, wydawnictwo OuTopos, 1999 (wydanie poprawione i rozszerzone Polirom, 2005); *Lumea văzută printr-o gaură de mărimea unei țigări marijuana*, opowiadania, wydawnictwo Fundacji Constantin Brâncuși, 2000; *Circul nostru vă prezintă*, powieść, Polirom, 2002 (wydanie poprawione Polirom, 2007); *Atunci i-am ars două palme*, opowiadania, Polirom, 2004; *Inne istorie miłosne*, powieść, Polirom, 2009; *Matei Brunul*, powieść, Polirom, 2011; *Cel care cheamă căinii*, powieść, Polirom, 2016. Jego książki zostały przetłumaczone i wydane w ponad 10 krajach na całym świecie (m.in. USA, Wielka Brytania, Francja, Niemcy, Włochy, Hiszpania, Węgry, Bułgaria, Polska, Turcja, Macedonia Północna). Otrzymał wiele krajowych i międzynarodowych nagród literackich, a jego powieść *Matei Brunul* znalazła się na długiej liście nominacji do International Dublin Literary Award (2020), na długiej liście Nagrody Literackiej im. Jana Michalskiego (Szwajcaria) oraz na krótkiej liście Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus (Polska).

Romanian writer, scriptwriter and theatre director. He is also the general manager of National Museum of Romanian Literature in

Iași, and the manager of International Festival of Literature and Translation (FILIT – the most important literary festival in Romania). Between 2005 and 2008 (7 seasons) he was a scriptwriter for the *Animat Planet Show*, broadcast by the Antena 1 television channel in Romania, and has written screenplays for the feature-length film adaptations of *Our Circus Presents*, *I'm an Old Commie!*, *Lindfeld*, as well as the short films *A Good Day*, *Goose Chase*, and many others. Published volumes: *Cu puțin timp înaintea coborîrii extratereștrilor printre noi*, novel, OuTupos Publishing House, 1999 (2nd revised and expanded edition, Polirom Publishing House, 2005); *Lumea văzută printr-o gaură de mărimea unei țigări marijuana*, short stories, Constantin Brâncuși Foundation Press, 2000; *Our Circus Presents*, novel, Polirom, 2002 (2nd revised edition, Polirom, 2007); *Atunci i-am ars două palme*, short stories, Polirom, 2004; *Celelalte povești de dragoste*, novel, Polirom, 2009, *Matei Brunul*, novel, Polirom, 2011, *Cel care cheamă câinii*, novel, 2016. His books have been translated and published in over ten countries worldwide, including the USA, the UK, France, Germany, Italy, Spain, Hungary, Bulgaria, Poland, Turkey and the Republic of North Macedonia. He has won several national and international literary prizes, and his novel *Matei Brunul* was longlisted for the 2020 International Dublin Literary Prize and the Jan Michalski Prize in Switzerland, as well as being shortlisted for the Angelus Award in Poland.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2 w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 15.30

24 August 2025 (Sunday), 3.30 pm

Z Olegiem Serebrianem **rozmawia Dagny Kurdwanowska** **Dagny Kurdwanowska talks to Oleg Serebrian**

fot. z archiwum autora

OLEG SEREBRIAN

Mołdawski polityk, dyplomata, politolog i pisarz. Studiował historię i prawo na Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym im. Iona Creangă w Kiszyniowie oraz stosunki międzynarodowe w Nicei. Dokształcał się w Edynburgu, Paryżu i Birmingham. Od 1998 roku doktor politologii. Autor publikacji z zakresu geopolityki, a także powieści *Cântecul mării* (2011), *Woldemar* (2018, pol. Wydawnictwo Amaltea, 2025, tłum. Radosława Janowska-Lascar) i *Pod prąd* (*Pe contrasens*, 2021, pol. Wydawnictwo Amaltea, 2023, tłum. Radosława Janowska-Lascar). Nauczyciel akademicki i były prorektor uniwersytetu ULIM w Kiszyniowie, a także wykładowca uniwersytetu w Klużu. Wieloletni deputowany mołdawskiego parlamentu. Od 2010 roku ambasador Mołdawii we Francji i przy UNESCO, a następnie w latach 2015–2021 w Niemczech. Od 2022 roku jest

wicepremierem Mołdawii ds. reintegracji Naddniestrza z Republiką Mołdawii. Biegle posługuje się językiem rumuńskim, rosyjskim, francuskim, angielskim, niemieckim i włoskim.

He is a Moldovan politician, diplomat, political scientist and writer. He studied History and Law at the Ion Creangă University of Chișinău, before going on to study International Relations in Nice. He went on to study in Edinburgh, Paris and Birmingham. He has held a PhD in Political Science since 1998. He is the author of publications in the field of geopolitics, as well as novels including *Cântecul mării* (2011), *Woldemar* (2018) and *Pe contrasens* (2021). He is an academic teacher and former vice-rector at ULIM University in Chișinău, as well as a lecturer at Cluj University. He served for many years as a member of the Moldovan parliament. From 2010, he was Moldova's Ambassador to France and UNESCO. From 2015 to 2021, he served in Germany. Since 2022, he has been Moldova's Deputy Prime Minister for the reintegration of Transnistria with the Republic of Moldova. He is fluent in Romanian, Russian, French, English, German and Italian.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2 w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 17.30

24 August 2025 (Sunday), 5.30 pm

**Z Dorisem Mironescu i Joanną Kornaś-Warwas
rozmawia Georgina Gryboś**
**Georgina Gryboś talks to Doris Mironescu
and Joanna Kornaś-Warwas**

Spotkanie wokół *Dzieł zebranych* Maxa Blechera (Państwowy Instytut Wydawniczy, 2025, tłum. Joanna Kornaś-Warwas), jednego z najwybitniejszych pisarzy rumuńskich XX wieku i jednego z najważniejszych twórców literatury europejskiej swoich czasów, porównywanego do Franza Kafki i Brunona Schulza. Krótco po wyjeździe do Paryża na studia medyczne zdiagnozowano u niego gruźlicę kręgosłupa. Zmarł w 1938 roku w wieku 28 lat, pozostawiając po sobie dwie powieści, tom poezji, dziennik oraz korespondencję, którą prowadził m.in. z André Bretonem, Martinem Heideggerem czy André Gide'm. Niebywałe połączenie surrealnej wyobraźni, wyrafinowanego, poetyckiego języka i okrutnej precyzji w opisie doświadczenia choroby i cielesności czynią

A Meeting Dedicated to *The Collected Works of Max Blecher* (Państwowy Instytut Wydawniczy, 2025, Polish trans. Joanna Kornaś-Warwas)—one of the greatest Romanian writers of the 20th century and a key figure in European literature of his time, often compared to Franz Kafka and Bruno Schulz. Shortly after leaving for Paris to study medicine, he was diagnosed with spinal tuberculosis. He died in 1938 at the age of 28, leaving behind two novels, a volume of poetry, a journal, and a body of correspondence with figures such as André Breton, Martin Heidegger, and André Gide. Blecher's writing is a singular fusion of surreal imagination, refined poetic language, and ruthless precision in describing illness and corporeality. Oneiric imagery entwines

jego pisarstwo unikalnym. Oniryzm splata się tu z bezwzględny hiperrealizmem, który osiąga poziom osobliwej abstrakcji, niczym z dramatów Becketta.

with an unforgiving hyperrealism that at times reaches the level of strange abstraction, reminiscent of Beckett's dramas.

fot. z archiwum autora

DORIS MIRONESCU

Krytyk literacki oraz adiunkt na Uniwersytecie Aleksandra Jana Cuzy w Jassach. Jest autorem książki *Viața lui Max Blecher* (2018) oraz redaktorem dzieł zebranych Maxa Blechera (2017). Publikuje prace na temat literatury wspomnieniowej i budowania tożsamości narodowej w XIX wieku, modernizmu peryferyjnego XX wieku, a także postkomunizmu i pamięci.

Doris Mironescu is a literary critic and an associate professor at the Alexandru Ioan Cuza University of Iași. He wrote the book *Viața lui Max Blecher* (2018) and edited Max Blecher's complete works (2017). His research focuses on memoir literature, the construction of national identity in the nineteenth century and peripheral modernism in the twentieth century, as well as post-communism and memory.

fot. Korta studio

JOANNA KORNAŚ-WARWAS

Tłumaczka i lektorka języka rumuńskiego. Ukończyła filologię rumuńską na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Tłumaczy z zamiłowania literaturę piękną. Jest autorką przekładów najbardziej cenionych pisarzy rumuńskich takich jak: Max Blecher, Mircea Cărtărescu, Dan Lungu, Ioan Es. Pop, Matei Vișniec, Varujan Vosganian. Laureatka Nagrody Literackiej Miasta Gdańska Europejski Poeta Wolności za przekład tomu wierszy *Moja ojczyzna A4* Any Blandiany (2016) oraz Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus za przekład *Księgi szeptów* Varujana Vosganiana (2016). W 2017 roku została uhonorowana przez rumuńskie czasopismo kulturalno-literackie „Observator cultural” Nagrodą dla Tłumacza za wybitne osiągnięcia w dziedzinie przekładu literatury rumuńskiej na język obcy. W 2018 roku, wraz z Jakubem Kornhauserem, znalazła się w gronie finalistów Nagrody Literackiej Miasta Gdańska Europejski Poeta Wolności za przekład tomu *Fałszywy Dymitr* mołdawskiego poety Dumitru Crudu.

Translator and lecturer of the Romanian language. She graduated in Romanian Philology from Jagiellonian University in Krakow. Passionate about literary translation, she has translated works by some of Romania's most renowned writers, including Max Blecher, Mircea Cărtărescu, Dan Lungu, Ioan Es. Pop, Matei Vișniec and Varujan Vosganian. She received the European Poet of Freedom Gdańsk Literary Award for translating Ana Blandiana's poetry collection *Patria mea A4* (Polish: *Moja ojczyzna A4*, 2016) and the Angelus Central European Literature Award for translating Varujan Vosganian's *The Book of Whispers* (2016). In 2017, she received the Translator's

Award from the Romanian cultural and literary magazine *Observer Cultural* in recognition of her outstanding achievements in translating Romanian literature into a foreign language. In 2018, she and Jakub Kornhauser were finalists for the European Poet of Freedom Gdańsk Literary Award for her translation of Moldovan poet Dumitru Crudu's *Falsul Dimitrie* (Polish: *Fałszywy Dymitr*).

Debaty Discussions

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2 w Sopocie

Partnerem wydarzenia jest
Parlament Europejski
The European Parliament is
the Partner of the event

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 13.00
21 August 2025 (Thursday), 1.00 pm

Między językami
– wielojęzyczne interpretacje świata
Between Languages:
Multilingual Interpretations of the World

Rozmowa z udziałem Jerzego Kocha, Jakuba Kornhausera i Agnieszki Walulik.
Prowadzenie: Dagny Kurdwanowska
Jerzy Koch, Jakub Kornhauser, Agnieszka Walulik;
hosted by Dagny Kurdwanowska

Kolejna debata festiwalowa poświęcona sztuce przekładu literackiego – tym razem porozmawiamy z trójką znakomitych tłumaczy o ich pracy, wyzwaniach i fascynacjach związanych z przenoszeniem literatury między różnymi językami i kontekstami kulturowymi. Jak uchwycić głos autora w innym języku? Co zyskuje, a co traci dzieło w przekładzie? Jak praca tłumacza kształtuje nasze rozumienie świata? Zapraszamy na dyskusję o roli tłumacza jako przewodnika między kulturami i językami we współczesnej wieży Babel.

Naszymi gośćmi będą: Jerzy Koch – wybitny niderlandysta i germanista, tłumacz literatury z języka niderlandzkiego, niemieckiego i afrikaans na polski, który podzieli się swoim bogatym doświadczeniem w pracy z językami o złożonej historii i specyfice kulturowej; Jakub Kornhauser – poeta, krytyk literacki i romanista, znany przede wszystkim jako tłumacz współczesnej literatury rumuńskiej na język polski, ale mający na koncie również przekłady

Another festival discussion dedicated to the art of literary translation. We will be talking to three accomplished translators about their work, the challenges they face and what motivates them to transfer literature across languages and cultural contexts. How can an author's voice be captured in another language? What is gained and what is lost in translation? How does the translator's craft shape our understanding of the world? Join us for a discussion on the role of the translator as a guide between cultures and languages in today's modern Tower of Babel.

Our guests include: Jerzy Koch, a renowned specialist in Dutch and German studies and a translator of literature from Dutch, German and Afrikaans into Polish, who will share his extensive experience of working with languages that have complex histories and unique cultural nuances; Jakub Kornhauser, a poet, literary critic and Romance philologist, who is best known for translating contemporary Romanian literature into

z francuskiego i serbskiego, który opowie o specyfice tłumaczenia poezji i prozy z obszaru Bałkanów i Europy Środkowej, oraz Agnieszka Walulik – znakomita sinolożka, tłumaczka literatury z języka chińskiego i angielskiego, przekłada zarówno prozę, jak i literaturę faktu oraz książki popularnonaukowe, tłumaczyła m.in. noblistę Mo Yana.

Polish, as well as translations from French and Serbian, who will discuss the specific challenges of translating poetry and prose from the Balkans and Central Europe; and Agnieszka Walulik, an exceptional Sinologist, who translates literature from Chinese and English. She works across genres, from prose and literary non-fiction to popular science books, and has translated the works of Nobel laureate Mo Yan, among others.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2 w Sopocie

Partnerem wydarzenia jest
Parlament Europejski
[The European Parliament is
the Partner of the event](#)

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 19.00
[21 August 2025 \(Thursday\), 7.00 pm](#)

Rumunia. Drzewo na skrzyżowaniu dróg
Romania... A Tree at the Crossroads

**Rozmowa z udziałem Adriana Cioroianu,
Radosławy Janowskiej-Lascar i Bogumiła Lufta.**
Prowadzenie: Joanna Cichocka-Gula
**[Adrian Cioroianu, Radosława Janowska-Lascar,
Bogumił Luft;](#)**
[hosted by Joanna Cichocka-Gula](#)

Dlaczego Rumunia jest inna? – pyta w tytule swojej książki rumuński historyk Lucian Boia. Gdybyśmy chcieli w jakikolwiek sposób zdefiniować Rumunię, pewnie mielibyśmy z tym problem. To kraj pełen paradoksów, mitów i niedopowiedzianych zdań. To wielkie drzewo o rozległych korzeniach sięgających odległych kultur, języków i tradycji. Drzewo rosnące na pograniczu Wschodu, Zachodu i Południa. Podczas debaty z udziałem historyka Adriana Cioroianu, autora książek *Piękna opowieść o historii Rumunów* (tłum. Bogumił Luft, Amaltea, 2018) i *Nie możemy uciec przed naszą historią?* (tłum. Bogumił Luft, Amaltea, 2019) oraz tłumaczki Radosławy Janowskiej-Lascar i tłumacza Bogumiła Lufta, spróbujemy przyjrzeć się historii Rumunii, jej terytorium, którego geografia historyczna jest bardzo złożona. Rumunia jest inna m.in. dlatego, że trudno określić jej początki. Lucian Boia pyta:

*Why Is Romania Different?—asks Romanian historian Lucian Boia in the title of his book [De ce este România altfel?](#) Any attempt to define Romania in simple terms is bound to be difficult. It is a country of paradoxes, myths, and unfinished thoughts—a vast tree with deep roots reaching into distant cultures, languages, and traditions. A tree growing at the intersection of East, West, and South. During a talk featuring historian Adrian Cioroianu—author of *Cea mai frumoasă poveste. Câteva adevăruri simple despre istoria românilor* (Polish trans. Bogumił Luft, Amaltea, 2018) and *Nu putem evada din istoria noastră* (Polish trans. Bogumił Luft, Amaltea, 2019) – as well as translators Radosława Janowska-Lascar and Bogumił Luft, we will explore the history of Romania and its territory, whose historical geography is highly complex. Romania is different, in part, because its origins are hard to*

„kiedy i gdzie uformował się lud rumuński? jak kształtował się język rumuński? jak tworzyła się państwowość”. Te pytania nurtują Rumunów od zawsze. Dyskusje nad mitem założycielskim tworzą własną mitologię początków.

define. Lucian Boia asks: ‘When and where did the Romanian people take shape? How did the Romanian language evolve? How was the Romanian state formed?’ These questions have long stirred the Romanian imagination. Debates about the founding myth have created a mythology of their own.

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2 w Sopocie

Partnerem wydarzenia jest
Parlament Europejski
[The European Parliament is
the Partner of the event](#)

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 18.00
[22 August 2025 \(Friday\), 6.00 pm](#)

Jak nacjonalista z nacjonalistą ***Like One Nationalist to Another***

**Rozmowa z udziałem Kazimierza Jurczaka,
Ovidiu Nahoi i Jarosława Tomasiewicza.
Prowadzenie: Monika Płatek
[Kazimierz Jurczak, Ovidiu Nahoi,
Jarosław Tomasiewicz;
hosted by Monika Płatek](#)**

Debata *Jak nacjonalista z nacjonalistą* dotyczy zjawiska nacjonalizmu w Polsce i Rumunii. Wyjaśnia źródła, podobieństwa, różnice historyczne i współczesne nacjonalizmów w obu krajach. Zaprasza jednocześnie do refleksji, czy i ci, którzy tę ideologię odrzucają, nie przyczyniają się do jej obecności i wpływu? Obojętnością, zaniechaniem, poczuciem, że „od nas nic nie zależy”?

Nacjonalizm sztucznie przypisuje danemu państwu/narodowi wyjątkowość. Zachłystuje się poczuciem dziejowej misji, szczególnej historii i wyobrażonej potęgi. Przyznając sobie szczególne przywileje, staje się groźny, a bywa zbrodniczy i morderczy. Usprawiedliwia, jeśli służy to potęgze „narodu wybranego”, bezprawie, przemoc, arbitralność bez granic w stanowieniu i interpretowaniu prawa i norm etycznych. Dehumanizuje tych, którzy nie wpisują się w sztucznie wykreowany wzorzec *ubermenscha*.

Discussion: *Like One Nationalist to Another* explores the phenomenon of nationalism in Poland and Romania. It examines the origins, similarities, and both historical and contemporary differences between the two countries’ nationalisms. At the same time, it invites reflection on whether even those who reject this ideology might nonetheless contribute to its presence and influence—through indifference, inaction, or the belief that “it’s out of our hands”.

Nationalism artificially assigns a sense of exceptionalism to a given state or nation. It revels in the idea of a historic mission, a unique past, and an imagined greatness. In claiming special privileges for itself, it becomes dangerous—and at times, criminal and murderous. If it serves the supposed greatness of the “chosen nation”, nationalism seeks to justify lawlessness, violence, and boundless arbitrariness in shaping and interpreting laws and ethical standards. It dehumanises those who do not conform

Polska i Rumunia. Dwa państwa na granicy między wschodem i zachodem Europy. Oba zniknęły z map, by po różnym czasie i w różnych granicach powracać. Oba europejsko prowincjonalne, z – mimo łacińskiego rodowodu – mało znaczącymi językami. Wracają na mapy w 1918 roku, a w 1989 zmieniają swój ustrój z totalitarnego na demokratyczny. Polska pokojowo, Rumunia rozlewając krew. Polska 1 maja 2004 roku, a Rumunia 1 stycznia 2007 roku zostają przyjęte do Unii Europejskiej, która ceni solidarność międzyludzką i prawa człowieka. Od 29 marca 2004 roku Rumunia należy do NATO, w strefie Schengen znajduje się od 31 marca 2024 roku. W obu religia, choć różna, odgrywa znaczną rolę. W Rumunii prawosławie, w Polsce katolicyzm. Przykazanie o miłości bliźniego mają wspólne.

Czy Polacy i Rumuni są nacjonalistami? Czy są nacjonalistami inaczej, czy tak samo? Jeśli są podobni, to w czym? A jeśli się różnią, to dlaczego? I czy na miejscu są takie uogólnienia? Może rozmowa nacjonalisty z nacjonalistą to zaledwie science fiction? Co nas łączy? Rozbiory? Pakt Ribbentrop–Mołotow, ale trwanie po dwóch stronach frontu II wojny światowej? Co Rumunów i Polaków – wobec nacjonalizmu – dzieli, a co mamy wspólne? Stosunek do Żydów, Romów, bieżęńców? Jak traktujemy ludzi w wojennym potrzasku? Różnie czy podobnie podpieramy bieżącą politykę nacjonalnym interesem?

Historycznie nacjonalizm spotworniał przez zbrodniczy plan *lebensraum*, który miał się skończyć w bunkrze razem z Hitlerem. Trwa. Od Wietnamu przez Ukrainę po Grenlandię przypomina o *Dżumie* Alberta Camusa i bakcyłu dżumy, który nie przemija. Rozmowa nacjonalisty z nacjonalistą jest więc ważna. Nie tylko, by tropić ten bakcyl w polskiej i rumuńskiej ziemi, ale samych siebie zapytać, czy aby i my go nie rozsiewamy. A jeśli nam nie grozi, to, co takiego sprawia, że

to the artificially constructed model of the Übermensch.

Poland and Romania are two countries situated on the border between Eastern and Western Europe. Both have disappeared from the map at various points in history, only to reappear within different borders after different periods. They are both provincially European, with languages that, despite their Latin roots, carry little international weight. They reappeared on the map in 1918 and each underwent a transition from totalitarianism to democracy in 1989—Poland through peaceful change and Romania through bloodshed. Poland joined the European Union on 1 May 2004 and Romania on 1 January 2007—an EU founded on human solidarity and human rights. Romania became a NATO member on 29 March 2004, and joined the Schengen Area on 31 March 2024. In both countries, religion plays a significant role, albeit in different forms: Orthodox Christianity in Romania and Catholicism in Poland. Yet they share a common commandment: to love one's neighbour.

Are Poles and Romanians nationalists? If so, are they nationalists in the same way, or differently? If they are alike, in what ways? And if they differ, why is that? Are such generalisations even valid? Is a conversation between two nationalists nothing more than science fiction? What do we have in common? The partitions? Or the Molotov–Ribbentrop Pact, despite being on opposing sides in the Second World War? What separates Romanians and Poles when it comes to nationalism, and what do we have in common? Our attitudes towards Jews, Romani people and refugees? How do we treat those caught in the trap of war? Are our attitudes different, or are we similarly inclined to prop up current politics with so-called national interest?

od nacjonalizmu możemy być wolni? Jakie warunki są/muszą być spełnione, by to zjawisko stało się zaledwie hasłem w encyklopedii przeszłości?

Historically, nationalism turned monstrous with the criminal Lebensraum plan, which was meant to end with Hitler in a bunker. And yet, it endures. From Vietnam to Ukraine to Greenland, it echoes *The Plague* by Albert Camus and its never-disappearing plague bacillus. Perhaps a conversation between nationalists is more necessary than it seems, not only to trace the bacillus in Polish and Romanian soil, but also to ask whether we might be spreading it ourselves. If we are not at risk, what makes us immune to nationalism? What conditions must be in place for this phenomenon to become nothing more than an entry in an encyclopaedia of the past?

Państwowa Galeria Sztuki,
Plac Zdrojowy 2 w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 13.00

23 August 2025 (Saturday), 1.00 pm

Genealogia polskiego feminizmu: Brach-Czaina
The Genealogy of Polish Feminism: Brach-Czaina

**Rozmowa z udziałem Joanny B. Bednarek,
Agnieszki Graff i Sławomiry Walczewskiej.**

Prowadzenie: Paulina Małochleb

**Joanna B. Bednarek, Agnieszka Graff,
Sławomira Walczewska;
hosted by Paulina Małochleb**

Spotkanie poświęcone dziedzictwu i aktualności myśli Jolanty Brach-Czainy – jednej z najważniejszych polskich filozofek feministycznych. Jej książka *Szczeliny istnienia* (1992) stała się kluczowym tekstem dla kolejnych pokoleń myślicielek i działaczek, inspirując refleksję nad codziennością, cielesnością i podmiotowością kobiet. Brach-Czaina potwierdziła swoją wyjątkową pozycję w *Błonach umysłu*.

This discussion is dedicated to the legacy and relevance of the thought of Jolanta Brach-Czaina, one of the most important Polish feminist philosophers. Her 1992 book, *Szczeliny istnienia*, became a foundational text for successive generations of thinkers and activists, inspiring reflection on everyday life, corporeality, and women's subjectivity. Brach-Czaina further affirmed her exceptional status with her follow-up work, *Błony umysłu*.

The conversation will feature Agnieszka Graff, Sławomira Walczewska and Joanna B. Bednarek, who are all researchers,

W rozmowie wezmą udział Agnieszka Graff, Sławomira Walczewska i Joanna B. Bednarek – badaczki, eseistki i aktywistki. Dyskusja dotyczyć będzie autorek, które na różne

sposoby kontynuują i reinterpretują idee Brach-Czajny w kontekście współczesnych wyzwań feminizmu. Będzie także okazją do spojrzenia na ewolucję polskiej myśli feministycznej oraz zastanowienia się, w które strony biegną linie pokrewieństwa intelektualnego, kim się inspirujemy i jak długo żyją idee feministyczne w Polsce.

essayists and activists. The panel will explore Brach-Czajna's influence on contemporary humanist thought and offer a lens through which to consider the evolution of Polish feminism.

Nagroda Historyczna „Polityki”

Polityka weekly Historical Award

Co roku spotykamy się z laureatami i laureatkami Nagrody Historycznej tygodnika „Polityka” dla najlepszych książek o najnowszych dziejach Polski.

Every year, we meet the winners of *Polityka* weekly History Award, which is given to the best books on Poland's contemporary history.

Scena Kameralna
Teatru Wybrzeże,
ul. Bohaterów Monte
Cassino 30 w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 18.00

24 August 2025 (Sunday), 6.00 pm

***Niezlomni czy realiści? Polskie podziemie
antykomunistyczne bez patosu***

***The Unbroken or the Realists? The Polish
Anti-Communist Underground Without Pathos***

**Z laureatami Nagrody Historycznej „Polityki”
w kategorii „najlepsza książka naukowa”
Sławomirem Poleszakiem i Rafałem Wnukiem
rozmawia Marcin Zaremba**

***Marcin Zaremba talks to Sławomir Poleszak
and Rafał Wnuk, the winners of the *Polityka* weekly
Historical Award in the Best Academic Book category***

fot. z archiwum autora

SŁAWOMIR POLESZAK

Zajmuje się dziejami polskiego podziemia niepodległościowego i metodami jego zwalczania przez komunistyczny aparat represji. W latach 2000–2021 pracownik naukowy Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Lublinie. W okresie 2006–2010 sekretarz redakcji, a od 2009 do 2016 roku redaktor naczelny czasopisma naukowego IPN „Pamięć i Sprawiedliwość”. W latach 2018–2023 redaktor naczelny portalu historycznego ohistorie.eu. Od 2022 roku współwydawca historycznego portalu popularno-naukowego www.historiabezkitu.pl i redaktor naczelny jego zakładki naukowej (Strefa Nauki@Historia). Pracownik naukowy Instytutu Studiów Politycznych Polskiej

Akademii Nauk; Instytutu Europy Środkowej w Lublinie. Od 2024 roku redaktor naczelny „Przeglądu Historyczno-Wojskowego”. Autor książek: *Jeden z wyklętych. Major Jan Tabortowski „Bruzda”* (1998); *Podziemie antykomunistyczne w Łomżyńskim i Grajewskim (1944–1957)* (2004); redaktor: Zdzisław Broński „Uskok”, *Pamiętnik (wrzesień 1939 – maj 1949)*, wydanie drugie poprawione i rozszerzone (2015); współredaktor *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956* (2007), redaktor naczelny wydania drugiego [2020]. *Niezlomni czy realiści? Polskie podziemie antykomunistyczne bez patosu*, (2024, współautor Rafał Wnuk).

He specialises in the history of the Polish independence underground and the methods used by the communist repressive apparatus to combat it. From 2000 to 2021, he was a researcher at the Institute of National Remembrance (IPN) in Lublin. Between 2006 and 2010, he served as editorial secretary and, from 2009 to 2016, as editor-in-chief of *Pamięć i Sprawiedliwość*, the IPN academic journal. From 2018 to 2023, he was the editor-in-chief of the historical website *ohistorie.eu*. Since 2022, he has been co-publisher of the popular history website *www.historiabezkitu.pl*, as well as editor-in-chief of its academic section, *Strefa Nauki@Historia*. He is a researcher at the Institute of Political Studies of the Polish Academy of Sciences and the Centre for Central European Studies in Lublin. Since 2024, he has been editor-in-chief of *Przegląd Historyczno-Wojskowy*. His books include *Jeden z wyklętych. Major Jan Tabortowski „Bruzda”* (1998); *Podziemie antykomunistyczne w Łomżyńskim i Grajewskim (1944–1957)* (2004). He edited *Pamiętnik (wrzesień 1939 – maj 1949)* by Zdzisław Broński ‘Uskok’, a second revised and expanded edition of which was published in 2015. He was also the co-editor of *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956* (2007), and the editor-in-chief of the second edition [2020]. He also co-authored *Niezlomni czy realiści? Polskie podziemie antykomunistyczne bez patosu* (2024) jointly with Rafał Wnuk.

fot. z archiwum autora

RAFAŁ WNUK

Główny obszar jego zainteresowań badawczych wyznaczają: historia antyniemieckiego i antysowieckiego oporu podczas II wojny światowej w Europie Środkowo-Wschodniej i Wschodniej w latach powojennych, muzeologia oraz polityka pamięci/polityka historyczna. Pomysłodawca i redaktor naczelny *Atlasu polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956* (2007), współautor scenariusza wystawy głównej Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku. Autor szeregu książek, m.in. *Za pierwszego Sowietą. Polska konspiracja na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej (wrzesień 1939 – czerwiec 1941)* (2007); *Leśni Bracia. Podziemie antykomunistyczne na Litwie, Łotwie i w Estonii 1944–1956* (2018); *Niezlomni czy realiści. Polskie podziemie antykomunistyczne bez patosu* (2024, współautor Sławomir Poleszak).

His main research interests include the history of anti-German and anti-Soviet resistance in Central and Eastern Europe during and after the Second World War, museology, and memory/historical politics. He originated and edited *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956* (2007), and co-authored the permanent exhibition script at the Museum of the Second World War in Gdańsk. He has written several books, including: *Za pierwszego Sowietą. Polska konspiracja na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej (wrzesień 1939 – czerwiec 1941)* (2007); *Leśni Bracia. Podziemie antykomunistyczne na Litwie, Łotwie i w Estonii 1944–1956* (2018); and co-authored *Niezlomni czy realiści? Polskie podziemie antykomunistyczne bez patosu* (2024) with Sławomir Poleszak.

H/historia

H/history

Rozmawiając z autorami znakomitych książek historycznych, zastanawiamy się nad tym, jak Historia przez duże „h” przegląda się w historiach pojedynczych ludzi i na odwrót.

We talk to the authors of exceptional history books about how History with a capital 'H' is reflected in individual lives—and *vice versa*.

Kościół ewangelicki
Zbawiciela, ul. Parkowa 5
w Sopocie

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 17.30
21 August 2025 (Thursday), 5.30 pm

**Z Weroniką Kostyrko-Ziemińską
o książce *Róża Luksemburg.
Domem moim jest cały świat*
rozmawia Bernadetta Darska**
**Bernadetta Darska talks to Weronika
Kostyrko-Ziemińska**

fot. Marek Szczepański

WERONIKA KOSTYRKO-ZIEMIŃSKA

Dziennikarka, pisarka. Urodziła się w 1962 roku w Warszawie. Studiowała germanistykę i niderlandystykę oraz historię sztuki na Uniwersytecie Warszawskim. Od 1991 roku pracowała w „Gazecie Wyborczej” jako reporterka sejmowa, korespondentka w Berlinie, pierwsza redaktorka naczelna „Wysokich Obcasów”. Była też redaktorką w działach: krajowym, zagranicznym, kultury i w „Gazecie Świątecznej”. W latach 2011–2016 kierowała portalem Culture.pl w Instytucie Adama Mickiewicza, publikującym informacje o polskiej kulturze po polsku, angielsku, rosyjsku i ukraińsku. W 2019 roku ukazała się jej pierwsza książka *Tancerka i Zagłada*, biografia Poli Nireńskiej (wyd. Czerwone i Czarne), nominowana do Nagrody Literackiej Nike 2020. Jej kolejną książkę *Róża Luksemburg. Domem moim jest cały świat* opublikowało w listopadzie 2024 roku wydawnictwo Marginesy.

Born in Warsaw in 1962, she is a journalist and writer who studied German and Dutch philology, as well as art history, at the University of Warsaw. From 1991 onwards, she worked at *Gazeta Wyborcza*, first as a parliamentary reporter, then as the Berlin correspondent, and finally as the first editor-in-chief of *Wysokie Obcasy*. She also worked as an editor in the domestic, foreign and culture sections of *Gazeta Wyborcza*, as well as in *Gazeta Świąteczna*. From 2011 to 2016, she was

the head of Culture.pl, a portal published by the Adam Mickiewicz Institute which provides information about Polish culture in Polish, English, Russian and Ukrainian. Her first book, *Tancerka i Zagłada*—a biography of Pola Nireńska—was published in 2019 by Czerwone i Czarne and was nominated for the Nike Literary Award in 2020. Her second book, *Róża Luksemburg. Domem moim jest cały świat*, was published in November 2024 by Marginesy Publishing.

Kościół ewangelicki
Zbawiciela, ul. Parkowa 5
w Sopocie

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 17.30

22 August 2025 (Friday), 5.30 pm

**Z Arturem Domosławskim
o książce *Rewolucja nie ma końca.
Podróże w krainie buntu i nadziei*
rozmawia Dagny Kurdwanowska**
Dagny Kurdwanowska
talks to Artur Domosławski

fot. Albert Zawada

ARTUR DOMOSŁAWSKI

Pisarz i dziennikarz; przez 20 lat związany z „Gazetą Wyborczą”, obecnie z tygodnikiem „Polityka”; współpracuje z OKO.Press. Świadek buntów i rewolt w krajach Globalnego Południa, autor biografii ludzi kultury. Napisał m.in. *Gorączkę latynoamerykańską*, *Śmierć w Amazonii*, *Wykluczonych* i *Rewolucja nie ma końca. Podróże w krainie buntu i nadziei*, a także dwie biografie *Kapuściński non-fiction* i *Wygnaniec. 21 scen z życia Zygmunta Baumana*. Finalista Nagrody Literackiej Nike (dwukrotnie nominowany). Laureat nagród Grand Press – Dziennikarz Roku za biografię Kapuścińskiego (2010), Górnośląskiej Nagrody Literackiej Juliusz dla najlepszej książki biograficznej za *Wygnańca* (2022) oraz Nagrody Literackiej im. Juliana Tuwima za całokształt twórczości (2024).

He is a writer and journalist who was associated with *Gazeta Wyborcza* for twenty years. He now contributes to *Polityka* weekly magazine and collaborates with the online news outlet OKO.Press. Having witnessed uprisings and revolts across the Global South, he is also the author of biographies of cultural figures. His books include *Gorączka latynoamerykańska*, *Śmierć w Amazonii*, *Wykluczeni*, and *Rewolucja nie ma końca. Podróże w krainie buntu i nadziei*, as well as two biographies—*Kapuściński non-fiction* and *Wygnaniec. 21 scen z życia Zygmunta Baumana*. He has twice been shortlisted for the Nike Literary Award. His accolades include the Grand Press Award for Journalist of the Year for *Kapuściński non-fiction* (2010), the Juliusz Upper Silesian Literary Award for the best biography (*Wygnaniec*, 2022), and the Julian Tuwim Literary Award for lifetime achievement (2024).

Kościół ewangelicki
Zbawiciela, ul. Parkowa 5
w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 17.30

23 August 2025 (Saturday), 5.30 pm

Z Joanną Wilengowską,
autorką książki *Król Warmii i Saturna*
rozmawia Weronika Morawiec
Weronika Morawiec talks to Joanna Wilengowska

fot. Urszula Witkowska

JOANNA WILENGOWSKA

Współtwórczyni pisma literackiego „Portret”. Autorka książek prozatorskich *Japońska wioska* (Portret, 1999), *Zęby* (Ha!art, 2006) oraz *Król Warmii i Saturna* (Czarne, 2024). Za tę ostatnią nominowana do Paszportów „Polityki” w 2024 roku. Autorka programów telewizyjnych i reportaży o tematyce kulturalnej, historycznej i ekumenicznej. Współpracuje z instytucjami kultury Warmii i Mazur oraz organizacjami pozarządowymi, m.in. Wspólnotą Kulturową Borussia. Urodziła się i mieszka w Olsztynie.

She is the co-founder of the literary magazine *Portret*. She is the author of the prose books *Japońska wioska* (Portret Publishing, 1999), *Zęby* (Ha!art Publishing, 2006), and *Król Warmii i Saturna* (Czarne Publishing House, 2024). The latter earned her a nomination for the 2024 Paszporty *Polityki* Award. She has created television programmes and documentaries on cultural, historical, and ecumenical topics. She collaborates with cultural institutions in Warmia and Masuria as well as with non-governmental organisations, including the ‘Borussia’ Cultural Community. She was born and continues to live in Olsztyn.

Scena Kameralna Teatru
Wybrzeże, ul. Bohaterów
Monte Cassino 30
w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 14.00

24 August 2025 (Sunday), 2.00 pm

Z Andrzejem Dybczakiem
o reportażu *Las duchów*
rozmawia Dorota Karaś
Dorota Karaś talks to Andrzej Dybczak

ANDRZEJ DYBCZAK

Antropolog, pisarz, dokumentalista. Autor antropologicznego reportażu *Las duchów* (Nisza, 2024), wyróżnionego m.in. nagrodą im. Ryszarda Kapuścińskiego. Wydał wcześniej *Gugarę*, literacki reportaż ze spotkania z ewenkijskimi pasterzami reniferów (Nagroda Kościelskich) oraz zbiór opowiadań *Pan wszystkich krów* (nominowany do Nagrody Literackiej Nike). Jako współtwórca pełnometrażowego dokumentu *Gugara* został nagrodzony m.in. Złotym Lajkonikiem na Krakowskim Festiwalu Filmowym. W 2025

fot. Michał Korta

autor otrzymał nagrodę im. Marka Nowakowskiego przyznaną za całokształt twórczości.

He is an anthropologist, writer and documentary filmmaker. He is the author of the anthropological reportage *Las duchów*, which won the Ryszard Kapuściński Award and several other distinctions. His previous publications include *Gugara*, a literary reportage about his time with Evenki reindeer herders, which won the Kościelski Award; and *Pan wszystkich krów*, a short story collection which was nominated for the Nike Literary Award. He received several awards for his work as co-creator of the feature-length documentary *Gugara*, including the Golden Lajkonik at the Kraków Film Festival. In 2025, he was awarded the Marek Nowakowski Prize for lifetime achievement.

Każda historia rodzinna
jest prywatną kalką
historii epoki.

Every family history
is a private carbon copy
of the history of an era.

HERTA MÜLLER

Moja ojczyzna była pestką jabłka (Mein Vaterland war ein Apfelkern), tłum. Katarzyna Leszczyńska

My Us

Porozmawiajmy o nas. Przyjrzyjmy się, z czym się mierzymy, co nam dolega, co porusza, co trudno nam nawet nazwać, a co dopiero wytłumaczyć. My jako społeczność, zbiór pojedynczym jednostek umieszczonych w konkretnych granicach. Co mamy wspólnego?

Let's talk about us. Let's take a closer look at what we're facing: what troubles us; what moves us; and what feels too elusive to name, let alone explain. As a community and as individuals, we are all placed within particular boundaries. What do we have in common?

Kościół ewangelicki
Zbawiciela, ul. Parkowa 5
w Sopocie

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 15.30

21 August 2025 (Thursday), 3.30 pm

**Z Aleksandrą Zbroją
o powieści *Muszę ci coś powiedzieć*
rozmawia Małgorzata Muraszko**
Małgorzata Muraszko talks to Aleksandra Zbroja

fot. z archiwum autorki

ALEKSANDRA ZBROJA

Historyczka sztuki bez muzealnego happy endu. W 2019 roku ukażała się jej książka napisana wspólnie z Agnieszką Pajączkowską *A co wyście myślały. Spotkania z kobietami z mazowieckich wsi*. W 2021 roku wydała pierwszą samodzielną książkę *Mireczek* – opowieść o ojcu alkoholiku, za którą dostała nagrodę „Odkrycie Empiku” dla najlepszego debiutu roku, nominację do Nagrody Literackiej Nike oraz Nagrody Literackiej im. Witolda Gombrowicza. W czerwcu 2025 roku Wydawnictwo Agora wydało jej powieść *Muszę ci coś powiedzieć* o dziewczynie z mazowieckiej wsi, która przez przypadek odkrywa, że jest zarażona wirusem HIV.

Although she is an art historian by training, she did not follow the usual path into a career in a museum. In 2019, she co-authored *A co wyście myślały? Spotkania z kobietami z mazowieckich wsi* with Agnieszka Pajączkowska. In 2021, she published her debut solo book, *Mireczek*, a story about her alcoholic father. This earned her the Empik Discovery Award for Best Debut of the Year, as well as nominations for both the Nike Literary Award and the Witold Gombrowicz Literary Prize. In June 2025, Agora Publishing released her novel, *Muszę ci coś powiedzieć*, about a girl from a village in Mazovia who accidentally discovers that she is HIV-positive.

Kościół ewangelicki
Zbawiciela, ul. Parkowa 5
w Sopocie

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 15.30

22 August 2025 (Friday), 3.30 pm

Z Maciejem Pisukiem
o reportażu *Staniemy się tacy jak on.*
Głosy z przeklętej ulicy
rozmawia Anna Dudzińska
Anna Dudzińska talks to Maciej Pisuk

fot. z archiwum autora

MACIEJ PISUK

Scenarzysta, autor dwunastu scenariuszy do niezrealizowanych filmów fabularnych (ostatnio jeden z nich, o Grażynie i Jacku Kuroń, został skierowany do produkcji). Autor dwóch scenariuszy zrealizowanych filmów fabularnych (*Jesteś Bogiem*, *Zielona granica*). Okazjonalnie fotograf. Po debiucie literackim w gatunku non-fiction *Staniemy się tacy jak on. Głosy z przeklętej ulicy* (Cyranka, 2024). Książka skupia się na życiu mieszkańców ulicy Brzeskiej w Warszawie, znanej z trudnej przeszłości i negatywnej opinii. Autor, były mieszkaniec tej ulicy, oddaje głos jej mieszkańcom, pozwalając im opowiedzieć o swoich doświadczeniach, problemach i nadziejach. He is a screenwriter and the author of twelve unproduced feature film scripts, though one of them, about Grażyna and Jacek Kuroń, has recently entered production. He has written two screenplays that were made into feature films: *Jesteś Bogiem/You Are God* and *Zielona granica/Green Border*. He is also an occasional photographer. Pisuk made his literary debut in the non-fiction genre with *Staniemy się tacy jak on. Głosy z przeklętej ulicy* (Cyranka Publishing House, 2024). The book focuses on the lives of the residents of Brzeska Street in Warsaw, an area with a long and troubled history and negative reputation. A former resident himself, Pisuk gives a voice to the people of Brzeska Street, enabling them to share their experiences, struggles and hopes.

Kościół ewangelicki
Zbawiciela, ul. Parkowa 5
w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 15.30

23 August 2025 (Saturday), 3.30 pm

Z Dorotą Borodaj
o reportażu *Szkodniki*
rozmawia Ana Matusevič
Ana Matusevič talks to Dorota Borodaj

DOROTA BORODAJ

Autorka reportażu i wywiadów prasowych, absolwentka kulturoznawstwa, Polskiej Szkoły Reportażu i Szkoły Ekopoetyki. Laureatka Nagrody im. Teresy Torańskiej oraz Grand Prix na Festiwalu

fot. Tomasz Kaczor

Wrażliwym. Publikowała m.in. w portalu OKO.press, magazynie „Pismo”, magazynie „Kontakt” i miesięczniku „Znak”. Książka *Szkodniki. O ludziach, drzewach i maszynach w Puszczy Białowieskiej* (Dowody, 2024) to jej debiut reporterski. Punktem wyjścia książki są wydarzenia z 2017 roku, gdy przez sześć miesięcy trwały blokady ciężkiego sprzętu, którym wycinano i wywożono z puszczy świerki zaatakowane przez kornika drukarza. Jedna strona sporu widziała w nich gnijący, marnujący się surowiec. Druga – naturalny element cyklu życia lasu, gdzie nawet śmierć ma głęboki sens.

She is the author of reportages and press interviews and is a graduate of Cultural Studies, the Polish School of Reportage and the School of Ecopoetics. She has won the Teresa Torańska Award and the Grand Prix at the Sensitive Festival (Festiwal Wrażliwy). Her work has been published in, among others, the OKO.press portal, as well as in the magazines *Pismo*, *Kontakt*, and *Znak*. Her book *Szkodniki. O ludziach, drzewach i maszynach w Puszczy Białowieskiej* (published by Dowody) is her debut in the genre of reportage. Taking the events of 2017 as its starting point, the book recounts how activists blocked the movement of heavy machinery used to cut down and remove spruce trees infested by the European spruce bark beetle for six months. One side of the conflict viewed the trees as rotting, wasted timber. The other side viewed them as a natural part of the forest's life cycle, in which even death carries deep meaning.

Scena Kameralna Teatru
Wybrzeże, ul. Bohaterów
Monte Cassino 30
w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 16.00

24 August 2025 (Sunday), 4.00 pm

Z Radosławem Kobierskim
o zbiorze opowiadań *Na wulkanie*
rozmawia Marta Pilarska
Marta Pilarska talks to Radosław Kobierski

fot. z archiwum autora

RADOSŁAW KOBIERSKI

Poeta, prozaik, dziennikarz, felietonista stale współpracujący ze miesięcznikiem „Śląsk” i Instytucją Kultury Katowice Miasto Ogrodów. Jest autorem siedmiu tomików poetyckich – ostatnio *Coming out* (WBCIAK), zbioru opowiadań *Wiek rębny* (Zielona Sowa) i dwóch powieści: *Harar* i *Ziemia Nod* (W.A.B.). Nominowany do Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus i Nagrody Literackiej Gdynia. Laureat Gwarancji Kultury za rok 2011. W tym roku nakładem wydawnictwa Drzazgi ukazał się kolejny zbiór opowiadań *Na wulkanie*. Mieszka w Mysłowicach.

He is a poet, prose writer, journalist, and columnist who regularly contributes to the monthly magazine *Śląsk* and the Katowice City

of Gardens Cultural Institution. He is the author of seven poetry collections, most recently *Coming out* (WBCiAK), as well as the short story collection *Wiek rębny* (Zielona Sowa), and two novels: *Harar* and *Ziemia Nod* (W.A.B.). He has been nominated for both the Angelus Central European Literature Award and the Gdynia Literary Prize. In 2011, he received the *Gwarancje Kultury* (Culture Guarantee) award. This year, his latest short story collection *Na wulkanie* was published by the Drzazgi Publishing House. He lives in Mysłówice.

Nogaś w parku

Nogaś in the park

W pięknym parku na Goyki spotkamy się z Michałem Nogasiem i osobami, które zaprosił do rozmowy. Zapewniamy, że miłośnicy i miłośniczki naturalnej scenografii będą zadowolone.

We will meet with Michał Nogaś and his guests in the beautiful park at 3 Goyki Street. We can assure you that lovers of natural scenery will be pleased.

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 15.00
21 August 2025 (Thursday), 3.00 pm

Z Andą Rottenberg
o książce *Schyłek. Dziennik 2019–2022*
rozmawia Michał Nogaś
Michał Nogaś talks to Anda Rottenberg

fot. Bogna Kociumbas-Kos

ANDA ROTTENBERG

Historyczka sztuki, krytyczka i publicystka, organizatorka i kuratorka licznych wystaw. Jest również autorką poświęconych sztuce artykułów naukowych i esejów, zamieszczanych w krajowych i zagranicznych wydawnictwach. W latach 1993–2000 dyrektor Galerii Sztuki Zachęta w Warszawie, od 1998 roku przewodnicząca Fundacji Instytutu Promocji Sztuki. Autorka m.in. *Sztuka w Polsce 1945–2005* (2005), *Przeciąg: Teksty o sztuce polskiej lat 80.* (2009), *Rottenberg. Już trudno* (2014, z Dorotą Jarecką), *Berlińska depresja. Dziennik* (2018), *Lista. Dziennik 2005* (2019) i *Zbliżenia. Szkice o polskich artystach* (2020). Nominowana do Nagrody Literackiej Nike oraz Nagrody Literackiej Gdynia. W grudniu 2024 roku nakładem wydawnictwa OsnoVa ukazała się najnowsza książka autorki: *Schyłek. Dziennik 2019–2022*.

She is an art historian, critic and journalist, as well as an organiser and curator of numerous exhibitions. She is also the author of scholarly articles and essays on art published in domestic and international outlets. From 1993 to 2000, she was director of the Zachęta—National Gallery of Art in Warsaw. Since 1998, she has been chairperson of the Institute for Art Promotion Foundation. She is the author of works such as: *Sztuka w Polsce 1945–2005* (2005), *Przeciąg: Teksty o sztuce polskiej lat 80.* (2009), *Rottenberg. Już trudno* (2014, with Dorota Jarecka), *Berlińska depresja. Dziennik* (2018), *Lista. Dziennik 2005* (2019), and *Zbliżenia. Szkice o polskich artystach* (2020).

She has been nominated for both the Nike Literary Award and the Gdynia Literary Prize. In December 2024, her latest book, *Schyłek. Dziennik 2019–2022*, was published by OsnoVa.

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 15.00
22 August 2025 (Friday), 3.00 pm

Z Elizą Kącką
o powieści autobiograficznej
Wczoraj byłeś zła na zielono
rozmawia Michał Nogaś
Michał Nogaś talks to Eliza Kącka

fot. Grażyna Makara

ELIZA KĄCKA

Pisarka, literaturoznawczyni, krytyczka. Autorka książek prozatorskich: *Elizje* (Lokator, 2017), *po drugiej stronie siebie* (Lokator, 2019), *Strefa zgniotu* (Lokator, 2022), *Wczoraj byłeś zła na zielono* (Karakter, 2024), książki eseistycznej *Idiomy. Eseje* (Austeria, 2023) oraz książek akademickich: *Stanisław Brzozowski wobec Cypriana Norwida* (Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, 2012), *Lektura jako spotkanie. Brzozowski – tekst – metoda* (Universitas, 2017). Sporządziła kilka wyborów poezji (nie tylko najnowszej). Felietonistka i współpracowniczka „Tygodnika Powszechnego”.

A writer, literary scholar, and critic, she is the author of prose books: *Elizje* (2017), *Po drugiej stronie siebie* (2019), *Strefa zgniotu* (2022), *Wczoraj byłeś zła na zielono* (2024), as well as the essay collection *Idiomy. Eseje* (2023), and the academic works *Stanisław Brzozowski wobec Cypriana Norwida* (2012), and *Lektura jako spotkanie. Brzozowski – tekst – metoda* (2017). She has also compiled several poetry selections, including works from beyond the realm of contemporary poetry. She is a columnist and regular contributor to *Tygodnik Powszechny*.

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 15.00
23 August 2025 (Saturday), 3.00 pm

Z Elżbietą Łapczyńską
o powieści *Mowa chleba*
rozmawia Michał Nogaś
Michał Nogaś talks to Elżbieta Łapczyńska

ELŻBIETA ŁAPCZYŃSKA

Autorka książek *Mowa chleba* (Agora, 2024) oraz *Bestiariusz nowohucki* (Biuro Literackie, 2020) nagrodzonej Nagrodą Conrada,

nominowanej do Nagrody Literackiej Nike, Paszportów „Polityki”, Nagrody Literackiej Gdynia oraz Nagrody Literackiej m.st. Warszawy. Laureatka Nagrody im. Adama Włodka oraz Międzynarodowego Konkursu na Dramat Współczesny o Tematyce Żydowskiej, półfinalistka Gdyńskiej Nagrody Dramaturgicznej. Stypendystka Miasta Krakowa w dziedzinie teatru i literatury. Członkini kolektywu Sfinga. *She is the author of the books [Mowa chleba](#) and [Bestiariusz nowohucki](#), which won the Conrad Award and were nominated for the Nike Literary Award, the Paszporty *Polityki* Award, the Gdynia Literary Prize, as well as the Literary Award of the Capital City of Warsaw. She has won the Adam Włodek Award and the International Competition for Contemporary Jewish-Themed Drama, and was a semi-finalist for the Gdynia Drama Prize. She has received a scholarship from the City of Kraków for theatre and literature. She is also a member of the Sfinga collective.*

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 15.00

[24 August 2025 \(Sunday\), 3.00 pm](#)

**Z Pawłem Sołtysem
o powieści *Sierpień*
rozmawia Michał Nogaś**

[Michał Nogaś talks to Paweł Sołtys](#)

fot. z archiwum autora

PAWEŁ SOŁTYS

Muzyk, autor piosenek. Jako Pablopavo wydał kilkanaście płyt, zagrał około tysiąca koncertów. Studiował rusycystykę, ale studiów nie ukończył. Jego opowiadania ukazywały się w „Lampie”, „Ricie Baum”, „Studium”. Za prozatorski debiut *Mikrotyki* otrzymał Nagrodę Literacką im. Marka Nowakowskiego, Nagrodę Literacką Gdynia, znalazł się w finale Nagrody Literackiej Nike oraz był nominowany do Paszportu „Polityki”, Nagrody im. Cypriana Kamila Norwida i Nagrody Literackiej im. Witolda Gombrowicza. Za drugą książkę *Nieradość* otrzymał nominację do Nagrody im. Cypriana Kamila Norwida, a także znalazł się wśród nominowanych do Nagrody Literackiej im. Juliana Tuwima przyznawanej za całokształt twórczości. W 2024 roku nakładem wydawnictwa Czarne ukazała się jego trzecia książka prozatorska *Sierpień*.

*Musician and songwriter. Performing under the stage name Pablopavo, he has released over a dozen albums and performed in around a thousand concerts. He studied Russian philology but did not complete his degree. His short stories have appeared in *Lampa*, *Rita Baum*, and *Studium*. His prose debut, *Mikrotyki*, earned him both the Marek Nowakowski Literary Award and the Gdynia Literary Prize. It also made him a finalist for the Nike Literary*

Award and saw him nominated for the Paszporty *Polityki* Award, the Cyprian Kamil Norwid Award, and the Witold Gombrowicz Literary Prize. His second book, *Nieradość*, was nominated for the Cyprian Kamil Norwid and the Julian Tuwim Literary Awards, the latter of which recognises lifetime achievement. In 2024, his third work of prose, *Sierpień*, was published by the Czarne Publishing House.

Literatura rozmawia z każdym człowiekiem osobno – jest własnością prywatną, która pozostaje w głowie. Nikt nie rozmawia z nami tak wnikliwie jak książka.

Literature speaks with everyone individually—it is personal property that stays inside our heads. And nothing speaks to us as forcefully as a book.

HERTA MÜLLER

Przemówienie na bankiecie noblowskim / *Speech at the Nobel Banquet*

Powroty

Returns

Pasmo rozmów z autorami i autorkami książek wydanych jakiś czas temu, do których chcielibyśmy wrócić. Czasem ze względu na to, że wyjątkowo rezonują z dzisiejszą rzeczywistością, a czasem dlatego, że w nagromadzeniu ukazujących się licznie nowych tytułów nie otrzymały wcześniej takiej uwagi, na jaką zasługują.

This is a series of conversations with authors of books that were published some time ago and that we would like to revisit. Sometimes this is because they uniquely resonate with today's reality; at other times, it is because they have not previously received the attention they deserve amid the large number of new titles appearing.

Kościół ewangelicki
Zbawiciela, ul. Parkowa 5
w Sopocie

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 13.30

21 August 2025 (Thursday), 1.30 pm

Z Jakubem Ćwiekiem
o powieści *Topiel*
rozmawia Łukasz Wojtusik
Łukasz Wojtusik talks to Jakub Ćwiek

fot. M. Bednarek

JAKUB ĆWIEK

W ciągu 20 lat pracy dał się poznać jako wszechstronny twórca bestsellerowych serii fantastycznych *Kłamca* i *Chłopcy*, horroru *Ciemność płonie* i kryminałów noir *Grimm City*. Od kilku lat mierzy się również z literaturą crime, szukając w niej niewykorzystanych tropów i nieoczywistych ścieżek. Tak powstała seria *Drelich* – sensacja realizowana zgodnie z zasadami gatunku, ale przy zachowaniu pełnej wiarygodności wydarzeń. Do współpracy przy niej autor zaprosił szereg specjalistów m.in. od choreografii walk. Najchętniej stawia na proste historie zbudowane na mocnych, wyrazistych bohaterach, czemu dał wyraz pisząc neo-western *Święty z Centralnego* czy podszytą czarną komedią powieść *Sues Dei*. Pasjonuje go również temat oszustów i oszustw, co pokazał w powieści *Szwindel*. Pierwsze wydanie *Topieli*, thrilleru obyczajowego osadzonego w realiach początku powodzi z 1997 roku, ukazało się w 2020 roku nakładem wydawnictwa Marginesy, drugie wydanie na początku tego roku.

Over the course of 20 years, he has established himself as a versatile writer, best known for the bestselling fantasy series such as *Kłamca* and *Chłopcy*, the horror novel *Ciemność płonie*, and the noir crime series *Grimm City*. In recent years, he has also delved into crime fiction, exploring untapped motifs and unconventional

themes. This approach led to the creation of the *Drelich* crime fiction series, which is built around the conventions of the genre but is grounded in fully credible events. For this series, he collaborated with experts in various fields, including fight choreographers. He gravitates towards straightforward stories centred on strong, distinctive characters, as seen in his neo-Western *Święty z Centralnego* and the darkly comic novel *Sues Dei*. He is also fascinated by the world of con artists and deception, a theme he explored in his novel *Szwindel*. *Topiel*, a psychological thriller set against the backdrop of the early days of the 1997 flood. It was first published by Marginesy Publishing in 2020, with a second edition released earlier this year.

Kościół ewangelicki
Zbawiciela, ul. Parkowa 5
w Sopocie

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 13.30

22 August 2025 (Friday), 1.30 pm

Z Ingą Iwasiów
o powieści *Bambino*
rozmawia Marta Perchuć-Burzyńska
Marta Perchuć-Burzyńska talks to Inga Iwasiów

fot. z archiwum autorki

INGA IWASIÓW

Prozaiczka, krytyczka literacka, publicystka, aktywistka, felietonistka, profesorka literaturoznawstwa, pracuje w Instytucie Literatury i Nowych Mediów w Uniwersytecie Szczecińskim. Członkini Rady Doskonałości Naukowej pierwszej kadencji i Komitetu Nauk o Literaturze PAN. Współredaktorka naczelnia (z Jerzym Madejskim) czasopisma „Autobiografia. Literatura. Kultura. Media”. Felietonistka dodatku „Duży Format” „Gazety Wyborczej”. Jurorka konkursów, w tym dwukrotnie Nagrody Literackiej Nike, obecnie Poznańskiej Nagrody Literackiej. Autorka esejów: *Gender dla średnio zaawansowanych. Wykłady szczecińskie*; *Parafrazy i reinterpretacje. Wykłady z teorii i praktyki czytania*; *Rewindykacje. Kobieta czytająca dzisiaj*; *Od-mrażanie. Literatura w potrzebie*. Opublikowała prozę: *Smaki i dotyki, Bambino, Ku słońcu, Na krótko, W powietrzu, Pięćdziesiątka, Kroniki oporu i miłości, Późne życie*; wybór felietonów *Blogotony*; książkę autobiograficzną *Umarł mi. Notatnik żałoby*. Zbiór podróżny *Widok z okna w podróży służbowej*. Wznowione przez wydawnictwo Drzazgi w 2024 roku *Bambino* po pierwszej edycji z 2007 roku znalazło się w finałach nagród literackich Nike, Angelus i Gdynia.

She is a professor of literary studies, a literary critic, a prose writer, a publicist, a columnist, and an activist. She works at the Institute of Literature and New Media at the University of Szczecin, where she lives. She sits on the Council for Scientific Excellence and the Committee on Literary Studies of the Polish Academy of Sciences.

She is the co-editor-in-chief, alongside Jerzy Madejski, of the academic journal *Autobiografia. Literatura. Kultura. Media*, she is also a columnist for *Duży Format*, a supplement of the daily newspaper *Gazeta Wyborcza*. She has served as a juror for several literary competitions, including the Nike Literary Award twice and is currently serving on the jury of Poznań Literary Prize. Her works include the following essays: *Gender dla średnio zaawansowanych*; *Wykłady szczecińskie*, *Parafrazy i reinterpretacje. Wykłady z teorii i praktyki czytania*; *Rewindykacje*, *Kobieta czytająca dzisiaj*; and *Odmrażanie. Literatura w potrzebie*. She has also published works of fiction, including *Smaki i dotyki*, *Bambino*, *Ku słońcu*, *Na krótko*, *W powietrzu*, *Pięćdziesiątka*, *Kroniki oporu i miłości*, and *Późne życie*. Additionally, she has released a collection of columns titled *Blogotony*, and an autobiographical book titled *Umarł mi. Notatnik żałoby*. She is also the author of the travel collection *Widok z okna w podróży służbowej*. Originally published in 2007, *Bambino* was reissued by Drzazgi Publishing in 2024 and was shortlisted for the Nike, Angelus, and Gdynia literary awards.

Kościół ewangelicki
Zbawiciela, ul. Parkowa 5
w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 13.30

23 August 2025 (Saturday), 1.30 pm

Z Danielem Odiją
o powieści *Pusty przelot*
rozmawia Przemysław Rydzewski
Przemysław Rydzewski talks to Daniel Odija

DANIEL ODIJA

Prozaik, poeta, scenarzysta komiksowy. Autor dwóch zbiorów opowiadań oraz pięciu powieści. m.in. *Ulica*, *Tartak* czy *Pusty przelot*. W 2024 roku zadebiutował tomem wierszy *ale*. Jest też współtwórcą czterotomowego cyklu komiksowego *Bardo*. Za swoją twórczość wielokrotnie nagradzany. Dwukrotnie nominowany do Literackiej Nagrody Nike. Jego proza została przetłumaczona na kilkanaście języków. Wydana w 2021 roku przez wydawnictwo Czarne powieść *Pusty przelot* opowiada o skomplikowanych relacjach w rodzinie, gdzie u jednej z osób ujawnia się choroba psychiczna.

A prose writer, poet, and comic book scriptwriter, he is the author of two short story collections and five novels, including *Ulica*, *Tartak*, and *Pusty przelot*. In 2024, he made his poetic debut with the volume *ale*. He is also the co-creator of the four-volume comic book series *Bardo*. Odija has received numerous literary awards and has been twice nominated for the Nike Literary Award. His fiction has been translated into more than a dozen languages. His most recent novel, *Pusty przelot* (Czarne Publishing House, 2021),

fot. Sławek Żabicki

explores complex family dynamics in the shadow of emerging mental illness in one of its members.

Scena Kameralna Teatru
Wybrzeże, ul. Bohaterów
Monte Cassino 30
w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 12.00

24 August 2025 (Sunday), 12.00 pm

**Z Agnieszką Jelonek
o powieści *Koniec świata, umyj okna*
rozmawia Hanna Łozowska**

Hanna Łozowska talks to Agnieszka Jelonek

fot. z archiwum autorki

AGNIESZKA JELONEK

Pisarka, scenarzystka, autorka opowiadań i jednego dramatu. Studiowała socjologię oraz scenopisarstwo w PWSFTviT w Łodzi. W 2015 roku zadebiutowała zbiorem opowiadań *Babidło*. Jej powieści były dwukrotnie nominowane do Nagrody Literackiej Gdynia. Za książkę *Koniec świata, umyj okna* (Cyranka, 2020), traktującą o atakach paniki, otrzymała Nagrodę Literacką Miasta Radomia. W 2024 roku opublikowała powieść *West Farragut Avenue* (Cyranka). She is a writer, screenwriter and author of short stories and a stage play. She studied Sociology and Screenwriting at the Polish National Film, Television and Theatre School (PWSFTviT) in Łódź. Her debut short story collection, *Babidło*, was published in 2015. Her novels have twice been nominated for the Gdynia Literary Award. She received the Radom Literary Award for *Koniec świata, umyj okna* (Cyranka Publishing, 2020), a book dealing with panic attacks. In 2024, she published the novel *West Farragut Avenue* (Cyranka Publishing).

Debiuty

Debuts

Księgarnia Smak Słowa,
ul. Bohaterów Monte
Cassino 6A w Sopocie

fot. Leszek Zych

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 16.00

21 August 2025 (Thursday), 4.00 pm

Z Julem Łyskawą
o książce *Prawdziwa historia Jeffreya Watersa i jego ojców*
rozmawia Paulina Małochleb
Paulina Małochleb talks to Jul Łyskawa

JUL ŁYSKAWA

Absolwent Instytutu Kultury Polskiej na Uniwersytecie Warszawskim. Zadebiutował w 2024 roku powieścią *Prawdziwa historia Jeffreya Watersa i jego ojców*, za którą otrzymał Paszport „Polityki”. He graduated from the Institute of Polish Culture at the University of Warsaw and made his debut in 2024 with the novel *Prawdziwa historia Jeffreya Watersa i jego ojców*, for which he won the Paszporty Polityki award.

Księgarnia Smak Słowa,
ul. Bohaterów Monte
Cassino 6A w Sopocie

fot. z archiwum autora

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 16.00

22 August 2025 (Friday), 4.00 pm

Z Patrykiem Żalaszewskim
o zbiorze opowiadań *Luneta z rybiej głowy*
rozmawia Marta Pilarska
Marta Pilarska talks to Patryk Żalaszewski

PATRYK ŻALASZEWSKI

Scenarzysta i autor opowiadań. Zdobywca głównej nagrody w VI Międzynarodowym Konkursie Literackim im. Siegfrieda Lenza oraz laureat konkursu na opowiadanie organizowanego przez Wydawnictwo Czarne, Państwowy Instytut Wydawniczy i Dwutygodnik. Zbiór opowiadań *Luneta z rybiej głowy* (Czarne, 2024) to jego literacki debiut, za który otrzymał nominacje do Nagrody im. Witolda Gombrowicza oraz stypendium im. Stanisława Barańczaka. Pochodzi z nad morza, mieszka w Warszawie. W wolnej chwili szwenda się z psami i opowiada im, jakie książki ostatnio przeczytał. Screenwriter and short story writer. He won the main prize in the 6th International Siegfried Lenz Literary Competition and was the winner of a short story contest organised by the Czarne Publishing

House, the State Publishing Institute PIW and the *Dwutygodnik* magazine. His debut short story collection, *Luneta z rybiej głowy*, earned him nominations for both the Witold Gombrowicz Literary Prize and the Stanisław Barańczak Scholarship. Originally from the coast, he now lives in Warsaw. In his free time, he walks his dogs and talks to them about the books he has recently read.

Księgarnia Smak Słowa,
ul. Bohaterów Monte
Cassino 6A w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 16.00

23 August 2025 (Saturday), 4.00 pm

Z Weroniką Stencel
o powieści *Obiturianci*
rozmawia Joanna Borowik

Joanna Borowik talks to Weronika Stencel

fot. Szymon Sokołowski

WERONIKA STENCEL

Pisarka, rysowniczka, scenarzystka filmowa, wiolonczelistka. Autorka książki *Obiturianci* (Wydawnictwo Nisza, 2024), redaktorka naczelna „Gazety, która Musi się Ukazać”, współzałożycielka Radia Klang, autorka literackich audycji i słuchowisk z wiolonczelą. Laureatka Stypendium Twórczego Miasta Krakowa, Nagrody Kraków Miasto Literatury UNESCO, stypendystka ZAiKS i MKiDN. Autorka tekstu do filmu animowanego *Deserowy jamnik*, scenarzystka i pomysłodawczyni filmu pełnometrażowego *Pomagacze*. Publikowała m.in. w „Czasie Literatury”, „Małym Formacie”, „Wakacjach”, „Stonerze Polskim”. Koordynatorka Radia Rajska w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie. Pochodzi z Żor, mieszka w Krakowie.

She is a writer, illustrator, screenwriter, and a cellist. She is also the author of the book *Obiturianci* (published by Nisza Publishing House), editor-in-chief of *Gazeta, która Musi się Ukazać*, co-founder of Radio Klang, and creator of literary radio shows and audio dramas featuring the cello. She is a recipient of the Creative Scholarship of the Kraków UNESCO City of Literature Award, and of scholarships from ZAiKS and the Ministry of Culture and National Heritage MKiDN. She wrote the script for the animated film *Dessert Dachshund* and is the screenwriter and creator of the full-length feature film *The Helpers*. Her works have been published in *Czas Literatury*, *Mały Format*, *Wakat*, and *Stoner Polski*. She is the coordinator of Radio Rajska at the Provincial Public Library in Kraków. Originally from Żory, she now lives in Kraków.

Księgarnia Smak Słowa,
ul. Bohaterów Monte
Cassino 6A w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 16.00

24 August 2025 (Sunday), 4.00 pm

Z Zofią Lorek
o powieści *Stany przejściowe*
rozmawia Przemysław Rydzewski
Przemysław Rydzewski talks to Zofia Lorek

fot. z archiwum autorki

ZOFIA LOREK

Urodzona w 1996 roku w Mikołowie. Absolwentka Religioznawstwa i Wiedzy o Teatrze na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Członkini kolektywu artystyczno-naukowego *comerheart*, z którym współtworzy wystawy i wydarzenia towarzyszące w ramach Open Eyes Art Festival w Krakowie. Jej debiutancka powieść *Stany przejściowe* (Drzazgi, 2025) to balansująca na granicy absurdu opowieść o drodze przez osobiste limbo, w którym zacierają się granice między życiem, śmiercią i tym, co czeka później. Czytelnik towarzyszy bohaterce w surrealistycznej podróży pełnej enigmatycznych spotkań i niezrozumiałych zdarzeń, która musi zakończyć się dokonaniem ważnego wyboru – inaczej może wyskoczyć komunikat o błędzie.

Born in Mikołów in 1996, she graduated from the Jagiellonian University in Kraków with degrees in Religious Studies and Theatre Studies. She is a member of the artistic-scientific collective *comerheart*, with which she co-creates exhibitions and accompanying events as part of the Open Eyes Art Festival in Krakow. Her debut novel, *Stany przejściowe*, balances on the edge of absurdity, taking readers on a journey through a personal limbo where the boundaries between life, death and the afterlife begin to blur. Readers follow the protagonist on a surreal adventure filled with enigmatic encounters and incomprehensible events, all leading up to a crucial choice—otherwise, an error message might appear.

Wokół fantastyki

About fantasy

Park na Goyki,
ul. Goyki 3 w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 18.30

23 August 2025 (Saturday), 6.30 pm

Żartem i smakiem
– o humorze w literaturze fantastycznej
Joking with Dragons:
On Humour in Fantasy Literature

Rozmowa z udziałem
Marty Kisiel i Łukasza Kucharczyka.
Prowadzenie: Marcin Zwierzchowski
A conversation with
Marta Kisiel and Łukasz Kucharczyk.
Hosted by: Marcin Zwierzchowski

fot. Wojtek Biały

MARTA KISIEL

Urodzona we Wrocławiu pisarka i tłumaczka, z wykształcenia polonistka. Debiutowała w 2006 roku na łamach internetowego magazynu Fahrenheit opowiadaniem *Rozmowa dyskwalifikacyjna*. Na swoim koncie ma ukochane przez czytelników cykle *Dożywocie* oraz *Małe Licho*, jak również zbiór opowiadań *Pierwsze słowo*, powieści z tzw. cyklu wrocławskiego oraz bestsellerowe komedie kryminalne. Członkini grupy Fantastic Women Writers of Poland: Harda Horda oraz Stowarzyszenia Unia Literacka. Dziewięciokrotnie nominowana do Nagrody im. Janusza A. Zajdla, statuetkę otrzymała w 2018 roku za opowiadanie *Szaławiła* oraz w 2019 za opowiadanie *Pierwsze słowo*. Jej pierwsza powieść dla dzieci, *Małe Licho i tajemnica Niebożątka*, została dwukrotnie wybrana najlepszą książką dla dzieci 2018 roku, druga, *Małe Licho i anioł z kamienia*, zdobyła tytuł Książka Roku 2019 polskiej sekcji IBBY. Trzeci tom serii, *Małe Licho i lato z diabłem*, otrzymał tytuł Książki Roku 2020 w plebiscycie Lubimyczytac.pl oraz wyróżnienie polskiej sekcji IBBY. Zamykający serię tom *Małe Licho i krok w nieznanne* został Książką Roku 2022 w plebiscycie Lubimyczytac.pl w kategorii literatura dziecięca.

Born in Wrocław, she is a writer and translator with a degree in Polish Studies. She made her debut in 2006 with the short story *Rozmowa dyskwalifikacyjna*, which was published in the online magazine *Fahrenheit*. She is the author of popular series such as the *Dożywocie* and *Małe Licho*, the short story collection *Pierwsze*

słowo, and the so-called 'Wrocław series' of novels, as well as best-selling crime comedies. She is a member of Harda Horda – Fantastic Women Writers of Poland, and the Literary Union (Unia Literacka). She has been nominated nine times for the Janusz A. Zajdel Award, winning it in 2018 for the short story *Szaławiła* and again, in 2019, for *Pierwsze słowo*. Her debut children's novel, *Małe Licho i tajemnica Niebożątka*, was named Best Children's Book of 2018 twice. The second instalment, *Małe Licho i anioł z kamienia*, received the *Book of the Year 2019* title from the Polish Section of IBBY. The third volume, *Małe Licho i lato z diabłem*, won the *Book of the Year 2020* in the *lubimyczytac.pl* readers' poll and was also recognised by the Polish Section of IBBY. The final volume, *Małe Licho i krok w nieznanne*, was named *Book of the Year 2022* in the children's literature category of the *lubimyczytac.pl* poll.

fot. z archiwum autora

ŁUKASZ KUCHARCZYK

Doktor nauk humanistycznych, adiunkt w Katedrze Polskiej Literatury Współczesnej i Krytyki Literackiej UKSW. Autor monografii naukowych o Stanisławie Lemie, Jacku Dukaju oraz kilkudziesięciu artykułów naukowych i krytycznoliterackich traktujących o polskiej literaturze współczesnej. Laureat Chrysalis Award Europejskiego Stowarzyszenia Science Fiction dla najbardziej obiecujących debiutów, nominowany do Śląkfy 2023 w kategorii Twórca Roku i Nagrody Fandomu Polskiego im. Janusza Zajdla 2023. Jego monografia *Granice ludzkiego poznania. O wybranych aspektach twórczości Jacka Dukaja* została nominowana w kategorii polska książka roku Nagród „Nowej Fantastyki” 2024, a powieść *Wszystkie drogi prowadzą* została nominowana do Nagrody Fandomu Polskiego im. Janusza Zajdla 2024.

Dr Łukasz Kucharczyk is an assistant professor in the Department of Contemporary Polish Literature and Literary Criticism at Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, where he holds a PhD in the humanities. He is the author of several scholarly monographs on Stanisław Lem and Jacek Dukaj, as well as numerous academic and critical articles on contemporary Polish literature. He was awarded the Chrysalis Award by the European Science Fiction Society in recognition of his promising debut, and has been nominated for both the 2023 Śląkfa Award in the Creator of the Year category and the 2023 Janusz A. Zajdel Award. His monograph *Granice ludzkiego poznania. O wybranych aspektach twórczości Jacka Dukaja* was nominated for the 2024 Nowa Fantastyka Award in the Best Polish Book category. His novel *Wszystkie drogi prowadzą* was also nominated for the 2024 Janusz A. Zajdel Award.

Wokół komiksu

About comics

Park na Goyki,
ul. Goyki 3 w Sopocie

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 18.30

21 August 2025 (Thursday), 6.30 pm

Prostą kreską o trudnych sprawach
Simple Lines, Complex Issues

Z Janem Mazurem rozmawia Agnieszka Czoska
Agnieszka Czoska talks to Jan Mazur

fot. z archiwum autora

JAN MAZUR

Urodzony w 1988 roku w Warszawie autor scenariuszy i minimalistycznych komiksów. Z wykształcenia antropolog kultury i filozof, z zawodu scenarzysta i projektant narracji. Autor wydanego w 2017 roku albumu *Tam, gdzie rosły mirabelki*, uznanego za jeden z najważniejszych komiksów roku przez „Gazetę Wyborczą”. Jest też autorem albumów *Przypadek pana Marka* (2015), *Koniec świata w Makowicach* (2019) i *Incel* (2022) oraz scenarzystą *Ostatniego pisarza* (2021) czy *Rycerza Janka* (2020). Zdobywca licznych nagród i wyróżnień, w tym I miejsca w konkursie na krótką formę Międzynarodowego Festiwalu Komiksu i Gier w Łodzi i czterokrotnie Złotego Kurczaka – nagrody przyznawanej komiksom niezależnym. W 2023 roku nominowany do Nagrody Literackiej m.st. Warszawy za album *Incel*. Jego krótkie komiksy pojawiają się m.in. w magazynie „Pismo”. Born in Warsaw in 1988, he is a writer and creator of minimalist comics. Having studied cultural anthropology and philosophy, he now works as a screenwriter and narrative designer. He is the author of *Tam, gdzie rosły mirabelki* (2017), which was recognised by *Gazeta Wyborcza* as one of the most important comics of the year. His other works include *Przypadek pana Marka* (2015), *Koniec świata w Makowicach* (2019), and *Incel* (2022), as well as the screenplays for *Ostatni pisarz* (2021) and *Rycerz Janek* (2020). Mazur has received numerous awards and distinctions, including first prize in the short form competition at the International Festival of Comics and Games in Łódź, as well as four Golden Chicken awards, which are a prize for independent comics. In 2023, he was nominated for the Literary Award of the Capital City of Warsaw for *Incel*. His short comics regularly appear in publications such as *Pismo* magazine.

Wokół kryminału

About crime fiction

Księgarnia Smak Słowa,
ul. Bohaterów Monte
Cassino 6A w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 14.00

24 August 2025 (Sunday), 2.00 pm

**Z Maciejem Siembiedą
o powieści *Sobowtór*
rozmawia Marzena Bakowska**
Marzena Bakowska talks to Maciej Siembieda

fot. Renata Dąbrowska

MACIEJ SIEMBIEDA

Pisarz i reportażysta. Absolwent polonistyki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu, doktor nauk społecznych. Dziennikarz i redaktor naczelny polskich gazet regionalnych, m.in. „Nowej Trybuny Opolskiej”, „Trybuny Śląskiej” i „Dziennika Bałtyckiego”. Autor tekstów publikowanych m.in. w „Polityce”, „Tygodniku Kulturalnym” i paryskiej „Kulturze” oraz czterech zbiorów reportaży i prywatnej książki o ich pisaniu (*Reportaż po polsku*). Trzykrotny laureat tzw. polskiego Pulitzera, czyli Nagrody Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich (1992, 1993 – honorowe wyróżnienie, 1996). Jako pisarz zadebiutował w 2017 roku, w ciągu kilku lat stając się jednym z najpopularniejszych autorów powieści sensacyjnych w Polsce. Wydał dziesięć powieści, z których trzy były nominowane do najważniejszej polskiej nagrody Wielkiego Kalibru. W 2023 roku zdobył tę nagrodę głosami czytelników za powieść *Katharsis*. Czterokrotny finalista największego polskiego plebiscytu literackiego Książka Roku portalu lubimyczytac.pl. Wygrał ten plebiscyt powieścią *Kairos*, która została uznana w głosowaniu czytelników za Książkę Roku 2024. Do sześciu z dziesięciu książek Macieja Siembiedy sprzedane zostały prawa do ekranizacji. Píše powieści oparte na faktach, nieznanymi i wręcz niewiarygodnymi zagadkami z przeszłości, które rozwiązywał i dokumentował przez ponad trzydzieści lat pracy reporterskiej. [He is a writer and journalist. He graduated from the Higher School of Pedagogy in Opole with a degree in Polish Studies and went on to earn a doctorate in Social Sciences. He has worked as a journalist and editor-in-chief for several regional Polish newspapers, including *Nowa Trybuna Opolska*, *Trybuna Śląska*, and *Dziennik Bałtycki*. His articles have appeared in *Polityka*, *Tygodnik Kulturalny*, and the Paris-based journal *Kultura*. He is also the author of four reportage collections and a personal book on the art of reportage writing entitled *Reportaż po polsku*. He is a three-time laureate of the](#)

Polish equivalent of the Pulitzer Prize, awarded by the Polish Journalists' Association (in 1992, with an honourable mention in 1993 and 1996). He debuted as a novelist in 2017 and quickly became one of Poland's most popular thriller writers. He has published ten novels, three of which were nominated for Poland's most prestigious crime fiction award, the Grand Calibre. In 2023, he won this reader-voted award for his novel *Katharsis*. Siembieda has been a four-time finalist in the Book of the Year poll run by lubimyczytac.pl, the largest Polish literary portal. In 2024, he won the poll with his novel *Kairos*, which readers named Book of the Year. Film rights for six of his ten novels have been sold for screen adaptations. He writes novels based on true events, exploring obscure historical enigmas that he has uncovered and documented during his thirty-plus years as a journalist.

AiR Goyki 3

Od 2020 roku Goyki 3 Art Inkubator organizuje program rezydencji artystycznych skierowany przede wszystkim do artystów i artystek wizualnych i osób pracujących z literaturą. W AiR Goyki 3 jesteśmy skupieni na procesie twórczym i dialogu z artystami i artystkami. Tworzymy miejsce, które sprzyja pracy nad projektami oraz spotkaniom z innymi artystami i artystkami oraz specjalistami i specjalistkami w danych dziedzinach. Nie określamy rezultatu końcowego, nie narzucamy tematu rezydencji ani projektów. Wspieramy działania przemysłowe, projekty bazujące na researchu, które biorą pod uwagę miejsce swojej realizacji, czyli miasto Sopot oraz przestrzeń Goyki 3 Art Inkubatora. Ważne jest dla nas również budowanie relacji z ludźmi i otoczeniem. Maria Karpińska była uczestniczką programu w 2024 roku.

Since 2020, the Goyki 3 Art Inkubator has run an artist residency programme aimed primarily at visual artists and literature professionals. At AiR Goyki 3, our focus is on the creative process and dialogue with artists. Our aim is to create a space that supports project development and meaningful encounters with fellow artists and experts in relevant fields. We do not determine the final outcome, nor do we set a theme for the residency or the projects. Instead, we support thoughtful, research-based projects that consider the context of their realisation, namely the city of Sopot and the Goyki 3 Art Inkubator space. We also value building relationships with people and the surrounding environment. Maria Karpińska participated in the programme in 2024.

Park na Goyki,
ul. Goyki 3 w Sopocie

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 17.00

22 August 2025 (Friday), 5.00 pm

**Z Marią Karpińską
o powieści *Ucichło***

rozmawia Aleksander Hudzik

Aleksander Hudzik talks to Maria Karpińska

fot. Jędrzej Sokołowski

MARIA KAPIŃSKA

Pisarka i krytyczka literacka. Autorka książek *Żywopłoty* (W.A.B, 2020) i *Ucichło* (W.A.B, 2022). Laureatka Nagrody im. Cypriana Kamila Norwida 2021 i Nagrody Literackiej Krakowa Miasta Literatury UNESCO. Jej artykuły, opowiadania i recenzje literackie publikowane były m.in. w „Przekroju”, „Twórczości”, „Znaku” i na Mint Magazine. Członkini Unii Literackiej, uczestniczka europejskiego projektu CELA (Connecting Emerging Literary Artists) 2024/2025.

Writer and literary critic. Author of the books *Żywopłoty* (W.A.B, 2020) and *Ucichło* (W.A.B, 2022). She won the Cyprian Kamil Norwid Award in 2021 and the Kraków UNESCO City of Literature Award.

Her articles, short stories and literary reviews have appeared in *Przekrój*, *Twórczość*, *Znak*, and *Mint Magazine*, among others. She is a member of the Literary Union (Unia Literacka) and a participant in the European project CELA (Connecting Emerging Literary Artists) for 2024/2025.

Tak jak po wojnie słowo „powojenny” nadal zawiera, musi zawierać słowo „wojna”, tak w okresie po Ceaușescu nadal będzie istniało, będzie musiało jeszcze długo istnieć nazwisko Ceaușescu. Również Ceaușescu, podobnie jak inni dyktatorzy znani z historii, osiągnął nieśmiertelność, do której dążył, tyle że na opak. Nie zniknął wraz ze śmiercią. Jego odciski palców zostały wszędzie w kraju w postaci zniszczonych miast i wsi, spustoszonego krajobrazu, krwawego śladu rozstrzelanych przy jego upadku, strachu w głowach tych, co przeżyli. Sny Ceaușescu są cmentarzami w kraju. I przynajmniej tak duży jak strach, który trwa dzień w dzień, jest strach przed minionym strachem. Wszyscy, którzy żyją lub żyli w Rumunii, wszyscy, którzy przeżyli Ceaușescu, przeżyli go tylko o włos. Są naznaczeni. Będą musieli ze strachem w głowie rozmyślać o minionym strachu, żeby pojąć. Żeby pojąć samych siebie.

HERTA MÜLLER

Głód i jedwab (Hunger und Seide), tłum. Katarzyna Leszczyńska

Varia

Miscellanea

Klubokawiarnia 3Siostry,
Powstańców Warszawy 6
w Sopocie

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 20.30

21 August 2025 (Thursday), 8.30 pm

Literacki quiz Literary Quiz

Prowadzenie/Hosted by: Małgorzata Muraszko

Festiwal literacki to nie tylko spotkania z pisarzami i pisarkami czy rozmowy o książkach. Festiwal to też zabawa. A jak zabawa to literacki pub quiz! Może być świetną okazją do sprawdzenia swojej wiedzy literackiej, ale przede wszystkim pozwoli wczuć się w klimat Literackiego Sopotu!

A literary festival is not just about meeting writers or talking about books. Any festival is also about having fun. And if we know a thing or two about fun, it's that it means a literary pub quiz! It can be a great opportunity to test your knowledge of literature, but above all it will help you soak up the atmosphere of Sopot by the Book!

Księgarnia Smak Słowa,
ul. Bohaterów Monte
Cassino 6A w Sopocie

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 18.00

22 August 2025 (Friday), 6.00 pm

Historia sztuki w miniaturach Miniatures from the History of Art

Z Magdaleną Ujmą rozmawia Anna Świtajska
Anna Świtajska talks to Magdalena Ujma

Rozmowa z historyczką sztuki Magdaleną Ujmą o trzech esejach wydanych w cyklu *Miniatury o Sztuce*: *O ciele* Lindy Nochlin, *O freskach* E. H. Gombricha i *O Gauguinie* Griseldy Pollock. Zaskakujące, dociekliwe, prowokacyjne i wzbogacające – *Miniatury o Sztuce* to ponadczasowe teksty ludzi, którzy ukształtowali dyskurs na temat sztuki, kultury wizualnej i historii. Ta atrakcyjna, kolekcjonerska seria uosabia to, co najlepsze w historii sztuki.

Talk with art historian Magdalena Ujma about three essays published in the *Miniatury o Sztuce* (Miniatures from the History of Art) series: *On the Body* by Linda Nochlin, *On Fresco Painting* by E. H. Gombrich, and *On Gauguin* by Griselda Pollock. Surprising, probing, provocative, and illuminating—*Miniatury o Sztuce* presents timeless texts by thinkers who helped shape the discourse around art, visual culture, and history. This elegant, collectible series embodies the very best of art history writing.

fot. Michał Korta

MAGDALENA UJMA

Krytyczka i historyczka sztuki, kuratorka wystaw sztuki współczesnej. Pracuje w Cricotece i w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, gdzie kieruje czasopismem „Restart”. Wydała książkę *O krytyce* (2024). Członkini Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyki Sztuki AICA.

Art critic, art historian, and curator of contemporary art exhibitions. She works at Cricoteka and at the Academy of Fine Arts in Kraków, where she edits the *Restart* journal. In 2024, she published her book *O krytyce*. Member of the International Association of Art Critics (AICA).

fot. z archiwum gościni

ANNA ŚWITAŃSKA

Redaktorka naczelna i założycielka Wydawnictwa Smak Słowa. Ponad trzydzieści lat pracuje w branży wydawniczej. Ukończyła psychologię na Uniwersytecie Gdańskim oraz studia podyplomowe z historii sztuki również na UG.

Editor-in-chief and founder of Smak Słowa Publishing House. She has worked in the publishing industry for over thirty years. She graduated in psychology from the University of Gdańsk and also completed postgraduate studies in art history at the same university.

Klubokawiarnia Dwie
Zmiany, Bohaterów Monte
Cassino 31 w Sopocie

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 19.00

22 August 2025 (Friday), 7.00 pm

Tajne schadzki

Secret Trysts

Moderacja/hosts: Daria Lewicka, Jola Ronowska

TAJNE SCHADZKI

Klub książki dla singli, solistek i osób niezabookowanych. Formuła opracowana przez Filomatki i Filaretki, praktykowana zazwyczaj w Tajnych Kompletach w Gdańsku, polega na kilku rundach dyskusji w małych grupkach, których skład zmienia się w taki sposób, by jak najwięcej osób mogło się ze sobą poznać. Spotkaniom przewodzą książki poruszające ważne tematy społeczno-egzystencjalne, które nie pozostawiają czytelników i czytelniczek obojętnymi, a emocje z nimi związane pomagają nawiązywać relacje – zarówno romantyczne, jak i przyjacielskie. Filomatki i Filaretki, czyli Daria Lewicka i Jola Ronowska, to przyjaciółki, polonistki, dusze towarzystwa. Dziewczyny z małych wiosek, absolwentki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika i Uniwersytetu Gdańskiego, które najlepiej wiedzą, jak poprzez książki zbliżyć

do siebie ludzi. Osoby uczestniczące będą rozmawiać o książce Aleksandry Zbroi *Muszę ci coś powiedzieć*.

Secret Trysts is a book club designed for singles, solos, and the non-booked. Created by the Filomatki and Filaretki duo, this unique format is usually held at the Tajne Kompletu bookshop in Gdańsk and consists of several rounds of small-group discussions with rotating participants, encouraging everyone to meet as many new people as possible. Each meeting revolves around books that explore significant socio-existential themes and spark emotions that foster romantic and friendly relationships. Daria Lewicka and Jola Ronowska, the Filomatki and Filaretki, are friends, Polish literature graduates and natural born socialites. Hailing from small villages, these two girls are graduates of Nicolaus Copernicus University and the University of Gdańsk, and they know exactly how to bring people together through the power of books. The participants will discuss Aleksandra Zbroja's novel *Muszę ci coś powiedzieć*.

Park na Goyki,
ul. Goyki 3 w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 11.00–17.00

23 August 2025 (Saturday), 11.00 am–5.00 pm

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 12.00–15.00

24 August 2025 (Sunday), 12.00 pm–3.00 pm

Dyżury tłumaczy i tłumaczek |
Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury
Translators on duty |
Polish Literary Translators Association

Tłumaczki i tłumacze ze Stowarzyszenia Tłumaczy Literatury będą dyżurować w Parku na Goyki. Podczas dyżurów chętnie podzielą się wiedzą na temat swoich przekładów lub złożą autografy na ich wydaniach.

Translators and interpreters from the Polish Literary Translators Association (STL) will be on duty in Goyki Park. During the duty hours, they will be happy to share their knowledge about their translations or autograph their editions.

23 sierpnia

23th August

11.00–12.00 Maciej Studencki, Marta Piotrowicz-Kendzia

12.00–13.00 Maciej Studencki, Martyna Lemańczyk

13.00–14.00 Monika Szymaniak, Martyna Lemańczyk

14.00–15.00 Martyna Tomczak, Tomasz S. Gałązka

15.00–16.00 Martyna Tomczak, Tomasz S. Gałązka

16.00–17.00 Maciej Studencki, Aleksandra Woźniak-Marchewka,
Tomasz S. Gałązka

24 sierpnia

24th August

12.00–13.00 Maciej Studencki, Ola Brożek-Sala

13.00–14.00 Martyna Tomczak, Aleksandra Woźniak-Marchewka

14.00–15.00 Maciej Studencki, Małgorzata Wilska

Klubokawiarnia Dwie
Zmiany, Bohaterów Monte
Cassino 31 w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 19.00

23 August 2025 (Saturday), 7.00 pm

Festiwalowy klub czytelniczy **Festival Reading Club**

Moderacja/hosts: Daria Lewicka, Jola Ronowska

Festiwal Literacki Sopot jest wspaniałą okazją, by spotkać wielu autorów i wiele autorek z Polski i zagranicy, a także medialne osoby zajmujące się literaturą. Klub książki ma być jednak przestrzenią do tego, by to czytelnicy i czytelniczki byli w centrum zainteresowania i nawiązywali kontakt ze sobą nawzajem. Formuła rozmów w podgrupkach opracowana przez Filomatki i Filaretki zapewnia warunki do tego, by każda osoba miała możliwość podzielenia się własnymi przeżyciami czytelniczymi i opiniami, a także usłyszenia o wrażeniach i przemyśleniach innych osób. Rozmowa o książce Raluki Nagy *Teo od 16 do 18* (tłum. Olga Bartosiewicz-Nikolaev, wyd. Pauza).

The Sopot by the Book Festival offers a fantastic opportunity to meet authors from Poland and abroad, as well as other notable literary figures. However, the reading club is designed to put readers themselves in the spotlight, creating space for them to connect with each other. The small-group discussion format developed by Filomatki and Filaretki ensures that everyone has a chance to share their thoughts and reading experiences while hearing the insights and emotions of others. Discussion about Raluka Nagy's book *Teo de la 16 la 18* (Polish trans. Olga Bartosiewicz-Nikolaev, Pauza Publishing)

Park na Goyki,
ul. Goyki 3 w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 18.30

24 August 2025 (Sunday), 6.30 pm

Z Katarzyną Boni
o książce *Którędy do wyjścia?*
rozmawia Magdalena Kicińska
Magdalena Kicińska
talks to Katarzyna Boni

Spotkanie jest premierą książki *Którędy do wyjścia* Katarzyny Boni wydanej przez wydawnictwo Agora w sierpniu tego roku. To osobista opowieść o życiu w cieniu katastrofy klimatycznej, zmieniającym się świecie, stracie i nowych początkach.

The event marks the launch of *Którędy do wyjścia* by Katarzyna Boni, published by Agora in August this year. It is a personal account of life in the shadow of the climate crisis, a changing world, loss and new beginnings.

fot. Mateusz Skwarczek

KATARZYNA BONI

Pisarka i reporterka. Autorka książek non-fiction, m.in. *Ganbare! Warsztaty umierania* i *Auroville. Miasto z marzeń*, esejów i opowiadań, a także książki dla dzieci o oceanie i jego stworzeniach *Ośmiornica Zośka*. Pisze o traumie, żałobie i nadziei. Opisuje losy uchodźców wojennych, osób dotkniętych traumą po katastrofach naturalnych oraz tych, którzy znaleźli się w samym centrum kryzysu klimatycznego. Od kilku lat pisze o zmianach klimatu i o tym, jak wprowadzają nas w nową rzeczywistość. Bada, w jaki sposób możemy radzić sobie z lękiem wywołanym przez kryzys klimatyczny oraz jak odnaleźć nowe sposoby życia w zmieniającym się świecie. W swojej najnowszej twórczości robi miejsce dla istot nieludzkich i ich perspektywy. Wierzy, że odejście od antropocentryzmu może nam pomóc w mierzeniu się z epoką antropocenu. Jej twórczość została wyróżniona kilkoma polskimi nagrodami i nominacjami oraz międzynarodowymi, w tym nagrodą European Press Prize 2025 za tekst *Matki na końcu świata*.

Writer and reporter. She is the author of several non-fiction books, including *Ganbare! Warsztaty umierania*, and *Auroville: Miasto z Marzeń*. She has also written essays, short stories and a children's book about the ocean and its creatures titled *Ośmiornica Zośka*. She writes about trauma, grief and hope. She focuses her work on the lives of war refugees, people affected by natural disasters and those at the heart of the climate crisis. Over the past few years, she has written extensively about climate change and its implications for our future. She explores ways in which we can cope with the anxiety triggered by the climate crisis, and how we might learn to live in this emerging world. In her most recent work, she gives voice to non-human beings and their perspectives. She believes that moving away from anthropocentrism could help us

to confront the challenges of the Anthropocene era. She is the author of three non-fiction books for adults, a children's book about the ocean and its creatures, numerous essays and several short stories. Her work has received multiple awards and nominations in Poland and abroad, including the 2025 European Press Prize for her article 'Mothers at the End of the World'.

Just as the word 'post-war' still contains the word 'war', so too will Ceaușescu's name remain—indeed, it must remain—for a long time to come. Like other dictators in history, Ceaușescu achieved the immortality he craved—only in reverse. He did not vanish with death. His fingerprints are everywhere in the country: in the ruined towns and villages, the ravaged landscape, the bloody trace left by those executed at his fall and the fear lodged in the minds of the survivors. Ceaușescu's dreams are the cemeteries that dot the landscape. The fear that persists each day is at least as great as the fear of the fear that once was. Everyone who lives or has ever lived in Romania, everyone who has survived Ceaușescu, has done so by a hair's breadth. They are marked. In order to understand, they will have to reflect on the fear that once was—with that fear still in their heads. To understand themselves.

HERTA MÜLLER

Hunger und Seide, trans. Anna Zbróg

Literacka gra miejska

Literary urban game

Start: Muzeum Sopotu

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 11.00–16.30

23 August 2025 (Saturday), 11.00 am–4.30 pm

Partnerem wydarzenia jest

Parlament Europejski

The European Parliament is

the Partner of the event

**Niezwykłe źródła mnicha Makariusza |
literacka gra miejska**

***The Extraordinary Sources of Brother Makarius |
literary urban game***

Żywot mnicha nie należy do najlżejszych, szczególnie gdy żyje się na peryferiach chrześcijańskiego świata... W drodze do Rumunii, żeby dostarczyć tam prasę drukarską, ścigany przez szpiegów sułtana, ekstremistów i konkurencję, nie ma wyboru – swoje tajne źródła wysyła na północ, jak najdalej od zagrożenia. Czy mieszkańcy małej, położonej nad brzegiem Morza Bałtyckiego osady rybackiej będą w stanie rozszyfrować, jakie sekrety skrywają zapiski Makariusza? Przekonajcie się sami podczas literackiej gry miejskiej *Niezwykłe źródła mnicha Makariusza*.

Life as a monk is never easy, especially when you're living on the fringes of the Christian world. Brother Makarius is on his way to Romania to deliver a printing press. Pursued by the Sultan's spies, extremists and rivals, he has no choice but to send his secret sources northwards, far from danger. But will the residents of a small Baltic Sea fishing village be able to decipher the secrets hidden in Makarius's writings? Find out for yourself by playing our literary urban game: *The Extraordinary Sources of Brother Makarius*.

Sztuka na Literackim

Art by the Book

Park na Goyki,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

Prace można oglądać przez
cały czas trwania festiwalu.

The works will be on
display throughout the
entire duration
of the festival.

20 sierpnia 2025 (środa), godz. 18.00
20 August 2025 (Wednesday), 6.00 pm

Wernisaż Andreei Anghel |
***Krótką historią alarmów II*, instalacja artystyczna**
Andreea Anghel Exhibition Opening |
***A Short History of Alarms II* – art installation**

Kuratorka programu sztuk wizualnych Goyki 3 Art Inkubatora/
Visual art programme curator:
Kasia Sobczak

Instalacja *Krótką historią alarmów II* oparta jest na założeniu, że pojawienie się sztucznej inteligencji to moment wprowadzenia równości w kontekście pracy – chociaż wiele osób już teraz traci zatrudnienie (i sen) na rzecz czegoś, co reklamowane jest jako rozwiązanie problemów ludzkości. Wyobraźmy sobie, że próbując odnaleźć drogę ku przyszłości, spoglądamy z nostalgią wstecz na historię pracy i jej nieodłączny i niezastąpiony ludzki wymiar.

Wydaje się, że korporacyjny postkapitalizm stwarza dziś wyjątkowo podatny grunt dla idei, która – paradoksalnie – narodziła się wraz z początkiem ery komputerowej jako utopijna siła dobra. Tymczasem współczesna rzeczywistość codziennie odbiera nam owoce naszej pracy w tej mitycznej krainie ekonomii skapywania.

Narracja rozpoczyna się od pierwotnych dwunożnych istot, które współpracują, by zdobyć pożywienie, a następnie osiedlają się, tworząc pierwsze społeczeństwa agrarne. Wynajdują pismo, co daje początek procesowi dokumentowania pracy intelektualnej

The installation, *A Short History of Alarms II*, explores the idea that AI is emerging as a great equaliser in the context of work. Many people are already losing their jobs (and sleep) to a technology that is touted as the solution to humanity's problems. Taking a nostalgic look back at the timeline of work and its intrinsic, irreplaceable humanity may help us find a way forward.

Corporate post-capitalism seems to provide fertile ground for an idea that was ironically introduced at the beginning of the computer age as a utopian force for good. However, today the fruits of one's labour are diminished day in, day out in the promised land of trickle-down economics.

Our story begins with primitive bipeds working together to secure food and settle down, building the first agrarian societies. The invention of reading and writing led to the process of documenting cognitive and emotional labour. Next, we move on to the Industrial Revolution and the inception of Keynesian economic concepts of labour, which opposed Marxist ideology. Finally, we

i emocjonalnej. Później przychodzi rewolucja przemysłowa i narodziny keynesowskich koncepcji ekonomicznych definiujących pracę w opozycji do marksistowskiej ideologii. W końcu docieramy do współczesnego dylematu, w którym komputery – niegdyś postrzegane jako towarzysze – niespodziewanie stają się potencjalnym narzędziem prowadzącym do naszego końca.

Instalacja pełni również funkcję małego miejsca pamięci – kapliczki, w której można zapalić świecę w geście żałoby. Ponieważ wspólnoty zwykle jednoczą się, by upamiętnić przejście życia w niebyt, Anghel pragnie stworzyć przestrzeń, w której ludzie mogą się spotkać, dzielić żalem, żałobą i – być może – nadzieją na lepszą przyszłość.

Instalacja *Krótką historią alarmów II* powstała z okazji 14. edycji festiwalu Literacki Sopot i wpisuje się w program sztuk wizualnych Goyki 3 Art Inkubatora, który w 2025 roku poświęcony jest tematowi pracy w jej społecznych, ekonomicznych, kulturowych i geograficznych kontekstach.

arrive at today's conundrum: computers, once considered our companions, have suddenly become a possible means to an end.

The installation also functions as a small shrine where people can light a candle in mourning. As communities tend to come together to commemorate the transition from life to death, Anghel aims to provide a space where people can gather and share their grief and regrets, and perhaps even their hope for a better future.

Created for the 14 edition of the Sopot by the Book festival, the installation forms part of the Goyki 3 Art Inkubator visual arts programme. In 2025, this programme will explore work in its social, economic, cultural and geographical contexts.

ANDREEA ANGHEL

Urodzona i wychowana w Rumunii lat 90., Andreea Anghel mieszka i pracuje we Wrocławiu. Jej twórczość łączy *ready-mades* — czyli znalezione przedmioty codziennego użytku włączane w dzieło sztuki — z odnalezionymi meblami z połowy XX wieku, *assemblażem* (stosowanym zarówno jako metoda rzeźbiarska, jak i technika pisarska), nowo konstruowanymi elementami oraz gabinetami osobliwości. Czerpiąc z sytuacji i elementów, które na pierwszy rzut oka mogą wydawać się zwyczajne, język artystyczny Anghel zaburza to poczucie oczywistości, ujawniając osobiwą wrażliwość, kształtowaną zarówno przez troskę, jak i ironię.

Born and raised in 1990s Romania, Andreea Anghel lives and works in Wrocław, Poland. Her work combines *ready-mades*, found mid-century furniture, and *assemblage*—used both as a sculptural method and a writing technique—with newly constructed elements and curiosity cabinets. Drawing on situations and elements that may at first appear ordinary, Anghel's artistic language unsettles that initial familiarity, revealing an uncanny sensibility shaped by both care and irony.

Literacki filmowy

Film by the Book

2007 to rok mający dla Rumunów szczególne znaczenie, nie tylko ze względu na to, że dołączyli do Unii Europejskiej. To wtedy zaczęto mówić o rumuńskiej kinematografii jako jednej z tych, którym należy baczniej się przyglądać. Choć jeszcze siedem lat wcześniej borykano się z instytucjonalnymi problemami na olbrzymią skalę – czego dowodem posucha sezonu 1999/2000 skutkująca niewprowadzeniem na ekrany kin nawet jednego rumuńskiego filmu – to wkrótce sytuacja zaczęła nabierać kolorów. Świątecznym w tunelu okazał się canneński festiwal w 2007 roku, na którym w dwóch najważniejszych sekcjach triumfowali rumuńscy filmowcy z Cristianem Mungiu na czele, wyróżnionym Złotą Palmą za pamiętne *4 miesiące, 3 tygodnie i 2 dni*.

20 lat później kino Rumunii zajmuje ważne miejsce na filmowej mapie świata. Kolejne nagrody i coraz szersza dystrybucja dzieł sukcesywnie zbierających entuzjastyczne opinie wśród krytyków to coś, do czego kinomani zdążyli się już przyzwyczaić. Zrealizowana w 2005 roku *Śmierć pana Lăzărescu* – opowiadająca o starszym mężczyźnie wożonym karetką po okolicznych szpitalach w nadziei na poprawę jego dynamicznie pogarszającego się samopoczucia – stała się najwyrazistszym symbolem estetycznego zwrotu w tamtejszym kinie. Cristi Puiu, reżyser wpatrzony w tradycję cierpliwie realizowanych dokumentów obserwacyjnych, zaproponował nowy sposób opowiadania o rzeczywistości – bazujący na długich ujęciach, zamknięciu akcji w 24 godzinach, surowym minimalizmie czy formalnej oszczędności. Jego podejście do szeroko

2007 was a significant year for Romanians, not only because of their accession to the European Union. It was also the year that the international community began to recognise the Romanian film industry as one worthy of close attention. Just seven years earlier, the country was grappling with major institutional problems, as evidenced by the 1999/2000 season when not a single Romanian film was released in cinemas. However, things soon began to change. A breakthrough moment came at the 2007 Cannes Film Festival, where Romanian filmmakers won two of the event's most prestigious awards. Leading the way was Cristian Mungiu, who was awarded the Palme d'Or for his unforgettable film *4 Months, 3 Weeks and 2 Days*.

Two decades on, Romanian cinema occupies a prominent place on the global film map. Further awards and the increasingly wide distribution of critically acclaimed films have become familiar features of the landscape. The 2005 production *The Death of Mr Lăzărescu*—a story about an elderly man being shuttled from hospital to hospital as his condition rapidly deteriorates—emerged as the clearest symbol of the aesthetic shift taking place. Its director, Cristi Puiu, who was deeply influenced by the tradition of slow-paced observational documentaries, introduced a new narrative approach involving long takes, real-time storytelling within a 24-hour period, stark minimalism and formal restraint. His commitment to realism, paired with sharp, insightful scripts, laid the foundation for what came to be known as the Romanian New Wave, one of

pojętego realizmu (przy jednoczesnej dbałości o scenariuszową przenikliwość) pomogło w ustaleniu pryncypiów tzw. rumuńskiej nowej fali, jednego z ważniejszych nurtów filmowych XXI wieku.

Nie wszyscy komentatorzy byli przekonani do powyższego terminu – niejednokrotnie zaznaczano, że z fermentem nowofalowym mieliśmy już do czynienia w latach 60. Pod koniec tamtej dekady powstał film powszechnie uznawany za jedno z większych dokonań kinematografii rumuńskiej, czyli oprotestowana przez władze *Rekonstrukcja* (1968) Luciana Pintiliego. Premiera tej politycznie odważnej satyry okazała się dla reżysera tyleż powodem do triumfu, co zwiastunem długoletniej banicji z kraju.

Choć w XX wieku niejednokrotnie uda się w Rumunii wyprodukować wartościowe i narracyjnie oryginalne dzieła, to na większe artystyczne sukcesy trzeba będzie poczekać do początków kolejnego stulecia. Skalę rozkwitu potwierdzą kolejne filmy nie tylko kontynuatorów estetyki zaproponowanej przez Puiu (do tej grupy można włączyć takich twórców jak Radu Muntean, Călin Peter Netzer czy Corneliu Porumboiu), ale też realizatorów eksplorujących odmienne formy opowiadania. Do tych należą zarówno utalentowana animatorka Anca Damian, jak i prowokator Radu Jude, chętnie rozliczający się ze skomplikowanymi dziejami rumuńskiego państwa.

PAWEŁ BILIŃSKI

kurator pasma Literacki filmowy

the most important cinematic movements of the 21st century.

Not all critics embraced the label, however. Many pointed out that a wave of creative unrest had already swept through Romanian cinema in the 1960s. Towards the end of the decade came Lucian Pintilie's *Reconstruction* (1968)—a film often regarded as one of the country's greatest cinematic achievements. A politically bold satire, it was condemned by the authorities and marked a high point in Pintilie's career as well as the beginning of his long exile from Romania.

While many valuable and narratively original Romanian films were created in the 20th century, the nation's greatest artistic successes came only with the dawn of the new millennium. Evidence of this renaissance can be seen in a new wave of filmmakers, including those following in Puiu's stylistic footsteps, such as Radu Muntean, Călin Peter Netzer and Corneliu Porumboiu, as well as those pursuing entirely different modes of storytelling. These include the talented animator Anca Damian and the provocative Radu Jude, who is known for confronting Romania's complex and troubled history.

PAWEŁ BILIŃSKI

Film by the Book programme curator

PAWEŁ BILIŃSKI

Adiunkt Zakładu Filmu i Mediów na Uniwersytecie Gdańskim i zastępca Dyrektora w Centrum Filmowym UG im. Andrzeja Wajdy. Autor książki *Kinematograf o sobie. Autotematyzm w polskim filmie fabularnym*. W latach 2012–2019 zajmował się edukacją filmową w Klubie Żak. Prelegent Akademii Polskiego Filmu. Był jednym z pomysłodawców i redaktorów internetowego programu o kinie *Amatorzy TV*. Jest stałym współpracownikiem magazynu „Ekrany”. Współredagował książkę *Orson Welles. Twórczość – recepcja – dziedzictwo*. Publikował m.in. na łamach „Kwartalnika Filmowego”, „Studiów Filmoznawczych”, „Panoptikum”, portalu edukacjafilmowa.pl oraz w tomach zbiorowych. Członek Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami.

Paweł Biliński is an Assistant Professor at the Department of Film and Media at the University of Gdańsk, as well as Deputy Director at the Andrzej Wajda Film Centre UG. He is also the author of the book *Kinematograf o sobie. Autotematyzm w polskim filmie fabularnym*. From 2012 to 2019, he was in charge of film education at Klub Żak. A lecturer at the Polish Film Academy, he was one of the originators and editors of *Amateurs TV*, an online programme about cinema. He is a regular contributor to the *Ekrany* magazine. He co-edited the book *Orson Welles. Twórczość – recepcja – dziedzictwo*. He has published in *Kwartalnik Filmowy*, *Studia Filmoznawcze*, *Panoptikum*, *edukacjafilmowa.pl* portal, as well as in collective volumes, to name a few. He is a member of the Polish Society for Film and Media Studies.

Goyki 3 Art Inkubator,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

Partnerem wydarzenia jest
Parlament Europejski
*The European Parliament is
the Partner of the event*

20 sierpnia 2025 (środa), godz. 19.00
20 August 2025 (Wednesday), 7.00 pm

Projekcja filmu *Animal* *Animal* (film screening)

Reżyseria/directed by: Sofia Exarchou

Grecja, Austria, Rumunia, Cypr, Bułgaria/Greece, Austria, Romania,
Cyprus, Bulgaria, 2023, 116 min.

Prelekacja/introduction: Paweł Biliński

Film był jednym z pięciu filmów nominowanych do Nagrody Publiczności LUX 2025, przyznawanej przez europejskich widzów i eurodeputowanych. *Animal*, drugi film pełnometrażowy Sofii Exarchou, z wrażliwością

The film received the 2025 LUX Audience Award, which is granted by European viewers and Members of the European Parliament. Sofia Exarchou's second feature film, *Animal*, offers a sensitive look at the hidden

przygląda się niewidocznej stronie branży rozrywki turystycznej i codziennemu życiu tych, którzy starają się podtrzymać nas na duchu, tzw. animatorów. Ich niepohamowany entuzjazm i wyczerpujące godziny pracy niemal zmieniają ich ciała w ciała dzikich zwierząt, które dzień i noc walczą o przetrwanie, zawsze z uśmiechem na ustach.

side of the tourist entertainment industry and the daily lives of the people responsible for keeping our spirits high—the so-called entertainers. Their relentless enthusiasm and gruelling working hours push their bodies to the brink, transforming them into creatures fighting for survival day and night—always with a smile on their faces.

Goyki 3 Art Inkubator,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 20.00

21 August 2025 (Thursday), 8.00 pm

Projekcja filmu *Rekonstrukcja* ***Reconstruction* (film screening)**

Reżyseria/directed by: Lucian Pintilie

Rumunia/**Romania**, 1968, 106 min.

Prelekcja/introduction: Paweł Biliński

Jedno z najważniejszych dzieł rumuńskiej kinematografii, brutalnie rozliczające się z totalitarną rzeczywistością. Opowiada o dwóch młodych mężczyznach, którzy po bójce zostają zmuszeni do odegrania swojego czynu przed kamerą w ramach „profilaktycznej” rekonstrukcji wydarzeń. Z pozoru prosta inscenizacja szybko zamienia się w przejmującą analizę mechanizmów władzy i manipulacji. Nowofalowy język i modernistyczna forma sprawiają, że *Rekonstrukcja* pozostaje dziełem wciąż aktualnym i poruszającym.

One of the most important works in Romanian cinema, *Reconstruction* delivers a powerful critique of totalitarian reality. It tells the story of two young men who, after a drunken brawl, are forced to reenact their actions on camera as part of a “preventive” reconstruction. What starts as a seemingly straightforward staging quickly transforms into a harrowing exploration of power and manipulation. With its New Wave language and modernist form, *Reconstruction* remains a strikingly relevant and emotionally resonant film.

Goyki 3 Art Inkubator,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 20.00

22 August 2025 (Friday), 8.00 pm

**Projekcja filmu *Droga na drugą stronę*
Crulic: The Path to Beyond (film screening)**

Reżyseria/directed by: Anca Damian

Rumunia, Polska/*Romania, Poland*, 2011, 73 min.

Prelekcja/introduction: Paweł Biliński

Poruszająca animacja oparta na prawdziwej historii Claudiu Crulica, Rumuna niesłusznie oskarżonego o kradzież w Polsce. Film rekonstruuje jego dramatyczną walkę z systemem sądowym, która zakończyła się tragiczną śmiercią w więzieniu. Unikalna warstwa wizualna i sugestywna narracja czynią z tej koprodukcji polsko-rumuńskiej nie tylko wstrząsającą opowieść o bezsilności jednostki wobec biurokracji, ale i ważny głos w debacie o prawach człowieka.

A moving animated film based on the true story of Claudiu Crulic, a Romanian man wrongly accused of theft in Poland. The film retraces his desperate struggle against the justice system, which ultimately led to his tragic death in prison. Its unique visual style and vivid narration make this Polish-Romanian co-production not only a gripping account of individual helplessness in the face of bureaucracy, but also a powerful statement on human rights.

Goyki 3 Art Inkubator,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 20.00

23 August 2025 (Saturday), 8.00 pm

Projekcja filmu *Śmierć pana Lăzărescu*
***The Death of Mr. Lăzărescu* (film screening)**

Reżyseria/directed by: Cristi Puiu

Rumunia/[Romania](#) 2005, 150 min.

Prelekacja/introduction: Paweł Biliński

Film, który zapoczątkował rumuńską nową falę i stał się jednym z jej najważniejszych dzieł. Opowiada o starszym mężczyźnie, który w nocy wzywa pogotowie i rozpoczyna dramatyczną wędrówkę po szpitalach, gdzie biurokracja i obojętność stopniowo skazują go na tragiczny los. Hipnotyzująca realistyczna narracja i surowa estetyka czynią z filmu przenikliwą krytykę systemu opieki zdrowotnej i wstrząsające studium samotności.

This landmark film marked the beginning of the Romanian New Wave and remains one of its most important works. It follows an elderly man who calls an ambulance one night and embarks on a dramatic journey through various hospitals, where bureaucracy and indifference gradually seal his fate. With its hypnotic realism and austere aesthetic, the film offers a piercing critique of the healthcare system and a haunting portrait of human isolation.

Goyki 3 Art Inkubator,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 20.00

24 August 2025 (Sunday), 8.00 pm

**Projekcja filmu *Nie obchodzi mnie,
czy przejdziemy do historii jako barbarzyńcy*
I Do Not Care If We Go Down in History as Barbarians
(film screening)**

Reżyseria/directed by: Radu Jude

Rumunia, Niemcy, Bułgaria, Francja, Czechy/Romania, Germany,
Bulgaria, France, Czech Republic 2018, 140 min.

Prelekcja/introduction: Paweł Biliński

Radu Jude w swoim prowokacyjnym filmie mierzy się z niewygodną prawdą o rumuńskiej przeszłości. Bohaterka filmu, młoda reżyserka, przygotowuje rekonstrukcję historyczną dotyczącą zamordowania tysięcy Żydów, co prowadzi do ostrego zderzenia z narodowymi mitami i mechanizmami wyparcia.

In this provocative film, Radu Jude confronts the painful truths of Romania's past. The protagonist, a young theatre director, prepares a historical reenactment of the massacre of thousands of Jews, leading to a fierce clash with national myths and mechanisms of denial.

Literacki teatralny Theatre by the Book

Park na Goyki,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 19.00

22 August 2025 (Friday), 7.00 pm

Czytanie performatywne

***Stop the tempo* Gianiny Cărbunariu**

(tłum. Radosława Janowska-Lascar)

w reż. Piotra Jankowskiego

Staged reading of

***Stop the tempo* by Gianina Cărbunariu**

(Polish trans. Radosława Janowska-Lascar)

directed by Piotr Jankowski

Obsada/cast: Julia Ostaszewska, Jan Popis,

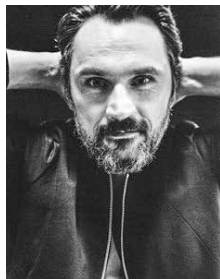
Ewelina Stańczyk

Opracowanie muzyczne/music arrangement:

Marek Jankowski

Stop the tempo przedstawia historię trójki młodych ludzi, którzy sfrustrowani powierzchownością współczesnego społeczeństwa, decydują się na radykalny protest, desperacko poszukując sensu w świecie zdominowanym przez konsumpcję. Pokazując ich rozterki i działania, sztuka porusza temat alienacji i potrzeby autentyczności w nowoczesnym społeczeństwie.

In Stop the Tempo, three young people frustrated by the superficiality of modern society stage a radical protest in their desperate search for meaning in a consumerist world. Through exploring their inner struggles and actions, the play delves into themes of alienation and the yearning for authenticity in contemporary life.

fot. z archiwum reżysera

PIOTR JANKOWSKI

Aktor i twórca niezależny. Przez 10 lat aktor Teatru Wybrzeże. Obecnie gra główną rolę w spektaklu *Ulisses* w reż. Mai Kleczewskiej w Teatrze Polskim w Poznaniu. Wyreżyserował *Ożenek* Gogola, gdzie zagrali studenci szkół artystycznych z Trójmiasta, za który otrzymał Nagrodę Prezydenta Miasta Gdyni za debiut reżyserski. Przetłumaczył i wyreżyserował *Experyment* Maria Giordano, za który otrzymał Nagrodę Prezydenta Miasta Gdańska. *Experyment* zakwalifikował się także do programu TEATR POLSKA 2022 organizowanego przez Instytut Teatralny w Warszawie. Założyciel Fundacji Czarnypijar, która realizuje czytania i spektakle dzięki

grantom miejskim, wojewódzkim i ogólnopolskim, m.in. *Tak jak wszystkie śmiałe dziewczyny, Terror, I na pewno razem ze mną zniknął świat, A to Polska właśnie, Uroczysko. Leśmianowskie światy i zaświaty.* He is an actor and independent creator. He spent ten years as a company member at the Wybrzeże Theatre. He currently plays the lead role in *Ulysses*, which is directed by Maja Kleczewska at the Polish Theatre in Poznań. He directed a production of Gogol's *Marriage* performed by art school students from the Tricity area, for which he received the Mayor of Gdynia's Award for Best Directorial Debut. He also translated and directed *Das Experiment* by Mario Giordano, for which he received the Mayor of Gdańsk's Award. *Das Experiment* was also selected for the 2022 TEATR POLSKA programme, run by the Zbigniew Raszewski Theatre Institute in Warsaw. He founded the Czarnypijar Foundation, which stages readings and performances with support from municipal, regional and national grants. The readings and performances include *All Adventurous Women Do, Terror, And Surely the World Disappeared With Me, A to Polska właśnie, and Uroczysko. Leśmianowskie światy i zaświaty.*

Scena Kameralna
Teatru Wybrzeże,
ul. Bohaterów Monte
Cassino 30 w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 18.00
23 August 2025 (Saturday), 6.00 pm

Czytanie performatywne
Zniknięć Elise Wilk
(tłum. Joanna Kornaś-Warwas)
w reż. Miry Mańki
Staged reading of
Disappearances by Elise Wilk
(Polish trans. Joanna Kornaś-Warwas)
directed by Mira Mańka

Obsada/cast: Magdalena Bednarek,
Kamil Marek Kowalski

Scenografia/set design: Anna Rogóż

Opracowanie muzyczne/music arrangement:
Dawid Tas

Zniknięcia to dramat przedstawiający losy trzech pokoleń rodziny Sasów siedmiogrodzkich (mniejszości niemieckiej w Rumunii), od II wojny światowej po czasy współczesne. Jest to nie tyle opowieść o wielkich

Disappearances is a drama that follows three generations of a Transylvanian Saxon family (a German minority in Romania), from the Second World War to the present day. Rather than focusing on major historical

wydarzeniach historycznych, ile o pojedynczych życiorysach, na które owe wydarzenia wpłynęły. Skupienie na jednostkowym doświadczeniu, osobistych tragediach i rodzinnej historii pozwala autorce w niezwykle poruszający sposób ukazać wpływ wielkich wydarzeń historycznych na losy bohaterów. Poprzez osobiste historie członków rodziny sztuka porusza temat pokoleniowej traumy i poszukiwania tożsamości w zmieniającej się rzeczywistości.

fot. z archiwum reżyserki

MIRA MAŃKA

Reżyserka, aktywistka, feministka. Absolwentka Wydziału Reżyserii Dramatu Krakowskiej Akademii Sztuk Teatralnych. Członkini Zarządu Związku Zawodowego Gildia Polskich Reżyserów i Reżyserów Teatralnych. Stypendystka European Theatre Convention na rok 2023. Rezydentka programów: Inkubator Sztuki AiR Goyki 3 (2024), Heart of Europe (2023), Międzynarodowego Festiwalu Szekspirowskiego: Nowy Yorick (2023), Komuny//Warszawa (2023), Sceny Nowej Dramaturgii (2022), Sopot NonFiction (2021), dwukrotnie Młodzi i Nowy (Łódź, 2021 i 2022), Młodzi w Starym: online (2020), Młodzi w Starym (Kraków, 2019). Za *Piknik pod wiszącą skałą* otrzymała Grand Prix dla najlepszego młodego reżysera Festiwalu Koszalińskie Konfrontacje Młodych m-teatr (2020), a *Szekspir: makietka* został doceniony I nagrodą konkursu SzekspirOFF oraz Nagrodą Publiczności na Festiwalu Szekspirowskim 2021. Reżyserowała na zaproszenie Grupy Artystycznej Teraz Poliż (*Przewodnik feministycznej psujabawy*, 2024), Wytwórni Filmów Dokumentalnych i Fabularnych (spektakl telewizyjny *Inni*, 2024), Teatru Pinokio w Łodzi (*wszystko źle! najgorszy na świecie spektakl o dojrzewaniu*, 2024), dwukrotnie Teatru im. J. Osterwy w Lublinie (*jak płakać w miejscach publicznych*, 2024), (*Niewiarygodna historia Małej S.*, 2025), Teatru im. J. Kochanowskiego w Opolu (*Sztuka kochania*, 2023), Teatru Polskiego w Poznaniu i Festiwalu Szekspirowskiego (*Lover's complaint*, 2023), Teatru Nowego w Łodzi (*Moim babkom rewolucjonistkom*, 2021), Festiwalu Szekspirowskiego i Teatru Tańca Rozbark (*Szekspir: makietka*, 2021), Festiwalu Opera Rara (*Enoch Arden*, 2020), Teatru Współczesnego w Szczecinie (*Piknik pod wiszącą skałą*, 2020), Narodowego Starego Teatru w Krakowie (*Czartoryska. Artefakty.*, 2019; *Mała Syrenka*, 2020). Autorka tekstów i adaptacji do własnych spektakli oraz scenariusza do *Tajemniczego ogrodu* w reżyserii Tomasza Fryzeła, Teatr Łąźnia Nowa. W 2023 roku na łamach kwartalnika „Didaskalia” opublikowała pracę magisterską: *Feedback. Próba zmapowania zjawiska* – systematyzującą teorię i praktykę udzielania informacji zwrotnej w procesach artystycznych. Stworzyła i moderuje grupę *samopomoc*

events, it tells the story of individual lives shaped by them. By focusing on personal experiences, intimate tragedies, and family history, the author offers a deeply moving portrayal of how major historical events impact the lives of her characters. Through the personal stories of family members, the play explores themes of generational trauma and the search for identity in a rapidly changing world.

reżysersko-dramaturgiczna, wspomaga procesy pisania wniosków grantowych i stypendialnych, prowadzi sesje i warsztaty feedbackowe. Biega, medytuje, studiuje techniki twórczego feedbacku.

A director, activist, and feminist, Mira Mańka graduated from the Directing Department at the AST National Academy of Theatre Arts in Kraków. She serves on the Board of the Polish Theatre Directors' Guild (Gildia Polskich Reżyserów i Reżyserów Teatralnych). She was awarded a European Theatre Convention scholarship for 2023. She has also participated in numerous residency programs, including: Art Incubator AiR Goyki 3 (2024); Heart of Europe (2023); the International Shakespeare Festival: New Yorick (2023); Komuna// Warszawa (2023); New Dramaturgy Stage at the Wanda Siemaszkowa Theatre in Rzeszów (2022); Sopot Non-Fiction (2021); Młodzi i Nowy—a project for young artists at Nowy Theatre (Łódź, 2021 and 2022); Młodzi w Starym—an online project for young artists at Stary Theatre (2020); and Młodzi w Starym in Kraków (2019). Her production of *Picnic at Hanging Rock* earned her the Grand Prix for Best Young Director at the 'm-teatr'—Koszalin Youth Theatre Confrontations Festival (2020). Her project *Shakespeare: A Model* won First Prize at the SzekspirOFF Competition and the Audience Award at the Shakespeare Festival (2021). She has directed productions commissioned by the Teraz Poliz Artistic Group (*The Feminist Killjoy Handbook*, 2024); the Documentary and Feature Film Studios (*Inni*, TV play, 2024); the Pinokio Theatre in Łódź (*wszystko źle! najgorszy na świecie spektakl o dojrzwaniu*, 2024); and twice by the Juliusz Osterwa Theatre in Lublin (*jak płakać w miejscach publicznych*, 2024; *Niewiarygodna historia Małej S.*, 2025); the Jan Kochanowski Theatre in Opole (*Sztuka kochania*, 2023); the Polish Theatre in Poznań and the Shakespeare Festival (*Lover's complaint*, 2023); the New Theatre in Łódź (*Moim babkom rewolucjonistkom*, 2021); the Shakespeare Festival and the Rozbark Dance and Movement Theatre (*Shakespeare: A Model*, 2021); the Opera Rara Festival (*Enoch Arden*, 2020); the Contemporary Theatre in Szczecin (*Picnic at Hanging Rock*, 2020); the National Stary Theatre in Kraków (*Czartoryska. Artefakty*, 2019; *Little Mermaid*, 2020). She is the author of the scripts and adaptations for her own productions, as well as the screenplay for *The Secret Garden*, which was directed by Tomasz Fryzeł at the Łaźnia Nowa Theatre. In 2023, her MA thesis, titled *Feedback: An Attempt to Map the Phenomenon*, was published in the theatre quarterly *Didaskalia*. This publication provides a systematic overview of the theory and practice of providing feedback in artistic processes. She founded and moderates a self-help group for directors and dramaturgs, helps others prepare grant and residency applications, and runs feedback sessions and workshops. She also runs, meditates and studies creative feedback techniques.

Literacki Young Adult

YA by the Book

Kuratorka cyklu Literacki Young Adult
YA by the Book programme curator:
Karolina Kozłowska (Karateusz)

Park na Goyki,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 17.00
21 August 2025 (Thursday), 5.00 pm

***Słowiańskość w literaturze i kulturze
– między tradycją a nowoczesnością***
***Slavic Identity in Literature and Culture:
Between Tradition and Modernity***

**Z Wiktorią Korzeniewską
i Aleksandrą Seligą**
rozmawia Karolina Kozłowska (Karateusz)
Karolina Kozłowska (Karateusz)
**talks to Wiktoria Korzeniewska
and Aleksandra Seliga**

Jak współczesna literatura i popkultura czerpią z mitologii i wierzeń słowiańskich? Czy słowiańskie motywy to tylko chwilowa moda, czy trwały element naszej tożsamości? Podczas spotkania porozmawiamy o tym, jak literatura i kultura popularna przyczyniają się do odrodzenia zainteresowania słowiańskimi motywami, jakie stereotypy i mity wciąż funkcjonują w narracji o naszej przeszłości oraz jak twórcy mogą autentycznie czerpać z tego bogatego dziedzictwa.

In what ways do contemporary literature and popular culture draw on Slavic mythology and beliefs? Are Slavic themes merely a passing trend, or do they form an enduring part of our identity? We are going to talk about how literature and popular culture are contributing to the revival of interest in Slavic motifs, which myths and stereotypes persist in narratives about our past, and how creators can engage with this rich heritage authentically.

WIKTORIA KORZENIEWSKA

Twórczyni SlavicBook.pl – pierwszego miejsca w polskim internecie całkowicie poświęconego książkom z motywami słowiańskiej mitologii. Autorka *Słowiańskich mitów i opowieści w komiksie* oraz *Czerwonej baśni* – historii o Babie Jadze i lesie, do którego lepiej nie wchodzić. Z wykształcenia filolożka, literaturoznawczyni, z zawodu

fot. z archiwum autorki

specjalistka ds. promocji książek. Podejrzana o bycie miejską zmorą. Nigdy nie odmawia kawy i kromki chleba z masłem.

Creator of SlavicBook.pl—the first Polish website dedicated entirely to books featuring themes from Slavic mythology. Author of *Słowiańskie mity i opowieści w komiksie* and *Czerwona baśń*, a story about Baba Yaga and a forest best left alone. A philologist and literary scholar by training, she works professionally in book promotion. Rumoured to be a city-dwelling bogeywoman. Never says no to a cup of coffee and a slice of bread with butter.

fot. z archiwum autorki

ALEKSANDRA SELIGA

Polska pisarka, dziennikarka, literaturoznawczyni. Autorka trylogii *Gołoborze* i współautorka cyklu *Historie z Etherton*. Jest też autorką artykułów popularnonaukowych i monografii naukowych oraz promotorką kultury słowiańskiej. Z wykształcenia doktor nauk humanistycznych. Laureatka Nagrody Specjalnej w konkursie Fantastycznie Utalentowani przyznanej za „fantastycznie słowiańską fantastykę”. Na Uniwersytecie Łódzkim prowadzi badania naukowe nad XIX-wieczną fascynacją Słowiańszczyzną, których wyniki publikuje w swoich kanałach social media oraz w autorskim podcaście *Retro Slavic Fantasy*, a także opowiada o nich w formie prelekcji, wykładów, referatów, m.in. na konwentach i festiwalach miłośników fantastyki.

She is a Polish writer, journalist and literary scholar. She is the author of the *Gołoborze* trilogy and the co-author of the *Historie z Etherton* series. She also writes popular science articles and academic monographs, and promotes Slavic culture. Seliga holds a PhD in the Humanities. She received the Special Award in the ‘Fantastically Talented’ competition for her ‘fantastically Slavic fantasy writing’. She conducts research at the University of Łódź on the 19th century fascination with Slavic heritage, sharing her findings through social media and her original podcast, *Retro Slavic Fantasy*. She also presents her work at fan conventions and fantasy festivals through talks, lectures, and conference papers.

Sopot Centrum,
ul. Tadeusza Kościuszki 14

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 17.00

22 August 2025 (Friday), 5.00 pm

Edukacja, młodzi i moc opowieści
Education, Youth and the Power of Storytelling

Z Justyną Suchecką
rozmawia Karolina Kozłowska (Karateusz)
Karolina Kozłowska (Karateusz)
talks to Justyna Suchecka

To nie będzie lekcja, ale spotkanie, które zostaje w głowie. Justyna Suchecka – dziennikarka, autorka i nieustanna sojuszniczka młodych – od lat pokazuje, że edukacja to coś znacznie więcej niż szkolne ławki i testy. Podczas Literackiego Sopotu zapytamy ją, kiedy po raz pierwszy poczuła, że właśnie ten temat domaga się jej głosu, co było trudniejsze: przekonać redakcję czy zdobyć zaufanie uczniów, i dlaczego czasem to właśnie młodzi uczą ją najwięcej.

Zajrzymy za kuliszy *Young Power*, porozmawiamy o odpowiedzialności słowa, granicach prywatności w mediach społecznościowych i o tym, kiedy reportaż zamienia się w książkę. Będą szczere refleksje, inspiрующие historie i anegdoty, które wywołują uśmiech (czasem trochę przez łzy). Jeśli chcesz posłuchać o tym, jak można mówić o szkole bez nudy, a o młodych bez protekcjonalności – nie może cię tam zabraknąć.

This won't be a traditional lesson; it'll be an engaging discussion that you won't forget. Justyna Suchecka is a journalist, author and tireless ally of young people who has long demonstrated that education encompasses far more than school desks and exams. At the Sopot by the Book Festival, we will ask her when she first felt compelled to speak out on this issue, whether it was harder to convince her editors or earn the trust of students, and how the young people she meets inspire her.

We will take a behind-the-scenes look at *Young Power* and discuss the responsibility that comes with words, the boundaries of privacy on social media, and how to turn reportage into a book. Expect honest reflections and inspiring stories that will make you smile—and perhaps shed a tear or two. If you want to learn how to talk about school and young people without sounding boring or patronising, this is a conversation you will not want to miss.

fot. Wojtek Biały

JUSTYNA SUCHECKA

Dziennikarka specjalizująca się w tematyce edukacyjnej, od 2019 roku w tvn24.pl, wcześniej przez 11 lat związana z „Gazetą Wyborczą”. Autorka bestsellerowych książek dla i o młodzi: *Young Power. 30 historii o tym, jak młodzi zmieniają świat* (2020), *Nie powiem ci, że wszystko będzie dobrze* (2022), *Pokolenie zmiany. Młodzi o sobie i świecie, który nadejdzie* (2023). Jesienią 2024 roku ukazała się jej książka *Cała nadzieja w szkole. Polska edukacja może być wspaniała*, w której opisała najważniejsze wyzwania stojące przed szkołą. Za swoją pracę wielokrotnie była nagradzana. Jest m.in. dwukrotną

laureatką nagrody Grand Press (2020, 2023), zdobywczynią dziennikarskiej Nagrody im. Wojciechowskiego (2023), a w 2024 roku została wyróżniona Nagrodą Korczaka w kategorii liderzy, przyznawaną osobom działającym na rzecz praw dzieci, równej i przystępnej edukacji, tworzących środowisko sprzyjające rozwojowi i ochronie interesów najmłodszych obywateli.

Justyna Suhecka is a journalist who specialises in education-related topics. She has worked at tvn24.pl since 2019, after spending 11 years at *Gazeta Wyborcza*. She is the author of several bestselling books for and about young people: *Young Power: 30 historii o tym, jak młodzi zmieniają świat* (2020), *Nie powiem ci, że wszystko będzie dobrze* (2022), and *Pokolenie zmiany. Młodzi o sobie i świecie, który nadejdzie* (2023). In autumn 2024, she published *Cała nadzieja w szkole. Polska edukacja może być wspaniała*, in which she explores the most pressing challenges facing the Polish education system. Suhecka has received numerous awards for her work. She is a two-time winner of the Grand Press Award (in 2020 and 2023), a recipient of the Wojciechowski Journalism Award (in 2023), and in 2024 she was honoured with the Korczak Award in the 'Leaders' category. This award recognises individuals who advocate for children's rights and equal, accessible education, as well as those who foster environments that support the development and protection of young citizens.

Park na Goyki
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 17.00

23 August 2025 (Saturday), 5.00 pm

***Miłość według schematu:
tropy, które uwodzą czytelników***

***Love by the Book:
Storylines That Captivate Readers***

**Z Izabelą Górską (Książkowa Baba)
i Nela Mańkowską (Culturomaniaczka)
rozmawia Karolina Kozłowska (Karateusz)
*Karolina Kozłowska (Karateusz) talks to
Izabela Górską (Książkowa Baba)
and Nela Mańkowska (Culturomaniaczka)***

Dlaczego nie możemy się oprzeć historiom, w których bohaterowie zaczynają od nienawiści, udają związek albo zmieniają przyjaźń w miłość? Literatura romantyczna pełna jest schematów, które uwielbiamy i do których chętnie wracamy. Dlaczego

Why can we not resist stories in which the characters initially hate each other, feign a romantic relationship, or turn a friendship into a romance? Romance literature is full of tropes that we love and keep coming back to. But what is it about storylines such as

tropy takie jak *enemies to lovers*, *fake dating*, *grumpy x sunshine* czy *forbidden love* wciąż działają na wyobraźnię czytelników? Jakie książki najlepiej wykorzystują te motywy? I czy wciąż można stworzyć coś świeżego w oparciu o znane schematy?

'enemies to lovers', 'fake dating', 'grumpy versus sunshine' and 'forbidden love' that continue to capture readers' imaginations? Which books use these tropes best? Can something fresh still be created based on such well-known patterns?

fot. z archiwum gościni

IZABELA GÓRSKA

W sferze książkowych mediów społecznościowych znana jako Książkowa Baba. Promowaniem czytelnictwa w internecie zainteresowała się kilka lat temu, aby po jakimś czasie objąć stanowisko specjalisty ds. social mediów w wydawnictwie Fabryka Słów. Aktualnie studiuje język hiszpański na Uniwersytecie Warszawskim, a w wolnych chwilach zatapia się w fotelu kinowym, delektując się dobrym kinem.

She is known in the world of bookish social media by the name Książkowa Baba (The Bookish Woman). Several years ago, she became interested in promoting reading online, which eventually led her to take on the role of social media specialist at the Fabryka Słów Publishing House. She is currently studying Spanish at the University of Warsaw. In her spare time, she enjoys immersing herself in good films at the cinema.

fot. z archiwum gościni

NELA MAŃKOWSKA

Znana w sieci jako culturomaniaczka dzieli się w internecie swoją pasją do czytelnictwa. Jej pełen recenzji książkowych i szczerych emocji związanych z literaturą profil na TikToku obserwuje ponad 300 tysięcy osób. Oprócz swojej działalności w internecie, Nela stworzyła również ogólnopolski klub książki – Hot Coffee Book Club – miejsce, gdzie ludzie mogą dzielić się swoją pasją do czytania.

Nela, who is known online as culturomaniaczka, shares her passion for reading with her large online following. Her TikTok account, filled with book reviews and heartfelt literary reactions, has attracted over 300,000 followers. In addition to her online presence, Nela founded the Hot Coffee Book Club, a nationwide community where people can connect and share their love of reading.

Park na Goyki,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 17.00

24 August 2025 (Sunday), 5.00 pm

Fenomen podcastów książkowych – jak audio zmienia sposób, w jaki rozmawiamy o literaturze?

The Book Podcast Phenomenon – How Audio Is Changing the Way We Talk About Literature

Z **Nikolą Mańdok (Doktor Book)**
rozmawia **Karolina Kozłowska (Karateusz)**

**Karolina Kozłowska (Karateusz) talks to
Nikola Mańdok (Doktor Book)**

Czy podcasty stały się nową formą literackiej dyskusji? Jakie książki najlepiej sprawdzają się w formie audio? I dlaczego coraz chętniej słuchamy rozmów o literaturze? Podcasty książkowe zdobywają coraz większą popularność, łącząc pasję do czytania z formatem, który pozwala na głębsze rozmowy, refleksje i dyskusje. Twórcy podcastów książkowych łączą recenzje, wywiady i dyskusje w sposób, który angażuje słuchaczy i tworzy społeczność miłośników literatury. Podczas panelu porozmawiamy z prowadzącymi najciekawsze polskie podcasty książkowe o tym, jak wygląda ich praca, jakie wyzwania stoją przed twórcami i jak podcasty wpływają na czytelnictwo.

Have podcasts become a new space for literary discussion? Which books lend themselves best to the audio format? Why are we increasingly drawn to listening to people talk about literature? Book podcasts are growing in popularity by combining a passion for reading with a format that allows for deeper conversations and reflection. Hosts combine reviews, interviews and discussions to engage listeners and foster communities of book enthusiasts. In this panel discussion, we will speak to the creators of some of Poland's most interesting literary podcasts. We will ask them about their work behind the scenes, the challenges they face, and how podcasts are shaping reading habits today.

NIKOLA MAŃDOK

Znana w sieci jako Doktor Book, łączy pasję do literatury z wykształceniem farmaceutycznym. Jest magistrem farmacji, a w wolnym czasie dzieli się swoją miłością do książek na Instagramie i kanale YouTube.

Known online as Doktor Book, she combines her passion for literature with her background in pharmacy. She has a Master's degree in Pharmacy and spends her free time sharing her love of books on Instagram and YouTube.

Literacki dla dzieci

Sopot by the Book for kids

Wszystkie wydarzenia
pasma Literacki dla dzieci
odbędą się w parku na Goyki
w Sopocie.

All the events of Sopot by the
Book for kids will take place
in the Goyki Park in Sopot.

Siądzmy pod dmuchawcem

Let's sit under a dandelion

Kuratorka programu

Programme curator:

Agnieszka Kochanowska

kierowniczka literacka Teatru Miniatura, autorka sztuk i książek dla dzieci/
Literary Manager at the Miniatura Theatre, author of plays and books for children

Podczas warsztatów dla dzieci rumuńskiej edycji Literackiego Sopotu będzie nam towarzyszył uwielbiany przez wiele osób mały słoń Pomelo, który wyskoczył z głowy Ramony Bădescu. Autorka razem z ilustratorem Benjaminem Chaudem stworzyła ponadczasowy cykl książek pełnych humoru, wdzięku i wyobraźni. W Polsce w tłumaczeniu Katarzyny Skalskiej wydało je Wydawnictwo Zakamarki. Warsztaty dla dzieci od 5 lat na podstawie książek o Pomelo poprowadzi znana z dwóch poprzednich edycji festiwalu znakomita twórcza nauczycielka Marta Jankowska, jedna z liderów gdańskiego programu Kreatywna Pedagogika, zrzeszającego nauczycieli poszukujących innowacyjnych rozwiązań, która w zeszłym roku znalazła się w finale ogólnopolskiego konkursu Nauczyciel Roku.

Dla rodziców w tym roku mamy nowość – Rodzicielski Klub Książkowy, podczas którego porozmawiamy o dzieciństwie i rodzicielstwie, a punktem wyjścia do rozmowy będą fragmenty książki *Dlaczego dziecko gotuje się w mamałdze* Aglaji Veteranyi (tłum. Alicja

During the children's workshops at the Romanian edition of Sopot by the Book, we will be joined by Pomelo, the beloved little elephant who sprang from the imagination of Ramona Bădescu. Together with illustrator Benjamin Chaud, she created a timeless series of humorous and charming books full of boundless imagination. In Poland, Zakamarki has published the series in translation by Katarzyna Skalska. The workshops, based on the Pomelo books and designed for children aged five and over, will be led by the brilliant and imaginative teacher Marta Jankowska. She returns to the festival after delivering some inspiring sessions at previous editions. A leader of the Creative Pedagogy programme in Gdańsk, a community of teachers searching for innovative approaches, Jankowska was a finalist in last year's national Teacher of the Year competition.

This year, we also have something new for parents: the Parents' Book Club, which provides a space to talk about childhood and parenting. To stimulate discussion, we will

Rosenau, Wydawnictwo Czarne). Spotkania w sobotę i niedzielę poprowadzi psycholożka i psychoterapeutka Joanna Trzaska.

read excerpts from *Why the Child Is Cooking in the Polenta* by Aglaja Veteranyi (Polish transl. Alicja Rosenau, Czarne Publishing House). The sessions, held on Saturday and Sunday, will be led by psychologist and psychotherapist Joanna Trzaska.

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 11.00

21 August 2025 (Thursday), 11.00 am

Świat na opak, czyli co by było gdyby...

The World Turned Upside Down:

What If Things Were Different?

Rodzinne czytanie fragmentów książki

***Pomelo śni* Ramony Bădescu i Benjamin Chauda**

(tłum. Katarzyna Skalska, Wydawnictwo Zakamarki)

połączone z warsztatami wokół

opowiadania *Karnawał*

Family reading of excerpts from the book

***Pomelo rêve* by Ramona Bădescu and Benjamin Chaud**

(Polish trans. Katarzyna Skalska, Zakamarki

Publishing) with workshops inspired by

the story *Carnival*

Prowadzenie/hosted by: Marta Jankowska

Kreatywna Pedagogika, Edukacja do Kultury. Gdańsk

Zastanawialiście się, jak wyglądałby świat, gdyby wszystko było inaczej? Marchewki rosły natką do dołu, słonie latały, a jabłka spadały do góry? Podczas warsztatów razem z Pomelo, miniaturowym różowym słoniem, urządzimy sobie karnawał, czyli święto na opak – będziemy gdybać i odkrywać, jak fascynujący może być świat widziany z zupełnie nowej perspektywy.

Have you ever wondered what the world would be like if everything were different? What if carrots grew with their tops in the ground, elephants could fly, and apples fell up instead of down? In this workshop, we are going to join Pomelo the pink elephant for a topsy-turvy celebration—a carnival of opposites! Together, we will use our imaginations to explore and discover just how fascinating the world can be when seen from a completely different point of view.

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 11.00

22 August 2025 (Friday), 11.00 am

Małe strachy, wielkie odkrycia

Little Fears, Big Discoveries

Rodzinne czytanie fragmentów książki

Pomelo ma się dobrze pod swoim dmuchawcem

Ramony Bădescu i Benjamin Chauda

(tłum. Katarzyna Skalska, Wydawnictwo Zakamarki)

połączone z warsztatami wokół

opowiadania *Pomelo się boi*

Family reading of excerpts from the book

Pomelo est bien sous son pissenlit

by Ramona Bădescu and Benjamin Chaud

(Polish trans. Katarzyna Skalska, Zakamarki

Publishing) with workshops inspired by

the story *Pomelo is afraid*

Prowadzenie/hosted by: Marta Jankowska

Kreatywna Pedagogika, Edukacja do Kultury. Gdańsk

Nawet w najbezpieczniejszym miejscu pod dmuchawcem małego różowego słonia Pomelo czasem dopadają strachy i straszki. Szepczące cienie, nieznane odgłosy, lęk przed nieznanym... Czy strach jest nam potrzebny? Skąd się bierze i jak sobie z nim radzić? Podczas warsztatów odkryjemy, jak oswojać małe i większe lęki, a może nawet, jak zamienić je w coś pożytecznego i inspirującego.

Even in the safest of places, beneath the dandelion of the little pink elephant Pomelo, fears and frights can sneak in. Whispering shadows, unfamiliar sounds and the fear of the unknown... But do we need fear? Where does it come from, and how can we deal with it? During the workshop, we are going to explore ways to confront our fears, big and small, and perhaps even transform them into something positive.

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 11.00

23 August 2025 (Saturday), 11.00 am

O zaletach niedoskonałości
On the Beauty of Imperfection

Rodzinne czytanie fragmentów książki
Pomelo ma się dobrze pod swoim dmuchawcem
Ramony Bădescu i Benjamina Chauda
(tłum. Katarzyna Skalska, Wydawnictwo Zakamarki)
połączone z warsztatami wokół
opowiadania *Co za trąba!*

Family reading of excerpts from the book
Pomelo est bien sous son pissenlit
by Ramona Bădescu and Benjamin Chaud
(Polish trans. Katarzyna Skalska, Zakamarki
Publishing) with workshops inspired by
the story *What a trunk!*

Prowadzenie/hosted by: Marta Jankowska

Kreatywna Pedagogika, Edukacja do Kultury. Gdańsk

Niezwyczajnie długa trąba Pomelo to jego znak rozpoznawczy. Czasem płącze się i przeszkadza, wprawiając w zakłopotanie, a kiedy indziej staje się narzędziem do sięgania po najdalsze poziomki, tworzenia gigantycznych baniek mydlanych czy... no właśnie, do czego jeszcze? Na warsztatach zastanowimy się, czy to, co czasem postrzegamy jako wadę lub kłopot, nie może okazać się naszą unikalną zaletą, a nawet... supermocą! Odkryjmy razem zaskakujące plusy i minusy tego, co nas wyróżnia.

Pomelo's signature feature is his unusually long trunk. Sometimes it gets in the way and causes embarrassment, but at other times it enables him to reach the furthest wild strawberries, blow giant soap bubbles, or... well, who knows what else? In this workshop, we are going to ask: could something we see as a flaw or inconvenience actually be a unique strength, or even a superpower? Together, we are going to explore the surprising advantages (and occasional disadvantages) of what makes each of us different.

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 11.00

23 August 2025 (Saturday), 11.00 am

Rodzicielski Klub Książkowy: Lęk dziecięcy, lęk dorosły
Parents' Book Club: Childhood Fear, Adult Fear

Spotkanie dla rodziców o dzieciństwie i rodzicielstwie wokół książki *Dlaczego dziecko gotuje się w mamałdze* Aglai Veteranyi (tłum. Alicja Rosenau, Wydawnictwo Czarne).

A meeting for parents about childhood and parenthood, inspired by the book *Why the Child Is Cooking in the Polenta* by Aglaja Veteranyi (Polish trans. Alicja Rosenau, Czarne Publishing House).

Prowadzenie/hosted by: Joanna Trzaska

psycholożka, psychoterapeutka/psychologist, psychotherapist

Narratorka powieści dorasta w cyrku, jej matka jest akrobatką, ojciec klaunem. Rodzice uciekli z Rumunii, uwierzywszy w iluzję o bogatym życiu na Zachodzie, i nieustannie marzą o zamożności, wielkim domu. Ich córka ma zostać gwiazdą filmową. Ale rzeczywistość, w jakiej przyszło im żyć, bardzo różni się od tych marzeń. Widziane oczami dziecka losy rodziny na tle barwnego świata cyrku opisane są językiem pozornie prostym i naiwnym, lecz o dużym ładunku emocjonalnym. Poznając fragmenty opowieści, porozmawiamy o tym, jak lęk wpływa na życie dzieci i dorosłych, i jak zaopiekować się naszymi lękami.

The novel's narrator grows up in a circus—her mother is an acrobat and her father is a clown. Lured by the illusion of a prosperous life in the West, her parents fled Romania, and they constantly dream of wealth and a big house. They want their daughter to become a movie star. However, the reality they face is far removed from these dreams. As seen through the eyes of a child, the family's fate is revealed against the colourful background of circus life. The language seems simple and naïve, yet it carries deep emotional weight. As we explore excerpts from the novel, we will discuss how fear shapes the lives of children and adults alike, and how we can better understand and care for our own fears.

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 11.00

24 August 2025 (Sunday), 11.00 am

Senne ol-śnienia

Sleepy Dream-Spirations

**Rodzinne czytanie fragmentów książki *Pomelo śni*
Ramony Bădescu i Benamina Chauda
(tłum. Katarzyna Skalska, Wydawnictwo Zakamarki)
połączone z warsztatami**

**Family reading of excerpts from the book
Pomelo rêve by Ramona Bădescu and Benjamin Chaud
(Polish trans. Katarzyna Skalska,
Zakamarki Publishing) with workshops**

Prowadzenie/hosted by: Marta Jankowska

Kreatywna Pedagogika, Edukacja do Kultury. Gdańsk

Różowy słoń Pomelo śni sny równie niezwykłe, jak on sam. Nocą jego wyobraźnia zabiera go w podróże pełne kolorów, dziwnych kształtów i nieoczekiwanych zdarzeń. Skąd właściwie biorą się marzenia senne? Co się w nich kryje? Czy mamy na nie wpływ? Podczas warsztatów będziemy odkrywać fascynujące zakamarki krainy snów. Czekają nas twórcze ol-śnienia! Uruchomimy Maszynę Snów i z pomocą wyobraźni utkamy wyjątkowe historie.

Pomelo the pink elephant has dreams as extraordinary as he is. At night, his imagination takes him on colourful journeys filled with strange shapes and unexpected events. But where do dreams actually come from? What do they conceal? Can we influence them? During the workshop, we are going to explore the fascinating world of dreams. Get ready for some creative dream-spirations! We'll activate the Dream Machine and use our imagination to weave unique stories.

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 11.00

24 August 2025 (Sunday), 11.00 am

Rodzicielski Klub Książkowy:
dlaczego i jak warto rozmawiać o emocjach
Parents' Bookclub:
Why and How It's Worth Talking About Emotions

Spotkanie dla rodziców o dzieciństwie i rodzicielstwie wokół książki *Dlaczego dziecko gotuje się w mamałdze* Aglai Veteranyi (tłum. Alicja Rosenau, Wydawnictwo Czarne).

A meeting for parents about childhood and parenthood, inspired by the book *Why the Child Is Cooking in the Polenta* by Aglaja Veteranyi (Polish trans. Alicja Rosenau, Czarne Publishing House).

Prowadzenie/hosted by: Joanna Trzaska

psycholożka, psychoterapeutka/psychologist, psychotherapist

Podczas drugiego spotkania Rodzicielskiego Klubu Książkowego, nawiązując do bohaterki książki *Dlaczego dziecko gotuje się w mamałdze*, ale także do szeroko dyskutowanego serialu *Dojrzwanie* Jacka Thorne'a i Stephena Grahama (Netflix), porozmawiamy o tym, dlaczego i jak warto rozmawiać z dziećmi o emocjach.

During the second meeting of the Parents' Book Club, inspired by the main character in *Why the Child Is Cooking in the Polenta* and the widely discussed Netflix series *Adolescence*, written by Jack Thorne and Stephen Graham, we will discuss why it is important to talk to children about emotions, and how to do so.

Warsztaty Miniteki, filii Biblioteki Sopockiej

Workshops with Miniteka

prorowadzenie/hosted by:

Joanna Kujawska-Frejlich, Agata Walińska

pracowniczki Miniteki, uczestniczki wielu kursów i warsztatów poświęconych prowadzeniu kreatywnych zajęć dla dzieci, animatorki kultury z wieloletnim stażem

staff members of the Miniteka, they have participated in numerous courses dedicated to leading creative workshops for children, and are experienced cultural activists

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 13.00

21 August 2025 (Thursday), 1.00 pm

Koza z dzwonkiem

The Goat with the Bell

Czy znacie baśnie i legendy rumuńskie? Zapraszamy do poznania kilku z nich, a naszą literacką podróż zaczniemy od *Kozy z dzwonkiem* znalezionej w zbiorze *Bajarka opowiada. Zbiór baśni z całego świata* (w opracowaniu Marii Niklewiczowej, wydawnictwo Zysk i S-ka). Po wysłuchaniu opowieści wykonamy maski nawiązujące do tańca kozła – rumuńskiego zwyczaju karnawałowego. Maski kozłów ozdobimy wstążkami, bibułą, tkaninami i pomponami.

Are you familiar with Romanian fairy tales and legends? Come along and discover a few with us! Our literary journey begins with *Koza z dzwonkiem* (The Goat with the Bell), a story included in *Bajarka opowiada. Zbiór baśni z całego świata* (The Storyteller Tells Tales: A Collection of Fairy Tales from Around the World), a Polish anthology adapted by Maria Niklewiczowa and published by Zysk i S-ka. After listening to the tale, we are going to make masks inspired by the traditional Romanian “goat dance”—a carnival custom. Our goat masks will be adorned with ribbons, tissue paper, fabrics, and pom-poms.

22 sierpnia 2025 (piątek), godz. 13.00

22 August 2025 (Friday), 1.00 pm

Fet Frumos i dwanaście królewien
Fet Frumos and the Twelve Princesses

Przeniesiemy się do pałacowych ogrodów i poznamy Feta Frumosa z baśni *Fet Frumos i dwanaście królewien* ze zbioru *Bajarka opowiada. Zbiór baśni z całego świata* (w opracowaniu Marii Niklewiczowej, wydawnictwo Zysk i S-ka). Następnie wykonamy ukwieczone fryzury ogrodników i ogrodniczek, które będą miały nasze twarze.

We will journey to royal gardens and meet Fet Frumos, the hero of the fairy tale *Fet Frumos i dwanaście królewien* (Fet Frumos and the Twelve Princesses), from *Bajarka opowiada. Zbiór baśni z całego świata* (The Storyteller Tells Tales: A Collection of Fairy Tales from Around the World), a Polish anthology edited by Maria Niklewiczowa and published by Zysk i S-ka. After the story, we are going to create floral hairstyles for gardeners—both male and female—featuring our own faces.

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 13.00

23 August 2025 (Saturday), 1.00 pm

Sakiewka z dwoma dukatami
The Purse with Coppers Two

Bohaterem warsztatów będzie kogut z bajki *Sakiewka z dwoma dukatami* Iona Creangă, rumuńskiego twórcy literatury dziecięcej i młodzieżowej. Po wysłuchaniu opowieści o niezwykłym ptaku dzieci ozdobią tekturowe koguty i stworzą postaci na miarę głównego bohatera.

The protagonist of this workshop is the rooster from *The Purse with Coppers Two*, a fairy tale by Ion Creangă, a Romanian author of children's and young adult literature. After listening to the story of this remarkable bird, children are going to decorate cardboard roosters and create characters inspired by the tale's protagonist.

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 13.00

24 August 2025 (Sunday), 1.00 pm

U Drakuli na zamku

At Dracula's Castle

Zapraszamy na przechadzkę po zamku hrabiego Drakuli. Do Transylwanii przeniosą nas fragmenty książki *Drakula* Brama Stokera (w opracowaniu Margaret McGuire Novak i tłumaczeniu Agnieszki Walulik, wydawnictwo Frajda). Po odkryciu tajemniczych komnat wykonamy tekturowe makiety zamków przy użyciu różnorodnych materiałów plastycznych.

Join us for a walk at Count Dracula's castle. Excerpts from *Dracula* by Bram Stoker (adapted by Margaret McGuire Novak and translated into Polish by Agnieszka Walulik, published by Frajda) will transport us to Transylvania. After uncovering the secrets of the mysterious chambers, participants are going to create cardboard models of castles using a variety of art materials.

Literacki warsztatowy

Workshops by the Book

Goyki 3 Art Inkubator
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

21 sierpnia 2025 (czwartek), godz. 11.00–14.00

21 August 2025 (Thursday), 11.00–2.00 pm

Żywe postacie na papierze.

Jak tworzyć wielowymiarowe osobowości literackie

***Bringing Characters to Life: How to Create
Multi-Dimensional Literary Personalities***

Prowadzenie/hosted by: Agnieszka Kruk

Odkryj praktyczne narzędzia do tworzenia złożonych, psychologicznie wiarygodnych postaci, które ożywią twoją historię i pozostaną w pamięci.

Najczęściej spotykany błąd w tworzeniu opowieści to niewystarczająco interesująca postać główna. Podczas warsztatu poznasz sprawdzone techniki tworzenia wielowymiarowych postaci literackich, które poruszają i fascynują już przy pierwszym czytaniu. Agnieszka Kruk, pracująca międzynarodowo scenarzystka i ekspertka rozwoju scenariusza, pokaże, jak tworzyć postaci, których charakter – zgodnie z arystotelesowską zasadą – przejawia się przede wszystkim w działaniu.

Warsztat łączy teorię z praktyką, koncentrując się na konkretnych narzędziach, które natychmiast podniosą jakość twoich literackich kreacji. Dowiesz się, jak wprowadzać postaci w działanie, jak budować ich cele, motywacje i konflikty oraz fascynującą drogę rozwoju.

Discover practical tools for creating complex, psychologically credible characters that will bring your story to life and stay in the reader's memory.

One of the most common storytelling pitfalls is a main character who simply is not compelling enough. In this workshop, you will learn proven techniques for creating multidimensional literary characters that move and fascinate from the very first page. Agnieszka Kruk—an internationally working screenwriter and script development expert—will show you how to create characters whose personalities reveal themselves primarily through action, in line with Aristotle's principle.

Combining theory with hands-on practice, the workshop focuses on specific tools that will immediately elevate the quality of your character creation. You will learn how to introduce characters through action, how to build their goals, motivations, and conflicts, as well as an engaging path of development.

Program warsztatu to kilka podstawowych zagadnień:

- typologia postaci: protagonista, antagonist, mentor i inni; ich role w opowieści
- praktyczne metody „sklejania” czytelnika z postacią poprzez identyfikację i fascynację
- technika wywiadu z postacią – jak odkryć jej głębokie pragnienia i motywacje

...oraz kilka bardziej zaawansowanych technik:

- metoda diamentu charakterologicznego – jak budować postać, którą można lubić, podziwiać, a jednocześnie widzieć jej wady i skrywane tajemnice
- technika P-P-P – prosty zabieg na wprowadzanie informacji o postaci
- metoda CMKP oraz metoda T-E-R-A-Z jako ciekawe sposoby tworzenia dynamicznych i wiarygodnych łańcuchów działań postaci

Podczas warsztatów prowadząca odpowie na pojawiające się pytania dotyczące procesu twórczego oraz podzieli się swoim doświadczeniem z branży audiowizualnej.

The workshop will cover key topics such as:

- Character types: protagonist, antagonist, mentor, and others—and their roles in storytelling
- Practical methods for forging a strong bond between reader and character through identification and fascination
- The character interview technique—uncovering your character’s deepest desires and motivations

As well as several more advanced techniques:

- The character diamond method—building a character readers can like, admire, and yet see flaws and hidden secrets in
- The P-P-P technique—a simple method for introducing information about a character
- The GMCD and T-E-R-A-Z methods—dynamic and effective tools for constructing believable chains of character-driven actions

Throughout the session, the instructor will answer questions about the creative process and share insights from her experience in the audiovisual industry.

AGNIESZKA KRUK

Pracująca międzynarodowo ekspertka od rozwoju scenariusza, scenarzystka, edukatorka, script coach. Współtworzyła około 1200 odcinków seriali emitowanych w głównych polskich stacjach telewizyjnych. Współautorka historii do scenariuszy nowych filmów *Akademia pana Kleksa*, pracowała przy megaprodukcji serialu *1899* dla Netflixa. Współpracuje z najlepszymi polskimi producentami i nadawcami, jako head-writer prowadzi prace literackie, a także pomaga tworzyć i organizować prace zespołów scenariuszowych. Autorka programów kształcenia scenarzystów, konsultantów

scenariuszowych i head-writerów. Twórczyni i organizatorka festiwalu Script Fiesta (2012–2017). Tłumaczka książki Lindy Aronson *Scenariusz na miarę XXI wieku* i *Save the Cat! pisze seriale* Jamiego Nasha. Jurorka w konkursach scenariopisarskich i filmowych. Ekspertka w programie Creative Europe MEDIA oraz w Polskim Instytucie Sztuki Filmowej, współpracuje z polskimi regionalnymi funduszami filmowymi. Członkini Zarządu Gildii Scenarzystów Polskich. Założycielka StoryLab.pro.

An internationally active script development expert, screenwriter, educator, and script coach, Agnieszka Kruk has co-created around 1,200 episodes of TV series broadcast on major Polish television channels. She is the co-author of stories for the new *Kleks Academy* films and has also worked on the Netflix mega-production *1899*. She collaborates with top Polish producers and broadcasters, leads writers' rooms as a head writer, and helps to build and manage screenwriting teams. Agnieszka is the author of training programs for screenwriters, script consultants, and head writers. She is also the founder and former director (2012–2017) of the Script Fiesta festival. She translated Linda Aronson's *The 21st Century Screenplay* and Jamie Nash's *Save the Cat! Writes for TV* into Polish. She regularly serves as a juror in screenwriting and film competitions and is an expert for the Creative Europe MEDIA programme and the Polish Film Institute, as well as a collaborator with regional film funds in Poland. She is a board member of the Polish Screenwriters' Guild and the founder of StoryLab.pro.

Goyki 3 Art Inkubator,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

23 sierpnia 2025 (sobota), godz. 12.00–14.00
23 August 2025 (Saturday), 12.00 pm–2.00 pm

Robimy notes!

Warsztaty drukarsko-introligatorskie

Make a Notebook!

Printing and Binding Workshop

Prowadzenie/hosted by:

Karina Lewandowska, Przemysław Konopacki

Krótkie, intensywne warsztaty, podczas których każdy uczestnik własnoręcznie stworzy unikalny notes! Uczestnicy zapoznają się z techniką sitodruku i samodzielnie wykonają nadruk na okładce – do wyboru będą różne wzory graficzne. Potem okładki zostaną oprawione w gotowy notes z kartkami.

An intensive, hands-on workshop where you will design and create your own unique notebook! You will learn the screen printing technique and use it to design and print a cover, choosing from a selection of graphic designs. Then, the covers will be bound to a set of ready-made pages to

Warsztaty trwają 30 minut i są przeznaczone dla grup. To doskonała okazja, aby poznać proces druku sitodrukowego oraz podstawy introligatorstwa – uczestnicy dowiedzą się, jak wygląda oprawa notesów i książek, a na koniec zabiorą ze sobą własnoręcznie wykonany notes.

Dla kogo?

Dla młodzieży i dorosłych – bez wcześniej-
szego doświadczenia.

Czas trwania:

ok. 30 minut

Zapewniamy wszystkie materiały, narzędzia
i fachowe wsparcie prowadzących.

Twój własny, niepowtarzalny notes już czeka
na Twój pomysł!

create a complete, functional notebook. The workshop lasts about 30 minutes and is held in small groups. It's a great opportunity to gain hands-on experience of the basics of screen printing and bookbinding, learn how notebook and book covers are made and take home a unique, handmade item.

Who is it for?

Teenagers and adults—no prior experience necessary.

Duration:

approx. 30 minutes

We provide all materials, tools and expert guidance from the instructors.

Your very own unique notebook is waiting for your ideas!

Goyki 3 Art Inkubator,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 11.00–14.00

24 August 2025 (Sunday), 11.00 am–2.00 pm

Od prozy na ekran – warsztat adaptacji tekstu literackiego na scenariusz

***Turning Prose into Script—a workshop on adapting
literature for the screen***

Prowadzenie/hosted by: Agnieszka Kruk

Adaptacja to szczególny rodzaj twórczego przekładu, wymagający zarówno szacunku dla utworu oryginalnego, jak i zrozumienia specyfiki medium filmowego i serialowego. Ten warsztat wprowadzi w fascynujący świat przenoszenia historii między różnymi formami wyrazu. Agnieszka Kruk, doświadczona scenarzystka ze StoryLab.pro, pokaże, jak wydobyć filmowy potencjał z tekstu literackiego i przełożyć go na język scenariusza.

Podczas warsztatów poznasz nie tylko podstawy formatu scenariuszowego, ale przede wszystkim metodologię pracy adaptacyjnej

Adaptation is a unique form of creative translation—one that requires both respect for the original work and a deep understanding of the specific demands of the film and TV mediums. This workshop offers an introduction to the fascinating process of transferring a story from one form of expression to another. Agnieszka Kruk, an experienced screenwriter from StoryLab.pro, will demonstrate how to uncover the cinematic potential in literary texts and translate it into the language of screenwriting.

– od analizy materiału źródłowego, przez identyfikację kluczowych elementów dramaturgicznych, aż po efektywne planowanie całego procesu. Odkryjesz również sekretne narzędzie, które pozwoli ci uporządkować materiał literacki jeszcze przed przystąpieniem do właściwej adaptacji – ta metoda to prawdziwy *game-changer* w pracy adaptacyjnej. W programie warsztatu:

- fundamenty adaptacji scenariuszowej
 - różnice między tekstem literackim a scenariuszowym
- siedem kluczowych elementów skutecznej adaptacji
- sekretne narzędzie strukturyzacji materiału literackiego przed przystąpieniem do pisania (poznasz wyjątkowe narzędzie planowania, które uporządkuje chaos materiału źródłowego)
- praktyczne aspekty tworzenia treatmentu i biblii serialu na podstawie materiału literackiego

Prowadząca chętnie odpowie na wszelkie pytania dotyczące branży audiowizualnej. Podzieli się wiedzą na temat konkursów scenariuszowych, poszukiwania kontaktów z firmami producenckimi oraz realiów pracy scenarzystek i scenarzystów w Polsce. Opowie też, jak wygląda droga od pomysłu do realizacji projektu filmowego lub serialowego oraz jakie są aktualne trendy w adaptacjach literackich.

You'll learn not only the basics of a screenplay format, but more importantly, a clear methodology for the adaptation process—from analysing the source material and identifying its key dramatic elements to effectively planning your workflow. You'll also discover a secret tool that helps organize literary material before you even begin writing—a real game-changer in adaptation work. Workshop topics include:

- the foundations of screen adaptation—key differences between literary and screen texts
- the seven essential elements of a successful adaptation
- a powerful structuring tool for organizing literary material before writing (a unique planning method to help tame the chaos of your source text)
- practical aspects of creating a treatment or series bible based on literary material

The instructor will also answer questions about the audiovisual industry, sharing insights into screenwriting competitions, how to connect with production companies, and the realities of working as a screenwriter in Poland. She'll walk you through the journey from concept to production and discuss current trends in literary adaptations.

Literacki 2025: Literatura portugalskojęzyczna Sopot by the Book 2025: Portuguese-Language Edition

Goyki 3 Art Inkubator,
ul. Jakuba Goyki 3
w Sopocie

24 sierpnia 2025 (niedziela), godz. 18.00

24 August 2025 (Sunday), 6.00 pm

Pokaz filmu dokumentalnego

Co mogą słowa

w reż. Luísy Sequeiry i Luísy Marinho

(Portugalia, 2022)

Screening of the documentary

What Words Can Do,

directed by Luísa Sequeira and Luísa Marinho

(Portugal, 2022)

Prelekcja/introduction: Anna Działak-Szubińska

Poruszający dokument o sile literatury, kobiecej solidarności i oporze wobec opresji. Film opowiada historię trzech Marii – autorki książki *Nowe listy portugalskie*, która została natychmiast zakazana przez policję polityczną (PIDE), a je same postawiono przed sądem za przestępstwo przeciwko moralności. Ich odważny gest uruchomił falę międzynarodowych protestów i stał się jednym z kamieni milowych ruchu feministycznego XX wieku.

A powerful documentary about the strength of literature, female solidarity, and resistance against oppression. The film tells the story of three women named Maria—the authors of *New Portuguese Letters*, a book that was immediately banned by the political police (PIDE), and for which the authors were put on trial for crimes against morality. Their courageous act sparked a wave of international protest and became a milestone in the feminist movement of the 20th century.

ANNA DZIAŁAK-SZUBIŃSKA

Od 2011 roku związana zawodowo z Instytutem Studiów Iberyjskich Uniwersytetu Warszawskiego. W roku akademickim 2016–2017 pracowała także w Instytucie Filologii Romańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie prowadziła m.in. zajęcia ukierunkowane na ćwiczenie języka portugalskiego akademickiego. Wykładowczyni Uniwersytetu Otwartego Uniwersytetu Warszawskiego, w 2020 i 2021 roku wyróżniona jako jeden z najlepszych prowadzących. Doktoryzowała się w 2016 roku na podstawie pracy poświęconej początkom państwowości portugalskiej (praca wyróżniona Summa cum Laude). Stypendystka m.in. NCN (konkurs Miniatura 3) i Instytutu Camõesa. Wykłada na uczelniach europejskich w ramach programu Erasmus+ (m.in. Universidade de Évora, Universidade do Porto, Universidade dos Açores, Universidade do Minho, Università degli Studi di Torino). Warsztat badacza i nauczyciela doskonali podczas licznych kursów i warsztatów. W pracy badawczej zajmuje się głównie piśmiennictwem doby unii iberyjskiej i restauracji oraz książką dawną. Prezentowała referaty na wielu konferencjach naukowych w kraju i za granicą.

She has been professionally affiliated with the Institute of Iberian Studies at the University of Warsaw since 2011. During the 2016–17 academic year, she worked at the Institute of Romance Philology at Jagiellonian University, where she taught courses on academic Portuguese, among other subjects. She is a lecturer at the Open University of the University of Warsaw, where she was recognised as one of the top instructors in both 2020 and 2021. She earned her PhD in 2016 with a dissertation on the beginnings of Portuguese statehood, for which she was awarded Summa cum Laude. She has received scholarships and research funding from institutions such as the National Science Centre (under the Miniatura 3 programme) and the Camões Institute. As part of the Erasmus+ programme, she lectures at various European universities (including the Universidade de Évora, Universidade do Porto, Universidade dos Açores, Universidade do Minho and Università degli Studi di Torino). She continually develops her academic and teaching skills through numerous courses and workshops. Her research primarily focuses on literature from the period of the Iberian Union and the Portuguese Restoration, as well as early printed books. She has presented papers at numerous academic conferences in Poland and abroad.

Koalicja Letnich Festiwali Literackich

The Coalition of Summer Literary Festivals

Koalicja Letnich Festiwali Literackich to inicjatywa organizatorów kameralnych festiwali z całej Polski, zawiązana wiosną 2019 roku celem wymiany doświadczeń i bieżącej współpracy przy organizacji wydarzeń.

Podstawą jest najlepsze wykorzystanie potencjału wspólnoty, z poszanowaniem odrębności i specyfiki każdego z festiwali. Koalicja docelowo ma stać się liczącym partnerem w rozmowach z innymi graczami na rynku książki w Polsce, takimi jak pisarze, wydawnictwa, media, agenci literaccy i inni, a także poprzez swoją siłę wpływać na zmiany legislacyjne czy uwarunkowania rozwoju branży wydawniczej w Polsce.

W skład koalicji wchodzi: Granatowe Góry, Planeta Izabelin, Radomska Wiosna Literacka, Literacki Świdwin, Festiwal Dzieje się, Non-Fiction Festiwal, Stolica Języka Polskiego w Szczepieszynie, Zakopiański Festiwal Literacki, Patrząc na Wschód w Budzie Ruskiej, Festiwal po Drodze, Festiwal Słowa im. Jerzego Pilcha oraz Literacki Sopot, który jest liderem tej inicjatywy.

The Coalition of Summer Literary Festivals is an initiative launched in spring 2019 by organisers of small-scale literary festivals across Poland. It aims to share experiences and foster ongoing collaboration in organising events.

The Coalition is founded on the effective use of the community's collective potential while respecting the uniqueness and character of each individual festival. The Coalition's long-term goal is to become a significant partner in dialogue with key players in Poland's literary landscape, including authors, publishers, media outlets and literary agents. Through its collective strength, the Coalition aims to influence legislative change and help shape the conditions for developing the publishing industry in Poland.

The coalition includes the following literary festivals: Granatowe Góry, Planeta Izabelin, Radomska Wiosna Literacka, Literacki Świdwin, Festiwal Dzieje się, Non-Fiction Festiwal, Stolica Języka Polskiego w Szczepieszynie, Zakopiański Festiwal Literacki, Patrząc na Wschód w Budzie Ruskiej, Festiwal po Drodze, Festiwal Słowa im. Jerzego Pilcha and the leader of the initiative, Sopot by the Book.

Uczestnicy Targów Książki

Participants of the Book Fair

Gdańskie Wydawnictwo
Psychologiczne Sp. z o.o.

Goyki 3 Art Inkubator

Grupa Wydawnicza Relacja

Wydawnictwo Mamania

Muzeum Sopotu

Biblioteka Sopotka

Nadbałtyckie Centrum Kultury

Rumuński Instytut Kultury

Wydawnictwo Afera

Wydawnictwo Agora

Wydawnictwo Akapit Press

Wydawnictwo Amaltea

Wydawnictwo BOSZ

Wydawnictwo Claroscuro

Wydawnictwo Czarne

Wydawnictwo CzuCzu

Wydawnictwo Części Proste

Wydawnictwo Debit

Wydawnictwo Sonia Draga

Wydawnictwo Drzazgi

Wydawnictwo Dwie Siostry

Wydawnictwo Kameleon

Wydawnictwo
Książkowe Klimaty

Wydawnictwo Literackie
i Oficyna Noir sur Blanc

Wydawnictwa Marginesy, Jaguar, Luna,
Kropka, Port

Wydawnictwo Marpress

Wydawnictwo Mięta

Wydawnictwo Nisza

Wydawnictwo Oficyna

Wydawnictwo Pauza

Wydawnictwo Poznańskie

Wydawnictwo Smak Słowa

Wydawnictwo Timof

Wydawnictwo Tu się czyta

Wydawnictwo Uniwersytetu
Gdańskiego

Wydawnictwo Zakamarki

Wydawnictwo Znak

Ptasie radio

Bird Radio

W tym roku również mamy na festiwalu internetowe radio! Codziennie w godzinach 9.00–12.00 z tarasu willi na Goyki 3 będą nadawać, dzieląc się festiwalowymi dniami w kolejności:

czwartek:

Aleksander Hudzik
i **Kinga Sabak**
(Mint Magazine)

piątek:

Anna Dudzińska
(3. Program Polskiego Radia)
i **Magdalena Kicińska**
(„Pismo. Magazyn opinii”)

sobota:

Marta Perchuć-Burzyńska
(Radio TOK FM)
i **Łukasz Wojtusik**
(Alfabet Wojtusika)

niedziela:

Maciej Makselon
i **Agata Passent**
(„Polityka”, 1. Program Polskiego Radia)

Możecie słuchać na żywo na tarasie Goyki 3 Art Inkubatora, na www.literackisopot.pl oraz jako podcasty na Spotify *Goyki 3 on air*. W programie: rozmowy o literaturze, czytania fragmentów utworów literackich, dużo dobrej muzyki i nie tylko!

We're hosting an online radio station once again this year during the festival! From 9.00 a.m. to 12.00 p.m. every day, our hosts will broadcast festival highlights live from the terrace of the Goyki 3 Villa in the following order:

Thursday:

Aleksander Hudzik
and **Kinga Sabak**
(Mint Magazine)

Friday:

Anna Dudzińska
(Polish Radio Programme 3)
and **Magdalena Kicińska**
(Pismo. Magazyn opinii)

Saturday:

Marta Perchuć-Burzyńska
(Radio TOK FM)
and **Łukasz Wojtusik**
(Alfabet Wojtusika)

Sunday:

Maciej Makselon
and **Agata Passent**
(Polityka, Polish Radio Programme 1)

Listen live on the Goyki 3 Art Inkubator terrace or at www.literackisopot.pl. You can also catch the episodes later as podcasts on Spotify under 'Goyki 3 on air'. The programme features conversations about literature, readings from selected texts, and great music!

Wnioski z badań publiczności festiwalu Literacki Sopot w 2024 roku

Findings from the 2024 Sopot by the Book Audience Survey

W 2024 roku dr Piotr Firych, dr Aleksandra Kosior i Michał Mękowski z Regionalnego Obserwatorium Kultury Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu przeprowadzili badania publiczności naszego festiwalu. W badaniu wzięty udział 293 osoby, w tym 203 kobiety (69,3%), 87 mężczyzn (29,7%) oraz trzy osoby, które nie identyfikują się z żadną z wymienionych płci (1%). Niemal połowa ankietowanych (44,2%) nie przekroczyła 40. roku życia. Najstarszy uczestnik badania ma 83 lata. Najliczniejszą grupą wiekową wśród osób uczestniczących w Literackim Sopocie są osoby czterdziestoletnie (stanowią 25,8% próby badawczej).

Blisko 39% uczestników i uczestniczek festiwalu to osoby mieszkające w Trójmieście (w Sopocie mieszka 12,6% ankietowanych). Nieco ponad połowa (52%) to osoby, które na co dzień mieszkają poza województwem pomorskim. Wśród przyjezdnych znaleźli się reprezentanci wszystkich województw

In 2024, Dr Piotr Firych, Dr Aleksandra Kosior and Michał Mękowski from the Regional Cultural Observatory at Adam Mickiewicz University in Poznań conducted an audience survey at the Sopot by the Book festival. A total of 293 people took part in the study: 203 women (69.3%), 87 men (29.7%), and three individuals who did not identify with any of the listed genders (1%). Almost half of the respondents (44.2%) were under 40 years old, with the oldest participant being 83. The largest age group were people in their forties, accounting for 25.8% of the sample.

Almost 39% of respondents were residents of the Tri-City area, including 12.6% from Sopot. Just over half (52%) came from outside the Pomeranian Voivodeship. Visitors came from all Polish regions, primarily from the Masovian and Greater Poland voivodeships.

The Sopot by the Book audience is notably loyal. Many festivalgoers return year after

(z wyraźną przewagą reprezentantów mazowieckiego i wielkopolskiego).

Publiczność festiwalu Literacki Sopot można określić jako wierną. Festiwalowicze chętnie wracają co roku do Sopotu, by uczestniczyć w wydarzeniu. Co więcej, osoby badane deklarują chęć powrotu na festiwal w kolejnych edycjach. Taką gotowość wyraziło aż 88,4% respondentów i respondentek. Ze swobodnych rozmów z ankietowanymi podczas badania wynika, że dla części osób festiwal Literacki Sopot stanowi nie tylko jeden z powodów przyjazdu do Trójmiasta, ale także planowania urlopu.

Ponad 80% ankietowanych to osoby z wyższym wykształceniem. Większość uczestników Festiwalu postrzega siebie jako pasjonatów literatury oraz wskazuje na swój udział w innych wydarzeniach związanych ze sztuką i kulturą. Znaczna część ankietowanych kojarzy inne festiwale literackie organizowane w kraju (75%). Wśród nich większość uczestniczy w tego typu imprezach, a blisko połowa na ich tle ocenia LS jako lepszy/wyróżniający się. 65% wszystkich ankietowanych wystawiło Festiwalowi najwyższą ocenę (5) za całość imprezy, a kolejne 35% ocenę 4. **Blisko 96% badanych poleciłoby Literacki Sopot innym osobom.**

year, and 88.4% of those surveyed said they intended to attend future editions. Informal conversations during the research also revealed that, for many people, the festival is a key reason to visit the Tri-City area and a factor in their holiday planning.

More than 80% of respondents had a higher education qualification. The majority identified as literature enthusiasts and said they actively attend other cultural and artistic events. 75% were familiar with other literary festivals in Poland and had participated in most of them. Nearly half rated Sopot by the Book as superior or particularly distinctive. Overall quality was rated as 5 (the highest possible) by 65% of participants, while the remaining 35% gave it a 4. **An overwhelming 96% of participants said they would recommend Sopot by the Book to others.**

Program w pigułce

21 SIERPNIĄ CZWARTEK

	Andreea Anghel <i>Krótką historią alarmów II</i> , instalacja artystyczna	Park na Goyki	SZTUKA NA LITERACKIM
9.00–12.00	Ptasie Radio: Aleksander Hudzik , Kinga Sabak , Mint Magazine	Goyki 3 Art Inkubator	FESTIWALOWE RADIO ONLINE
11.00–20.00	Targi Książki	Plac Przyjaciół Sopotu	
11.00–12.30	<i>Świat na opak, czyli co by było gdyby...</i> warsztaty rodzinne prowadzenie: Marta Jankowska	Park na Goyki	LITERACKI DLA DZIECI
11.00–14.00	<i>Żywe postacie na papierze. Jak tworzyć wielowymiarowe osobowości literackie</i> prowadzenie: Agnieszka Kruk	Goyki 3 Art Inkubator	LITERACKI WARSZTATOWY zapisy od 1.08 ↗
13.00	Warsztaty z Miniteką: <i>Koza z dzwonkiem</i> prowadzenie: Joanna Kujawska-Frejlich , Agata Walińska	Park na Goyki	LITERACKI DLA DZIECI
13.00	<i>Między językami – wielojęzyczne interpretacje świata</i> Jerzy Koch , Jakub Kornhauser , Agnieszka Walulik prowadzenie: Dagny Kurdwanowska	Państwowa Galeria Sztuki	DEBATY
13.30	Jakub Ćwiek <i>Topiel</i> prowadzenie: Łukasz Wojtusik	Kościół ewangelicki Zbawiciela	POWROTY
15.00	Anda Rottenberg <i>Schylek. Dziennik 2019–2022</i> prowadzenie: Michał Nogaś	Park na Goyki	NOGAŚ W PARKU
15.00	Tatiana Ţibuleac <i>Szklany ogród</i> , tłum. Kazimierz Jurczak prowadzenie: Magdalena Kicińska	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN!
15.30	Aleksandra Zbroja <i>Muszę ci coś powiedzieć</i> prowadzenie: Małgorzata Muraszko	Kościół ewangelicki Zbawiciela	MY
16.00	Jul Łyskawa <i>Prawdziwa historia Jeffreya Watersa i jego ojców</i> prowadzenie: Paulina Małochleb	Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY
17.00	<i>Słowiarność w literaturze i kulturze – między tradycją a nowoczesnością</i> Aleksandra Seliga , Wiktoria Korzeniewska prowadzenie: Karolina Kozłowska (Karateusz)	Park na Goyki	LITERACKI YOUNG ADULT
17.00	Cătălin Mihuleac <i>Złota dziewczynka z Jassów</i> , tłum. Kazimierz Jurczak prowadzenie: Aleksander Hudzik	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN!
17.30	Weronika Kostyrko-Ziemińska <i>Róża Luksemburg. Domem moim jest cały świat</i> prowadzenie: Bernadetta Darska	Kościół ewangelicki Zbawiciela	h/HISTORIA
18.30	Jan Mazur <i>Prostą kreską o trudnych sprawach</i> prowadzenie: Agnieszka Czoska	Park na Goyki	WOKÓŁ KOMIKSU
19.00	<i>Rumunia. Drzewo na skrzyżowaniu dróg</i> Adrian Cioroianu , Radosława Janowska-Lascar , Bogumił Luft prowadzenie: Joanna Cichocka-Gula	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN!/ DEBATY
20.00	<i>Rekonstrukcja</i> , reż. Lucian Pintilie prelekcja: Paweł Biliński	Goyki 3 Art Inkubator	LITERACKI FILMOWY
20.30	Literacki quiz prowadzenie: Małgorzata Muraszko	Klubokawiarnia 3siostry	VARIA zapisy od 1.08 ↗

22 SIERPNIĄ PIĄTEK

	Andreea Anghel <i>Krótką historią alarmów II</i> , instalacja artystyczna	Park na Goyki	SZTUKA NA LITERACKIM
9.00–12.00	Ptasie Radio: Anna Dudzińska , 3. Program Polskiego Radia, Magdalena Kicińska , „Pismo. Magazyn opinii”	Goyki 3 Art Inkubator	FESTIWALOWE RADIO ONLINE
11.00–20.00	Targi Książki	Plac Przyjaciół Sopotu	
11.00–12.30	<i>Małe strachy, wielkie odkrycia</i> warsztaty rodzinne prowadzenie: Marta Jankowska	Park na Goyki	LITERACKI DLA DZIECI
13.00	Warsztaty z Miniteką: <i>Fet Frumos i dwanaście królewien</i> prowadzenie: Joanna Kujawska-Frejlich , Agata Walińska	Park na Goyki	LITERACKI DLA DZIECI
13.30	Inga Iwasów <i>Bambino</i> prowadzenie: Marta Perchuć-Burzyńska	Kościół ewangelicki Zbawiciela	POWROTY
14.00	Lavinia Braniște <i>Wewnętrzny zero</i> , tłum. Olga Bartosiewicz-Nikolaev prowadzenie: Georgina Gryboś	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN!
15.00	Eliza Kącka <i>Wczoraj byłaś zła na zielono</i> prowadzenie: Michał Nogaś	Park na Goyki	NOGAŚ W PARKU
15.30	Maciej Pisuk <i>Staniemy się tacy jak on. Głosy z przeklętej ulicy</i> prowadzenie: Anna Dudzińska	Kościół ewangelicki Zbawiciela	MY
16.00	Raluca Nagy <i>Teo od 16 do 18</i> , tłum. Olga Bartosiewicz-Nikolaev prowadzenie: Paulina Małochleb	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN!
16.00	Patryk Zalaszewski <i>Luneta z rybiej głowy</i> prowadzenie: Marta Pilarska	Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY
17.00	Justyna Suchecka <i>Edukacja, młodzi i moc opowieści</i> prowadzenie: Karolina Kozłowska (Karateusz)	Sopoteka	LITERACKI YOUNG ADULT
17.00	Maria Karpińska <i>Ucichło</i> prowadzenie: Aleksander Hudzik	Park na Goyki	AIR GOYKI 3
17.30	Artur Domosławski <i>Rewolucja nie ma końca. Podróże w krainie buntu i nadziei</i> prowadzenie: Dagny Kurdwanowska	Kościół ewangelicki Zbawiciela	h/HISTORIA
18.00	<i>Jak nacjonalista z nacjonalistą</i> Kazimierz Jurczak , Ovidiu Nahoi , Jarosław Tomasiewicz prowadzenie: Monika Płatek	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN! / DEBATA
18.00	Magdalena Ujma <i>Historia sztuki w miniaturach</i> prowadzenie: Anna Świtajska	Księgarnia Smak Słowa	VARIA
19.00	Czytanie performatywne <i>Stop the tempo</i> Gianiny Cărbunariu (tłum. Radosława Janowska-Lascar) reż. Piotr Jankowski	Park na Goyki	DRUM BUN! / LITERACKI TEATRALNY
19.00	<i>Tajne schadzki</i> moderacja: Daria Lewicka , Jola Ronowska	Klubokawiarnia Dwie Zmiany	VARIA zapisy od 1.08
20.00	<i>Śmierć pana Lăzărescu</i> , reż. Cristi Puiu prelekcja: Paweł Biliński	Goyki 3 Art Inkubator	LITERACKI FILMOWY

Organizator zastrzega sobie prawo do zmian w programie.

zapisy

tłumaczenie na język migowy

tłumaczenie symultaniczne

23 SIERPNIĄ SOBOTA

	Andreea Anghel <i>Krótka historia alarmów II</i> , instalacja artystyczna	Park na Goyki	SZTUKA NA LITERACKIM
9.00 – 12.00	Ptasie Radio: Marta Perchuć-Burzyńska , Radio TOKFM, Łukasz Wojtusik , <i>Alfabet Wojtusika</i>	Goyki 3 Art Inkubator	FESTIWALOWE RADIO ONLINE
11.00 – 20.00	Targi Książki	Plac Przyjaciół Sopotu	
11.00 – 17.00	Dyżury tłumaczy i tłumaczek Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury	Park na Goyki	VARIA
11.00 – 12.30	<i>O zaletach niedoskonałości</i> warsztaty dla dzieci prowadzenie: Marta Jankowska	Park na Goyki	LITERACKI DLA DZIECI
11.00 – 12.30	<i>Rodzicielski Klub Książkowy: Lęk dziecięcy, lęk dorosły</i> spotkanie dla dorosłych <i>Dlaczego dziecko gotuje się w mamaludze</i> Aglai Veteranyi , tłum. Alicja Rosenau prowadzenie: Joanna Trzaska	Park na Goyki	LITERACKI DLA DZIECI
11.00 – 16.30	<i>Niezwykłe źródła mnicha Makariusza</i>	punkt startowy: Muzeum Sopotu	GRA LITERACKA zapisy od 1.08
12.00 – 14.00	<i>Robimy notes</i> warsztaty drukarsko-introligatorskie prowadzenie: Karina Lewandowska , Przemysław Konopacki	Goyki 3 Art Inkubator	LITERACKI WARSZTATOWY zapisy od 1.08
13.00	Warsztaty z Miniteką: <i>Sakiewka z dwoma dukatami</i> prowadzenie: Joanna Kujawska-Frejlich , Agata Walińska	Park na Goyki	LITERACKI DLA DZIECI
13.00	<i>Genealogia polskiego feminizmu: Brach-Czaina</i> Joanna B. Bednarek , Agnieszka Graff , Sławomira Walczewska prowadzenie: Paulina Małochleb	Państwowa Galeria Sztuki	DEBATY
13.30	Daniel Odija <i>Pusty przelot</i> prowadzenie: Przemysław Rydzewski	Kościół ewangelicki Zbawiciela	POWROTY
15.00	Elżbieta Łapczyńska <i>Mowa chleba</i> prowadzenie: Michał Nogaś	Park na Goyki	NOGAŚ W PARKU
15.00	Ana i Eduard Dragu <i>Grzeczne dłonie. Wszystko, co złe i wszystko, co piękne na świecie</i> , tłum. Dominik Małecki prowadzenie: Marta Perchuć-Burzyńska	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN!
15.30	Dorota Borodaj <i>Szkodniki</i> prowadzenie: Ana Matusevič	Kościół ewangelicki Zbawiciela	MY
16.00	Weronika Stencel <i>Obituarium</i> prowadzenie: Joanna Borowik	Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY
17.00	<i>Miłość według schematu: tropy, które uwodzą czytelników</i> Izabela Górską (Książkowa Baba), Nela Mańkowska (Culturomaniaczka) prowadzenie: Karolina Kozłowska (Karateusz)	Park na Goyki	LITERACKI YOUNG ADULT
17.00	Cristian Teodorescu <i>Bukareszt, wielka nadzieja</i> , tłum. Radosława Janowska-Lascar prowadzenie: Agata Passent	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN!
17.30	Joanna Wilengowska <i>Król Warmii i Saturna</i> prowadzenie: Weronika Morawiec	Kościół ewangelicki Zbawiciela	h/HISTORIA
18.00	Czytanie performatywne <i>Zniknięć Elise Wilk</i> (tłum. Joanna Kornaś-Warwas) reż. Mira Mańka	Scena Kameralna Teatru Wybrzeże	LITERACKI TEATRALNY
18.30	<i>Żartem i smakiem – o humorze w literaturze fantastycznej</i> Marta Kisiel , Łukasz Kucharczyk prowadzenie: Marcin Zwierchowski	Park na Goyki	WOKÓŁ FANTASTYKI
19.00	Bogdan-Alexandru Stănescu <i>Abraxas</i> , tłum. Kazimierz Jurczak prowadzenie: Michał Nogaś	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN!
19.00	Festiwalowy klub czytelniczy moderacja: Daria Lewicka , Jola Ronowska	Klubokawiarnia Dwie Zmiany	VARIA
20.00	<i>Droga na drugą stronę</i> , reż. Anca Damian prelekcja: Paweł Biliński	Goyki 3 Art Inkubator	LITERACKI FILMOWY

24 SIERPNIĄ NIEDZIELA

	Andreea Anghel <i>Krótką historią alarmów II</i> , instalacja artystyczna	Park na Goyki	SZTUKA NA LITERACKIM
9.00 – 12.00	Ptasie Radio: Maciej Maksełon, Agata Passent , „Polityka”, 1. Program Polskiego Radia	Goyki 3 Art Inkubator	FESTIWALOWE RADIO ONLINE
11.00 – 18.00	Targi Książki	Plac Przyjaciół Sopotu	
11.00 – 12.30	<i>Senne olśnienie</i> warsztaty dla dzieci prowadzenie: Marta Jankowska	Park na Goyki	LITERACKI DLA DZIECI
11.00 – 12.30	Rodzicielski Klub Książkowy: <i>Dlaczego i jak warto rozmawiać o emocjach</i> spotkanie dla dorosłych <i>Dlaczego dziecko gotuje się w mamaladze</i> Aglai Veteranyi , tłum. Alicja Rosenau prowadzenie: Joanna Trzaska	Park na Goyki	LITERACKI DLA DZIECI
11.00 – 14.00	<i>Od prozy na ekran – warsztat adaptacji tekstu literackiego na scenariusz</i> prowadzenie: Agnieszka Kruk	Goyki 3 Art Inkubator	LITERACKI WARSZTATOWY zapisy od 1.08
12.00 – 15.00	Dyżury tłumaczy i tłumaczek Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury	Park na Goyki	VARIA
13.00	Warsztaty z Miniteką: <i>U Drakuli na zamku</i> prowadzenie: Joanna Kujawska-Frejlich, Agata Walińska	Park na Goyki	LITERACKI DLA DZIECI
12.00	Agnieszka Jelonek <i>Koniec świata, umyć okna</i> prowadzenie: Hanna Łozowska	Scena Kameralna Teatru Wybrzeże	POWROTY
13.30	Lucian Dan Teodorovici <i>Inne historie miłosne</i> , tłum. Radosława Janowska-Lascar prowadzenie: Łukasz Wojtusik	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN!
14.00	Maciej Siembieda <i>Sobowtór</i> prowadzenie: Marzena Bakowska	Księgarnia Smak Słowa	WOKÓŁ KRYMINAŁU
14.00	Andrzej Dybczak <i>Las duchów</i> prowadzenie: Dorota Karaś	Scena Kameralna Teatru Wybrzeże	h/HISTORIA
15.00	Paweł Sołtys <i>Sierpień</i> prowadzenie: Michał Nogaś	Park na Goyki	NOGAŚ W PARKU
15.30	Oleg Serebrian <i>Woldemar</i> , tłum. Radosława Janowska-Lascar prowadzenie: Dagny Kurdwanowska	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN!
16.00	Radosław Kobierski <i>Na wulkanie</i> prowadzenie: Marta Pilarska	Scena Kameralna Teatru Wybrzeże	MY
16.00	Zofia Lorek <i>Stany przejściowe</i> prowadzenie: Przemysław Rydzewski	Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY
17.00	<i>Fenomen podcastów książkowych – jak audio zmienia sposób, w jaki rozmawiamy o literaturze?</i> Nikoła Mańdok (Doktor Book) prowadzenie: Karolina Kozłowska (Karateusz)	Park na Goyki	LITERACKI YOUNG ADULT
17.30	Joanna Kornaś-Warwas, Doris Mironescu <i>Dziela zebrane</i> Maxa Blechera (tłum. Joanna Kornaś-Warwas) prowadzenie: Georgina Gryboś	Państwowa Galeria Sztuki	DRUM BUN!
18.00	<i>Niezłomni czy realiści? Polskie podziemie antykomunistyczne bez patosu</i> Sławomir Poleszak, Rafał Wnuk prowadzenie: Marcin Zaremba	Scena Kameralna Teatru Wybrzeże	NAGRODA HISTORYCZNA „POLITYKI” IM. MARIANA TURSKIEGO
18.00	<i>Co mogą słowa</i> , reż. Luísa Sequeira, Luísa Marinho prelekja: Anna Działak-Szubińska	Goyki 3 Art Inkubator	LITERACKI SOPOT 2026 EDYCJA PORTUGAŁSKO-JĘZYCZNA
18.30	Katarzyna Boni <i>Którędy do wyjścia?</i> prowadzenie: Magdalena Kicińska	Park na Goyki	VARIA/PREMIERA
20.00	<i>Nie obchodzi mnie, czy przejdziemy do historii jako barbarzyńcy</i> , reż. Radu Jude prelekja: Paweł Biliński	Goyki 3 Art Inkubator	LITERACKI FILMOWY

In a Nutshell

21 AUGUST THURSDAY			
	Andreea Anghel <i>A Short History of Alarms II</i> , art installation	Goyki Park	ART BY THE BOOK
9 am – 12 pm	Bird Radio: Aleksander Hudzik, Kinga Sabak, <i>Mint Magazine</i>	Goyki 3 Art Inkubator	FESTIVAL RADIO ONLINE
11 am – 8 pm	Book Fair	Sopot Friends Square	
11 am – 12.30 pm	<i>The World Turned Upside Down: What If Things Were Different?</i> family workshop host: Marta Jankowska	Goyki Park	SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS
11 am – 2.00 pm	<i>Bringing Characters to Life: How to Create Multi-Dimensional Literary Personalities</i> host: Agnieszka Kruk	Goyki 3 Art Inkubator	WORKSHOPS BY THE BOOK registration opens on 1 August ↗
1 pm	Workshop with Miniteka: <i>The Goat with the Bell</i> hosts: Joanna Kujawska-Frejlich, Agata Walińska	Goyki Park	SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS
1 pm	<i>Between Languages: Multilingual Interpretations of the World</i> Jerzy Koch, Jakub Kornhauser, Agnieszka Walulik host: Dagny Kurdwanowska	National Gallery of Art in Sopot	DISCUSSIONS ↗
1.30 pm	Jakub Ćwiek <i>Topiel</i> host: Łukasz Wojtusik	Evangelical Lutheran Church of the Savior in Sopot	RETURNS ↗
3 pm	Anda Rottenberg <i>Schylek. Dziennik 2019–2022</i> host: Michał Nogaś	Goyki Park	NOGAŚ IN THE PARK ↗
3 pm	Tatiana Țibuleac <i>Grădina de sticlă</i> , Polish trans. Kazimierz Jurczak host: Magdalena Kicińska	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN! ↗ ↘
3.30 pm	Aleksandra Zbroja <i>Muszę ci coś powiedzieć</i> host: Małgorzata Muraszko	Evangelical Lutheran Church of the Savior in Sopot	US ↗
4 pm	Jul Łyskawa <i>Prawdziwa historia Jeffreya Watersa i jego ojców</i> host: Paulina Małochleb	Smak Słowa Bookshop	DEBUTS ↗
5 pm	<i>Slavic Identity in Literature and Culture: Between Tradition and Modernity</i> Aleksandra Seliga, Wiktoria Korzeniewska host: Karolina Kozłowska (Karateusz)	Goyki Park	YOUNG ADULT BY THE BOOK ↗
5 pm	Cătălin Mihuleac <i>America de peste pogrom</i> , Polish trans. Kazimierz Jurczak host: Aleksander Hudzik	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN! ↗ ↘
5.30 pm	Weronika Kostyrko-Ziemińska <i>Róża Luksemburg. Domem moim jest cały świat</i> host: Bernadetta Darska	Evangelical Lutheran Church of the Savior in Sopot	h/HISTORY ↗
6.30 pm	Jan Mazur <i>Simple Lines, Complex Issues</i> host: Agnieszka Czoska	Goyki Park	ABOUT COMICS ↗
7 pm	<i>Romania... A Tree at the Crossroads</i> Adrian Cioroianu, Radosława Janowska-Lascar, Bogumił Luft host: Joanna Cichocka-Gula	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN!/ DISCUSSIONS ↗ ↘
8 pm	<i>Reconstruction</i> directed by Lucian Pintilie speaker: Paweł Biliński	Goyki 3 Art Inkubator	FILM BY THE BOOK
8.30 pm	Quiz by the Book host: Małgorzata Muraszko	3siostry café	MISCELLANEA registration opens on 1 August ↗

22 AUGUST FRIDAY

	Andreea Anghel <i>A Short History of Alarms II</i> , art installation	Goyki Park	ART BY THE BOOK
9 am – 12 pm	Bird Radio: Anna Dudzińska , Channel III of the Polish Radio, Magdalena Kicińska , <i>Pismo. Magazyn Opinii</i>	Goyki 3 Art Inkubator	FESTIVAL RADIO ONLINE
11 am – 8 pm	Book Fair	Sopot Friends Square	
11 am – 12.30 pm	<i>Little Fears, Big Discoveries</i> family workshop host: Marta Jankowska	Goyki Park	SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS
1 pm	Workshop with Miniteka: <i>Fet Frumos and the Twelve Princesses</i> hosts: Joanna Kujawska-Frejlich , Agata Walińska	Goyki Park	SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS
1.30 pm	Inga Iwasiów <i>Bambino</i> host: Marta Perchuć-Burzyńska	Evangelical Lutheran Church of the Savior in Sopot	RETURNS
2 pm	Lavinia Braniște <i>Interior zero</i> , Polish trans. Olga Bartosiewicz-Nikolaev host: Georgina Gryboś	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN!
3 pm	Eliza Kącka <i>Wczoraj byłaś zła na zielono</i> host: Michał Nogaś	Goyki Park	NOGAŚ IN THE PARK
3.30 pm	Maciej Pisuk <i>Staniemy się tacy jak on. Głosy z przekłętej ulicy</i> host: Anna Dudzińska	Evangelical Lutheran Church of the Savior in Sopot	US
4 pm	Raluca Nagy <i>Teo de la 16 la 18</i> , Polish trans. Olga Bartosiewicz-Nikolaev host: Paulina Małochleb	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN!
4 pm	Patryk Zalaszewski <i>Luneta z rybiej głowy</i> host: Marta Pilarska	Smak Słowa Bookshop	DEBUTS
5 pm	Justyna Suchecka <i>Education, Youth and the Power of Storytelling</i> host: Karolina Kozłowska (Karateusz)	Sopoteka	YOUNG ADULT BY THE BOOK
5 pm	Maria Karpińska <i>Ucichło</i> host: Aleksander Hudzik	Goyki Park	AIR GOYKI 3
5.30 pm	Artur Domosławski <i>Revolucja nie ma końca. Podróże w krainie buntu i nadziei</i> host: Dagny Kurdwanowska	Evangelical Lutheran Church of the Savior in Sopot	h/HISTORY
6 pm	<i>Like One Nationalist to Another</i> Kazimierz Jurczak , Ovidiu Nahoi , Jarosław Tomasiewicz host: Monika Płatek	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN!/ DISCUSSION
6 pm	Magdalena Ujma <i>Miniatures from the History of Art</i> host: Anna Świtajska	Smak Słowa Bookshop	MISCELLANEA
7 pm	Staged Reading of <i>Stop the Tempo</i> by Gianina Cărbunariu (Polish trans. Radosława Janowska-Lascar) directed by Piotr Jankowski	Goyki Park	DRUM BUN!/ THEATRE BY THE BOOK
7 pm	<i>Secret Trysts</i> hosts: Daria Lewicka , Jola Ronowska	Dwie Zmiany café	MISCELLANEA registration opens on 1 August
8 pm	<i>The Death of Mr. Lăzărescu</i> directed by Cristi Puiu speaker: Paweł Biliński	Goyki 3 Art Inkubator	FILM BY THE BOOK

The Organizer reserves the right at any time to make alterations in the programme of the Event.

23 AUGUST SATURDAY

	Andreea Anghel <i>A Short History of Alarms II</i> , art installation	Goyki Park	ART BY THE BOOK
9 am – 12 pm	Bird Radio: Marta Perchuć-Burzyńska , TOKFM Radio Łukasz Wojtusik , <i>Alfabet Wojtusika</i>	Goyki 3 Art Inkubator	FESTIVAL RADIO ONLINE
11 am – 8 pm	Book Fair	Sopot Friends Square	
11 am – 5 pm	Translators on duty Polish Literary Translators Association	Goyki Park	MISCELLANEA
11 am – 12.30 pm	<i>On the Beauty of Imperfection</i> workshop for children host: Marta Jankowska	Goyki Park	SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS
11 am – 12.30 pm	<i>Parents' Book Club: Childhood Fear, Adult Fear</i> meeting for adults <i>Why the Child is Cooking in the Polenta</i> by Aglaja Veteranyi , Polish trans. Alicja Rosenau host: Joanna Trzaska	Goyki Park	SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS
11 am – 4.30 pm	<i>The Extraordinary Sources of Brother Makarius</i>	starting point: Sopot Museum	LITERARY URBAN GAME registration opens on 1 August
12 pm – 2 pm	<i>Make a Notebook! Printing and Binding Workshop</i> hosts: Karina Lewandowska , Przemysław Konopacki	Goyki 3 Art Inkubator	WORKSHOPS BY THE BOOK registration opens on 1 August
1 pm	Workshop with Miniteka: <i>The Purse with Coppers Two</i> hosts: Joanna Kujawska-Frejlich , Agata Walińska	Goyki Park	SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS
1 pm	<i>The Genealogy of Polish Feminism: Brach-Czaina</i> Joanna B. Bednarek , Agnieszka Graff , Sławomira Walczewska host: Paulina Małochleb	National Gallery of Art in Sopot	DISCUSSIONS
1.30 pm	Daniel Odija <i>Pusty przelot</i> host: Przemysław Rydzewski	Evangelical Lutheran Church of the Savior in Sopot	RETURNS
3 pm	Elżbieta Łapczyńska <i>Mowa chleba</i> host: Michał Nogaś	Goyki Park	NOGAŚ IN THE PARK
3 pm	Ana and Eduard Dragu <i>Măini cuminți</i> , Polish trans. Dominik Małecki host: Marta Perchuć-Burzyńska	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN!
3.30 pm	Dorota Borodaj <i>Szkodniki</i> host: Ana Matusievič	Evangelical Lutheran Church of the Savior in Sopot	US
4 pm	Weronika Stencel <i>Obituaranci</i> host: Joanna Borowik	Smak Słowa Bookshop	DEBUTS
5 pm	<i>Love by the Book: Storylines That Captivate Readers</i> Izabela Górśka (Książkowa Baba), Nela Mańkowska (Culturomaniaczka) host: Karolina Kozłowska (Karateusz)	Goyki Park	YOUNG ADULT BY THE BOOK
5 pm	Cristian Teodorescu <i>București, marea speranță</i> , Polish trans. Radosława Janowska-Lascar host: Agata Passent	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN!
5.30 pm	Joanna Wilengowska <i>Król Warmii i Saturna</i> host: Weronika Morawiec	Evangelical Lutheran Church of the Savior in Sopot	h/HISTORY
6 pm	Staged reading of <i>Disappearances</i> by Elise Wilk (Polish trans. Joanna Kornaś-Warwas) directed by Mira Mańka	Scena Kameralna at Wybrzeże Theatre	THEATRE BY THE BOOK
6.30 pm	<i>Joking with Dragons: On Humour in Fantasy Literature</i> Marta Kisiel , Łukasz Kucharczyk host: Marcin Zwierchowski	Goyki Park	ABOUT SF/FANTASY
7 pm	Bogdan-Alexandru Stănescu <i>Abraxas</i> , Polish trans. Kazimierz Jurczak host: Michał Nogaś	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN!
7 pm	Festival Book Club moderators: Daria Lewicka , Jola Ronowska	Dwie Zmiany café	MISCELLANEA
8 pm	<i>Crulic: The Path to Beyond</i> directed by Anca Damian speaker: Paweł Biliński	Goyki 3 Art Inkubator	FILM BY THE BOOK

24 AUGUST SUNDAY

	Andreea Anghel <i>A Short History of Alarms II</i> , art installation	Goyki Park	ART BY THE BOOK
9 am – 12 pm	Bird Radio: Maciej Makselon, Agata Passent , <i>Polityka</i> weekly/ Channel I of the Polish Radio	Goyki 3 Art Inkubator	FESTIVAL RADIO ONLINE
11 am – 6 pm	Book Fair	Sopot Friends Square	
11 am – 12.30 pm	<i>Sleepy Dream-Spirations</i> workshop for children host: Marta Jankowska	Goyki Park	SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS
11 am – 12.30 pm	Parents' Book Club: <i>Why and How It's Worth Talking About Emotions</i> workshop for adults <i>Why the Child is Cooking in the Polenta</i> by Aglaja Veteranyi , Polish trans. Alicja Rosenau host: Joanna Trzaska	Goyki Park	SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS
11 am – 2 pm	<i>Turning Prose into Script</i> workshop on adapting literature for the screen host: Agnieszka Kruk	Goyki 3 Art Inkubator	WORKSHOPS BY THE BOOK registration opens on 1 August
12 pm – 3 pm	Translators on duty Polish Literary Translators Association	Goyki Park	MISCELLANEA
12 pm	Agnieszka Jelonek <i>Koniec świata, umyj okna</i> host: Hanna Łozowska	Scena Kameralna at Wybrzeże Theatre	RETURNS
1 pm	Workshop with Miniteka: <i>At Dracula's Castle</i> hosts: Joanna Kujawska-Frejlich, Agata Walińska	Goyki Park	SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS
1.30 pm	Lucian Dan Teodorovici <i>Celelalte povești de dragoste</i> , Polish trans. Radosława Janowska-Lascar host: Łukasz Wojtusik	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN!
2 pm	Maciej Siembieda <i>Sobowtór</i> host: Marzena Bakowska	Smak Słowa Bookshop	ABOUT CRIME FICTION
2 pm	Andrzej Dybczak <i>Las duchów</i> host: Dorota Karaś	Scena Kameralna at Wybrzeże Theatre	h/HISTORY
3 pm	Paweł Sołtys <i>Sierpień</i> host: Michał Nogaś	Goyki Park	NOGAŚ IN THE PARK
3.30 pm	Oleg Serebrian <i>Woldemar</i> , Polish trans. Radosława Janowska-Lascar host: Dagny Kurdwanowska	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN!
4 pm	Radosław Kobierski <i>Na wulkanie</i> host: Marta Pilarska	Scena Kameralna at Wybrzeże Theatre	US
4 pm	Zofia Lorek <i>Stany przejściowe</i> host: Przemysław Rydzewski	Smak Słowa Bookshop	DEBUTS
5 pm	<i>The Book Podcast Phenomenon – How Audio Is Changing the Way We Talk About Literature</i> Nikola Mańdok (Doktor Book) host: Karolina Kozłowska (Karateusz)	Goyki Park	YOUNG ADULT BY THE BOOK
5.30 pm	Joanna Kornaś-Warwas, Doris Mironescu <i>Max Blecher: Collected Works</i> (Polish trans. Joanna Kornaś-Warwas) host: Georgina Gryboś	National Gallery of Art in Sopot	DRUM BUN!
6 pm	<i>The Unbroken or the Realists? The Polish Anti-communist Underground without Pathos</i> Sławomir Poleszak, Rafał Wnuk host: Marcin Zaremba	Scena Kameralna at Wybrzeże Theatre	MARIAN TURSKI HISTORICAL AWARD FROM POLITYKA WEEKLY
6 pm	<i>O Que Podem as Palavras/What Words Can Do</i> , directed by Luísa Sequeira, Luísa Marinho speaker: Anna Działak-Szubińska	Goyki 3 Art Inkubator	SOPOT BY THE BOOK 2026 PORTUGUESE LANGUAGE EDITION
6.30 pm	Katarzyna Boni <i>Którędy do wyjścia?</i> host: Magdalena Kicińska	Goyki Park	MISCELLANEA PREMIERE
8 pm	<i>I Do Not Care If We Go Down in History as Barbarians</i> directed by Radu Jude speaker: Paweł Biliński	Goyki 3 Art Inkubator	FILM BY THE BOOK

2

1

Goyki

PARK
PÓŁNOCNY

Powstańców Warszawy

Hafnera

Obrońców Westerplatte

SKWER
KURACYJNY

8

9

7

Bohaterów Monte Cassino

10

5

6

3

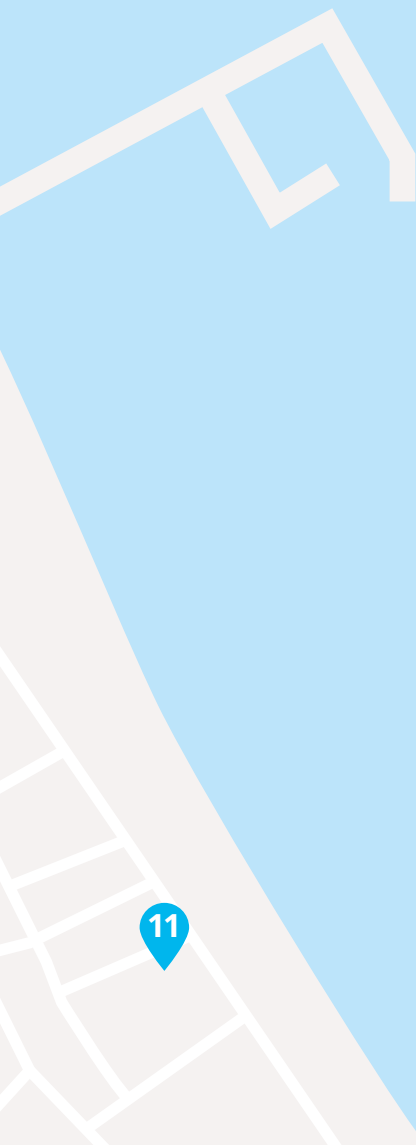
4

SOPOT
CENTRUM

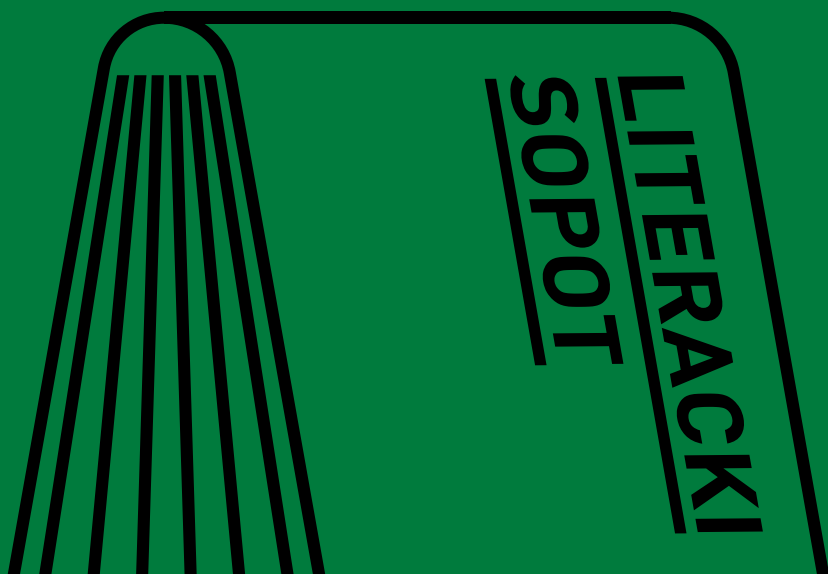
Niepodległości

Chopina

Grunwaldzka

-
- 1 Goyki 3 Art Inkubator**
Jakuba Goyki 3
 - 2 Park na Goyki**
Jakuba Goyki
 - 3 Księgarnia Smak Słowa**
Bohaterów Monte Cassino 6A
 - 4 Sopoteka**
Sopot Centrum
 - 5 Klubokawiarnia Dwie Zmiany**
Bohaterów Monte Cassino 31
 - 6 Scena Kameralna Teatru Wybrzeże**
Bohaterów Monte Cassino 30
 - 7 Targi Książki**
Plac Przyjaciół Sopotu
 - 8 Klubokawiarnia 3siostry**
Powstańców Warszawy 6
 - 9 Państwowa Galeria Sztuki**
Plac Zdrojowy 2
 - 10 Kościół ewangelicki Zbawiciela**
Parkowa 5
 - 11 Muzeum Sopotu**
Księcia Józefa Poniatowskiego 8

Na deser

Ana Dragu

Grzeczne dłonie

tłum. Dominik Małecki

Wydawnictwo Książkowe Klimaty

Ilekoć ma gorączkę, przed oczami stają mi niezliczone sytuacje, gdy pojechaliśmy do lekarza. Od pierwszej: kiedy to weszliśmy – on całkiem obojętny, my zdjęte strachem – w podwórze neuropsychiatrii dziecięcej w Klużu. Ja z sercem w gardle, Sasza zrelaksowana, ze swoim wieszakiem do towarzystwa. Przez ponad rok odmawiał wyjścia z domu bez niebieskiego wieszaka w dłoni. Profesor Ursu musiał zejść do nas na podwórze, bo chociaż Sasza opuszczał dom tylko z wieszakiem, to nie wszedłby do nowego miejsca, choćby się go przenosiło dźwigiem. Zrobiliśmy wszyscy kilka rundek wokół budynku, idąc za trzymającym wieszak Szaszą, niepodjmującym nawet najdrobniejszej próby interakcji, i powiedziałam lekarzowi o liście: tak, zrobiliśmy listę. A właściwie – dwie. Na swojej wypisałam wszystko, co wydawało mi się nie w porządku z dzieckiem, drugą ułożyła moja mama z mężem. Potem je porównaliśmy. Było około dwudziestu zbieżnych punktów oraz kilka innych, które – choć się nie pokrywały – też nas zaniepokoiły. Mam nadzieję, że to nie...

– Zostawiała go pani przed telewizorem?

– Nie.

– Odpowiada, kiedy go pani woła?

– Eee, czasem na mnie spojrzy.

– No, proszę go zawołać, niech sam zobaczę.

– Sasza, Sasza, Sasza!

Odwróciła się połowa malutkich pacjentów z podwórza szpitala, ale nie on.

– Pokazuje palcem?

– Nie, ale czasem wyciąga rękę. Uświadamiam sobie, czego chce, bo krzyczy. Idzie w interesujące go miejsce i krzyczy.

– I skąd pani wie, czego chce?

– Łapie mnie za rękę, jakby chwycił łyżkę, i kieruje nią, bym, na przykład, chwyciła wodę z kredensu.

– Coś mówi?

– Nie, ani słowa.

– No dobrze, czy możemy z nim wejść do środka, by zobaczyć go psycholog?

– Możemy spróbować.

Gdybyśmy nalegali dłużej, pewnie wyrwałby futrynę, tak dobrze przytrzymywał się szeroko rozłożonymi rękoma. Po godzinie mieliśmy kartę informacyjną i wskazania terapii rehabilitacyjnej: autyzm dziecięcy. Przykro mi, autyzm. I prawdopodobnie również niepełnosprawność umysłowa, choć spojrzenie ma inteligentne.

Od tamtej pory słowa te wyleciały z moich ust w stronę oszołomionego rodzica co najmniej sto pięćdziesiąt razy i ja także nie potrafiłam nadać im uspokajającego brzmienia. Autyzm. To jak w loterii. Nie powiem wam, jak będzie za kilka lat. Ale z całą pewnością mogę stwierdzić, że interwencja w tym wieku jest kluczowa. Wczesna i intensywna. To znaczy minimum czterdzieści godzin tygodniowo. Powodzenia!

Cătălin Mihuleac

Złota dziewczynka z Jassów

tłum. Kazimierz Jurczak

Wydawnictwo Noir sur Blanc

Gołda całkiem zapomina o lekarstwie dla babci. Przewrócona mściwą ręką jak kręgiel, stacza się ze schodów i zanurza w uliczny hałas. Wie, co ma zrobić, wie bardzo dobrze. Musi odszukać tatę i brata.

Wezbrany nurt ulicy połyka ją niczym drobny listek. Ulica pieni się, ulica skwierczy, ulica wrze, ulica wypełnia się jak koryto rzeki zabójczą falą powodzi. Strumyki Żydów zbierane są z wściekłością z bocznych arterii, łączą się w wyjący główny nurt, który kieruje się w stronę wielkiego zbiornika retencyjnego w siedzibie komendy policji przy ulicy Vasile Alecsandriego. [...]

Żeby nie opóźniać przemarszu żywych Judaszów, martwi Judasze są spychani na pobocze i porzucani tam jak wraki statków pełne wszelkiego dobra. Czekają na nie chmary miejskich termitów; w ciągu zaledwie kilku chwil ubrania i buty znikają pożarte przez głód nowego. Trupy są rozbierane przez zręczne ręce; pozostają nagie, bezbronne, czekając z rezygnacją na kasację, jakby były starymi, zużytymi manekinami ze sklepów z modną odzieżą przy ulicy Lăpușeanu.

Następnego dnia gospodynie w Jassach będą pukać do drzwi sąsiadki, żeby wymienić się receptami na wywabienie plam z krwi, z prochu strzelniczego, z... Tak, to żenujące, ale trzeba to powiedzieć: z ludzkich odchodów. Wymieniać się będą nie tylko pomysłami na czyszczenie, wymieniać będą też ubrania, gdy rozmiar okaże się nie taki, jak trzeba. [...]

Gołda ogląda z bólem, jak zmarli tracą godność wraz z utratą ubrania. Garsonki przylegające w talii i garnitury dwurzędowe, jedwabne krawaty i bawełniane koszule, plisowane spódnice i spodnie z angielskiej wełny, błyszczące lakierki i trwałe trzewiki, grube rajtuzy i nylonowe pończochy trafiają z prędkością światła z ciał niezdolnych, by zaprotestować, do pojemnych worków przyniesionych przez zapobiegliwych gospodarzy i gospodynie. Za sobą zostawiają otwarte usta zmarłych, które zdają się krzyczeć bardziej za straconą odzieżą i wyrwanymi złotymi zębami niż za utraconym życiem.

Jeden z umierających, obudzony w chwili, gdy zdzierane są z niego majtki, zakleszcza palce na bawełnianych fałdach w ostatnim geście zawstydzenia. Ciężkie uderzenie szewskim młotkiem wymusza ostatni krwotok i wszystko wraca na normalne tory.

Pełen przerażenia i litości wzrok Gołdy, utkwiony w podbrzuszu mężczyzny, ześlizguje się w stronę leżącej obok kobiety. Ma usta otwarte jak śpiewaczka operowa. Wargi ładnie pokryte szminką, jakie słowa wymawiały w ostatnim oddechu? Może imię kogoś kochanego? Męża, kochanka, dziecka? A może żebrały litości u żołnierza, który ją oskarżał – zarażony szaleństwem odbierającym rozum całemu miastu – że nałożyła szminkę, żeby wargami dawać znaki sowieckim samolotom? [...]

Mami! Gołda przypomina sobie, że nie znajduje się na ulicy, by opłakiwać ofiary, ale w konkretnym celu odnalezienia tatusia i brata, żeby razem z nimi wybawić mami od upokorzeń, jakie jej zadają członkowie patrolu. A poza tym, jak mogła zapomnieć o lekarstwie dla babci? Postanawia iść razem z tym całym ludzkim potokiem do komendy policji i tam

poprosić o spotkanie z niemieckim komendantem. Wyjaśni mu, korzystając ze znajomości niemieckiego, że tatuś i Lew muszą koniecznie zjawić się w domu.

Przyśpiesza kroku, ale wdeptuje w kałużę świeżej krwi. Noga wpada w poślizg i nie może się zatrzymać. Gołda przewraca się na czymś kleistym i widzi nagle obok siebie mężczyznę, który ma na nogach tylko skarpetki, przez dziury na piętach patrzące z wyrzutem na czerwcowe słońce. Nie zdąży nawet odróżnić, która krew jest jej, a która męczyzny, gdy dwie harpie, czując padlinę, rzucają się na nią, zdzierają buty i sukienkę.

– Proszę mnie zostawić, proszę, panie! Jestem żywa, nie martwa!

Raluca Nagy

Teo od 16 do 18

tłum. Olga Bartosiewicz-Nikolaev

Wydawnictwo Pauza

Dym był tak gęsty, że można było go ciąć tanto, zdaje się, że na Planecie pozostało jeszcze jedno miejsce, w którym można było palić nie tylko na balkonie, a było to Kanagali. Wszyscy się (ko)pocili, z barmanką włącznie, w barze było ze czterdzieści stopni. Nie mogłam oderwać wzroku od jej naszyjnika z wielkim miedzianym wisiorkiem w kształcie lwa, jakbym się cofnęła o dwadzieścia lat. No proszę, a jednak coś mi się „przytrafiło”.

Dziewczyna podała mi spod baru szklankę wody i biały ręczniczek, idealnie zwinięty, wilgotny i gorący; rozłożyłam go i zawiązałam na moim Przecięciu Turka. Zapytała, co mi się „przytrafiło”, co mnie trochę wytrąciło z równowagi, ale zebrałam się w sobie i odpowiedziałam, że przecięłam sobie dłoń przez przypadek kartką papieru. Powiedziała „ups, to rzeczywiście może boleć” i powolnymi ruchami zabrała się za wycieranie szklanek.

Trzy krzesła dalej koleś z kręconymi ciemnymi włosami i bardzo zielonymi oczami przyglądał się całej scenie. Przedstawił się: „Tom”, odwrócił się do faceta siedzącego na sąsiednim krześle, „a to jest Tim, mój brat bliźniak”. Jeśli tak, to nie byli jednojajowi, właściwie to w ogóle nie byli do siebie podobni, Tim na ten przykład był rudy. Tom powiedział mi, że jestem inna niż stali bywalcy baru, wręcz „egzotyczna”, ja zrozumiałam „toksyczna” i gapiłam się na niego, pewnie dlatego tak często mrugał, zaczął mi coś recytować, ale rozumiałam tylko z grubsza, nie mogłam się skupić: „Prowadzimy tu najdziwniejsze życie, które nie ma nic wspólnego z życiem innych. Przyciągamy się do siebie, ale nie jak planety, tylko siłą przeciwną prawom fizyki”. Znowu ta fizyka, nie przestawałam się gapić, więc Tom wyjaśnił, że to cytat z Teffi. Pomyślałam, że to musi być kolejna pomyłka w stylu Russian roulette, ale on szybko zmienił temat i zapytał mnie, co mi się stało w rękę, i nie mam pojęcia, dlaczego odpowiedziałam tym głupim frazesem *you should see the other guy*. Tim niehomotygotą zaśmiał się *ha, ha, you're funny*, na co ja odpowiedziałam *no, I'm not*, a Tom na to *let me see*; odwrócił moją rękę wnętrzem dłoni do góry i mocno przycisnął kciuk do białego ręcznika, aż ten zaczął nabiegać czerwieni, bolało mnie tak, że myślałam, że rozkwaszę mu twarz o bar, ale ponieważ nie dokonałam żadnych bezzasadnych aktów przemocy od czasów Psorki z gegry i wskaźnika, to jak miałabym się do tego teraz zabrać?

Bardzo szybko pożałowałam, że się powstrzymałam, Tom był tym typem człowieka, który kłapie jadaczką po barach niepytany, dlatego opowiedział mi o całym ich

wspólnym osobnym życiu, a potem o tym, jak przyjechał do Kanagali, bo tak bardzo tęsknił za swoim bratem bliźniakiem Timem, który żył tam od wielu lat; szczerze, tak też wyglądał na tym krześle barowym, jakby tam siedział od lat. Tom był architektem, ale wciąż nie mógł znaleźć pracy, jego wcześniejsze doświadczenie nie liczyło się w Kanagali, gdzie budowano na innych zasadach. Projektował więc T-shirty i sprzedawał je online. Pokazał mi na telefonie zdjęcie jednego w kolorze soczystej zieleni, na którym był biały napis *Pickle me Pete*. Spoko to wyglądało i powiedziałam, że chciałabym taki dla przyjaciela, odpowiedział, że mogę go zamówić na stronie, dostarczają wszędzie, „ale ja chciałem ci powiedzieć co innego, ty też nie pracujesz w zawodzie, co nie?”. Zapytałam, dlaczego tak myśli, a on się roześmiał, że wyczytał mi to z dłoni, *ha, ha, that was funny*, zwróciłam się do bliźniaka Tima, nie żebym się znała na żartach – kiedy prawda staje się kłamstwem, możesz ją przykryć tylko żartem.

Oleg Serebrian

Woldemar

tłum. Radostawa Janowska-Lascar

Wydawnictwo Amaltea

W dniu wizyty wojskowych obudziłem się wcześniej niż zwykle. Mama Julianna przygotowała mi kaszę mannę z mlekiem. Jadłem na siłę, wciąż zerkając na zegarek. Z wczorajszej rozmowy zapamiętałem, że samochód pograniczników ma przyjechać koło ósmej trzydzieści.

– Całą noc stękała – powiedziała mama Julianna, zwracając moją uwagę na spowodowane bólem jęki prababci Marfiny dobiegające z jej pokoju. – Dzisiaj wcale nie wstała z łóżka. Myślę, że to koniec. Idę zaraz na pocztę, żeby wysłać telegram do wujka Tudora.

Kasza manna utknęła mi w gardle. W sekundę zapomniałem o wszystkim. Chyba dopiero wtedy uświadomiłem sobie naprawdę, że prababcia Marfina umiera, chociaż szeptano już o tym od kilku tygodni. Nagle ogarnął mnie tępy ból. Łzy napłynęły do oczu i jeszcze niżej schyliłem głowę nad talerzem, żeby mama Julianna nie zobaczyła, że płaczę. Migiem wypilem kakao i pobiegłem do pokoju prababci. Z wahaniem zatrzymałem się przed drzwiami, czekając na przerwę między pojękiwaniami, a potem niepewnie wszedłem do zaciemnionego pomieszczenia. Popatrzyła na mnie. Miałem wrażenie, że chce mi coś powiedzieć, ale milczała.

– Przeczytać ci psalm pięćdziesiąty?

Słowa jakby gubiły się po drodze i czułem jakiś ich męczący pośpiech w buzi.

– Przeczytaj, kochaniutki, przeczytaj – odpowiedziała słabym głosem.

Z szafki nocnej wziętem psalterz w przybrudzonych okładkach i usiadłem na taborecie koło jej łóżka. Odczekałem, aż oczy przyzwyczają się do skąpego światła, które ledwie przenikało przez nieco uchylone żaluzje okienne. Następnie znalazłem właściwy tekst.

– *Zmłuj się nade mną, Boże, w swojej łaskawości,
w ogromie swego miłosierdzia wymaż moją nieprawość!*¹

1 Psalm 51 (50), *Księga Psalmów*, Biblia Tysiąclecia, Wydawnictwo Pallottinum w Poznaniu, 2003.

Czytałem, ale czułem, że nie mogę powstrzymać łez i odwróciłem taboret w taki sposób, aby prababcia nie widziała moich oczu.

– *Nie odrzucaj mnie od swego oblicza
i nie odbieraj mi świętego ducha swego!*

Przerwałem na moment czytanie i zakaszałem, aby przerwać drapanie w gardle, potem kontynuowałem:

– *Przywróć mi radość z Twojego zbawienia
i wzmocnij mnie duchem ochoczym!*

Łzy sprawiły, że nie widziałem, co jest dalej napisane. Próbowiałem niepostrzeżenie wytrzeć oczy rękawem, ale zauważyła mój gest. Złapała mnie powoli wychudzoną ręką za talię, pociągnęła do siebie, a potem przeczesła mi włosy cienkimi jak patyczki palcami i powiedziała:

– Nie płacz już, kochanie..., daj spokój... Babunia jest stara...

Nie mogłem już wytrzymać dłużej, mocno ją przytuliłem i wybuchłem głębokim, intensywnym szlochem. Zapomniałem nawet o strachu przed mamą Julianną, która bardzo nie lubiła, gdy płakałem, ponieważ mężczyznom nie wolno było płakać.

– Dawaj – wyszeptała prababcia – idź troszkę na dwór. Przyjdź jeszcze wieczorem, to przeczytasz mi parę psalmów.

Bogdan-Alexandru Stănescu

Abraxas

tłum. Kazimierz Jurczak

Wydawnictwo Noir sur Blanc

Wchodzę po ciemnych schodach, przez wewnętrzny basen bloku przy ulicy Trestiana, ponieważ winda nie działa, pokonuję kolejne stopnie, powtarzając mantrę z dzieciństwa, i mimo wewnętrznego spokoju, który osiada kurzem na zmęczeniu długim, niekończącym się dniem, czuję dawne pazury starego lwa zagłębiające się w pierś, rwąc po drodze wszystko, skórę, żyły, klatkę piersiową, by dotrzeć do tajemnego miejsca, gdzie, zdaniem starożytnych mędrców, mieści się dom duszy, duszy skurczonej w gorącej magmie ciała, połamanych kości, włosów (niektórych już białych) i krwi czarnej, krwi dobrej, krwi żywej. To jest strach, który nie wiem, kiedy pojawił się po raz pierwszy, ponieważ każde moje zanurzenie się w przeszłość przynosi obrazy chwil szczęścia albo wybuchów złości, na powierzchni nie zostało nic z tamtej cichej tyranii spowitej pozorami spokoju, z jej zgrzytającym, nieprzyzwoitym i nieumiejętnym sposobem ukrywania jej prawdziwej natury. Najpierw strach jest czymś odległym i niewyraźnym, jest jak śpiący niespokojnie pies przebiegający łapami w wyimaginowanym biegu, jest na pierwszym piętrze i wkrótce się obudzi, potem strach jest czarną wodą z pływającymi kawałkami zbutwiałego drewna, kryjącą w sobie czarne robactwo, karaluchy na piętrze drugim, strach jest drzeniem rozpięającym twoją klatkę piersiową i pragnieniem, by powstrzymać łzy na piętrze trzecim, strach jest już moim panem, który na czwartym piętrze drenuje mi mózg, strach kieruje moją trzęsącą się ręką w stronę dzwonka, tego samego, którego nie chciał naciskać Owidiusz, kiedy wracaliśmy z parku, żeby nie przeszkadzać Meri. Teraz jednak mój palec wskazujący z wyraźnie rysującymi się

stawami, tak łatwo tracący samokontrolę, o cienkiej, lekkiej konstrukcji jak u ptaka, ten palec naciska czerwony dzwonek, a schowane pod powiekami oczy kurczą się gorączkowo. Brzęczenie dobiega z oddali, niczym z jaskini, naciskam ponownie i opieram głowę o framugę drzwi i wtedy słyszę jego głos, cieni i nieszczerzy, głos, jaki wydałby z siebie gepard na wieczorku tanecznym:

– Taaak?

To jest jego głos z czasów, gdy udawał dobry nastrój, zaraźliwy, pełen energii, a ja wiedziałem, że jeśli nie uda mi się symulować radości [...] jeśli nie przyłączę się do chóru zadowolonych tworzonego przez jego inteligentną żonę, jego jasnowłosego, pozbawionego zahamowań synka i pieska Joya ze śmierzdzącym oddechem i drucianą sierścią, jeśli on wyczuje u mnie choćby ślad nienawiści, irytacji, jego głos zmieni barwę, pięknie, zamieniając się w ostre skorupy, stanie się gardłowy, uniesie się pod sufit i zamieni we wrzask, który spadnie na mnie niczym jastrzęb na polną mysz.

Najpierw słyszysz przesłodzony głos [...], po czym drzwi się uchylają, odsłaniając wąski skrawek zielonej wykładziny, a wraz z pierwszym obrazem bucha od progu mieszanka zapachów, niektóre dawne, inne raczej świeżej daty, wszystkie jednak znane, taki palimpsest woni [...], uderza cię, że te zapachy pochodzą z różnych pokładów pamięci, każda woń niesie ze sobą wspomnienie, ale wspomnienia zupełnie się nie kleją, zestawione razem tworzą raczej mało wiarygodny film, dzieło pijanego wypychacza zwierząt, który zszywa korpus zebry z szyją orła i łapami lwa. Pierwszy zapach, jaki rozpoznajesz, jest najbardziej swojski i zadajesz sobie pytanie, czy rzeczywiście jest tym pierwszym, czy tylko masz takie wrażenie, ponieważ pamiętasz go najlepiej: to zapach ich domu, połączenie naftaliny z dawnymi porządkami i starością, teraz z każdym dniem staje się słabszy, z każdą wizytą, która każe ci się mierzyć z nowymi, agresywnymi zapachami, wszystkie pochodzą od Młodego, który wita cię, uśmiechając się pod wąsem, słynnym wąsem, który znasz ze zdjęć wysyłanych przez niego z wojska rodzicom. „Twój ojciec urodził się z wąsami”, przypominasz sobie słowa Ralu wypowiedziane bez złości w chwilach, kiedy miała dobry nastrój, kiedy go nie wykliwała i nie życzyła mu, by oślepl, by wypadły mu zęby albo żeby wykończył go rak.

Cristian Teodorescu

Bukareszt, wielka nadzieja

tłum. Radosława Janowska-Lascar

Wydawnictwo Amaltea

Choć dzień był słoneczny, to przecież w Bukareszcie nie można być pewnym niczego, dlatego Tyberiusz wyruszył na swój codzienny spacer do centrum zaopatrzonego w parasol. Doszedłszy do Dworca Północnego, wezwał dorożkę. Miał pieniądze, bo Bazyłka, jego żona, już wcześniej rano poszła tam, gdzie, chwała Bogu, miała robotę. On wciąż jeszcze nie znalazł tutaj pracy jako nauczyciel klas początkowych, choć przecież studiował w Wiedniu. Albo może właśnie dlatego. Jako patriota i wnuczek memorandysty¹, po przyjeździe do

1 Memorandysta – polityk rumuński, sygnatariusz Memorandum Siedmiogrodzkiego, czyli petycji wysłanej w roku 1892 przez przywódców Rumunów z Siedmiogrodu do cesarza

Bukaresztu Tyberiusz oczekiwał, że będzie przyjęty jako wykształcony krajan przybyły z Siedmiogrodu. Ale tak się nie stało.

Podczas gdy sława Bazyłki jako stołecznej akuszerki wciąż rosła, jemu proponowano co najwyżej posadę nauczyciela w szkole na przedmieściu, a przecież śpiewająco znał i łacinę, i wiedeńską odmianę niemieckiego, a do tego jeszcze starocerkiewnosłowiański, który pozwalał mu orientować się jako tako w rosyjskim i bułgarskim. Pan Tyberiusz mógłby pracować zarówno jako profesor niemieckiego, jak i łaciny, nie mówiąc o rumuńskim, ale na jego dyplomie było napisane po węgiersku, że jest miejskim nauczycielem klas początkowych. Jako prawdziwy Rumun, pan Tyberiusz chciał być nauczycielem i wierzył w apostołstwo tego zawodu, zanim jeszcze pan poeta Oktawian Goga napisał swój cudowny wiersz o rumuńskiej nauczycielce w austriackim imperium. Jedyną późniejszą pretensją Tyberiusza pod adresem Gogi było to, że poeta zapomniał uwzględnić w owym wierszu rumuńskich nauczycieli.

W dniu, w którym rodzina żony wyruszyła czterema wozami ze swojej siedmiogrodzkiej wsi w drogę do Bukaresztu, Tyberiusz został zaproszony do pierwszego wozu, aby instruować woźnicę, jak ma jechać. Nauczyciel klas początkowych orientował się według starej mapy, ale jeszcze lepiej według kompasu wskazującego południe, czyli kierunek, gdzie znajdował się Bukareszt. No i tak trochę z kompasem, a trochę pytając tego i owego, dojechali do punktu końcowego. Jeden z wozów pozostał jednak w Braszowie.

Pod koniec podróży Bazyłka, nosząca imię świętego czyniącego dobro biednym i chorym, spojrzała na męża dziwnym wzrokiem, przypuszczając, że coś mu się pomieszało ze zmęczenia. Za bardzo jakoś zboczyli na zakurzone i dziurawe drogi i wcale nie było widać kamiennych traktów przypominających te, którymi wjeżdżało się do Budapesztu. Kiedy Tyberiusz przywiódł podróżników na przedmieścia, Bazyłka skoczyła mu do oczu i powiedziała, że ta zapyziała wiocha w żadnym razie nie może być Bukaresztem. Co prawda, jemu też nie wydawało się, że dotarli do stolicy, ale kilku miejscowych w dość nędznych ubraniach potwierdziło, że dobrze trafili. W tym momencie Tyberiusz zorientował się, że wpadł w pułapkę, w której cała znana mu łacina nie przyda się na nic i dlatego tu najpewniej skończy się jego misja nauczyciela niosącego kaganek oświaty rumuńskim dzieciom.

Skoro więc i tak nie miał roboty, pan Tyberiusz odwiedzał codziennie ogród Ciśmigiu, gdzie jako siedmiogrodzki patriota nawiązał już pewne znajomości. Odkąd Bukareszt był pod okupacją niemiecką, nauczyciel klas początkowych tłumaczył miejscowym, o czym gadali między sobą Prusacy. Mniej więcej rozumiał też po bułgarsku. Przechodząc w pobliżu Domu Wojskowego, nadstawił uszu i dowiedział się od stojących na schodach i rozmawiających w języku Goethego oficerów niemieckich i bułgarskich, że ci ostatni chcą zabrać jako zdobycz wojenną pomnik poety Owidiusza z Konstancy oraz relikwie świętego Dymitra Basarbowskiego, wielkiego patrona Bukaresztu. Bułgarzy musieli jednak obejść się smakiem, bo Niemcy kazali im przywieźć relikwie z powrotem na miejsce i zostawić w spokoju Owidiusza.

Owego słonecznego dnia pan Tyberiusz miał widzenie, że Prusacy i cesarstwo austro-węgierskie przegrają wojnę, chociaż póki co oficerowie niemieccy spacerowali przez ogród Ciśmigiu pod ramię z rumuńskimi paniami, z których nie wszystkie uprawiały najstarszy zawód świata. Skądinąd, od swojej żony Tyberiusz dowiedział się, że zakażone kobiety „na

godziny” znów wyszły na ulice. Jedne dlatego, że nie miały za co żyć, drugie, żeby patriotycznie zarazić klientów z wrażej, okupacyjnej armii. Trudno było je rozróżnić, ale jakie to miało znaczenie w chwili, kiedy nawet kurwy rozpoczęły wojnę przeciwko okupantowi?

Lucian Dan Teodorovici

Inne historie miłosne

tłum. Radosława Janowska-Lascar

Wydawnictwo Amaltea

– Wiesz, kiedy nie podejrzewa się drugiego człowieka o złe intencje? Kiedy rozmawia z tobą o śmierci. Jeśli umiesz bajerować o śmierci, nie masz jak przegrać. Dasz radę. Weźmiesz od każdego wszystko, co chcesz wziąć. Zwłaszcza kiedy taka gadka jest podana odpowiednim tonem, z odpowiednim spojrzeniem, odpowiednim zachowaniem...

– No proszę! Słyszysz samą siebie? Wykorzystałem śmierć... – nie wytrzymałem.

– Czy ja wiem? Może myślałeś, że w ten sposób łatwiej się zrozumiemy? Rozmawiając o tym wszystkim...

– Czekaj. Przywołałaś historie z mojego dzieciństwa. Naprawdę myślisz, że tylko się nimi perfidnie posłużyłem?

– Jakiś facet został załuczony na śmierć w twojej obecności, bo nie chciał zdradzić ukochanej. Czyli z miłości – uśmiechnęła się. – Inny się powiesił, bo nie mógł być z tą, którą kochał. No, pomyśl trochę: jak mogłam zareagować na te wszystkie historie? Narzeczona z młodości ginie w wypadku samochodowym... Wiesz, co ja wtedy zobaczyłam? Tak, zgodzę się, jestem chyba strasznie durna, że chciałam to zobaczyć. Wiesz co? Zobaczyłam, jak bardzo potrafisz kochać. Ty dawałeś mi do zrozumienia, że boisz się miłości, a ja widziałam, że umiesz bardzo pięknie kochać. I myślę, że tak naprawdę chciałeś, żebym to zobaczyła.

Tatiana Țîbuleac

Szklany ogród

tłum. Kazimierz Jurczak

Książkowe Klimaty, Noir sur Blanc

Znalezienie butelki nie kończyło sprawy, trzeba ją było umyć, bo za umyte lepiej płacono. Napełnialiśmy wannę do połowy, zawsze gorącą wodą, a potem wkładaliśmy butelki, żeby odmokły. Dzięki temu łatwiej się dawały czyścić, ale skóra moich dłoni nigdy się nie goiła. Albo były sine z zimna, albo czerwone z gorąca. „Ugotowane”, tak je nazwał kiedyś Pawlik i bardzo mnie to zabolowało. Odpowiedziałam brzydko, żeby i jego zabolowało: „Lepsze takie ręce niż ślepe oko”. Pawlik długo płakał, przyszła jego matka, na korytarz wyszli wszyscy sąsiedzi.

Co mogli mi zrobić? Wydłubać jedno oko za jedno słowo? A ile ja się napłakałam z powodu innych dzieci? Uzbierałabym cały worek oczu.

Oto człowiek. Kto wie, ile wart jest człowiek? Wszyscy mówią, że najdroższe jest ludzkie życie, ale ile konkretnie kosztuje – tego nie wie nikt. Za każdym razem, kiedy wysoko ceniłam życie ludzi z mojego otoczenia, okazywało się, że nie wychodzi wcale drogo. Jedna Katia nie dawała się nisko wycenić. Była kurwą Katiusza, ale ponieważ wszyscy jej pożąдали, więc kosztowała dużo. A taka Szuroczka sprzedawałaby się, myślę, za trzy ruble. Gdyby miała dobry dzień. Co z tego, że wszyscy ją kochali, skoro była kaleką, a na co komu kaleka? Albo taki Zachar Antonowycz, toż to świat cały, nie jeden człowiek!, a ile byłby wart? Rubla lub może tylko parę kopiejek. Mniej niż kosztowały cukierki, które nam kupował co tydzień. O Lioncziku nawet nie wspominam, piwa by człowiek za niego nie dostał. Może jedna Bella Izaakowna warta byłaby więcej, ale ile konkretnie? Może sto, no, może tysiąc rubli, znowu jednak zależy dla kogo. Gdyby złodziej dowiedział się, że w jej domu jest dużo pieniędzy, ponieważ Bella nie dowierzała bankom i wszystko trzymała między kartkami podręczników do medycyny, ile kosztowałoby wówczas jej życie? Zabiłby dla tysiąca rubli czy nie? Co też ja gadam. Ludzie ginęli i za mniejsze pieniądze. Dla złotego pierścionka i dwóch par kolczyków jacyś narkomani skopali Dusię z sąsiedniego podwórka tak, że odbili jej nerki. A mogło być gorzej.

Gdy butelki już dobrze odmokły, paznokciem sprawdzałam, czy etykiety łatwo odchodzą od szkła. Wtedy sięgałam po specjalną tarkę leżącą za klozetem w aluminiowej misce i kostkę szarego mydła. W misce były myte butelki najbrudniejsze. Pewnego razu zapytałam Tamarę Pawłownę, dlaczego nie wrzucamy startego mydła prosto do wanny i nie myjemy butelek wszystkich naraz. Odpowiedziała, że dziwi się, jaka głupia mogą być. Wkładać obok siebie butelki obrzygane, wymagające szczotki, i te, które wystarczy opłukać? Co za pomysł. Na koniec uderzyła mnie w twarz i dodała, że ze mną czysta strata czasu.

Czym jest kamień w porównaniu ze słowem? W pierwszych miesiącach wstążki szarego mydła wpadały do wanny razem z kawałkami skóry z moich palców. Potem nauczyłam się nie popełniać błędów, nie pytać, a zwłaszcza odpowiadać jak należy. „Jest gorzej czy lepiej?”, zapytała któregoś nocy Ola, gdy znowu przysłała pobujać się na żyrandolu. *Priwyknieszti**, odpowiedziałam, ale spostrzegłam, że zrozumiała mnie jedynie w połowie.

KSIA

22-25
sierpnia
2024

www.ckisopot.pl[illegible][illegible]

og m w p e

1999

Figure 3. Age-related changes in the

Organizacja i produkcja
Organisation and production
Goyki 3 Art Inkubator
biuro@goyki3.pl

Dyrektorka festiwalu
Festival Director
Marta Czarnecka

Zespół festiwalu
Festival team
Kamil Antoniuk, Katarzyna Belko,
Magdalena Benali, Paweł Biliński,
Magdalena Chalimoniuk,
Joanna Cichocka-Gula,
Patryk Danielewicz, Joanna Fryda,
Mateusz Gierc, Żaneta Gosienecka,
Monika Górka, Monika Górską,
Olga Jankowska, Michał Jezierski,
Agnieszka Kochanowska,
Karolina Kozłowska,
Aleksandra Książkiewicz,
Marceli Kulesz, Barbara Lewinska,
Weronika Morawiec,
Małgorzata Muraszko, Joanna Nawrocka,
Antoni Siemiński, Katarzyna Sobczak,
Jan Wojdyło, Aleksandra Zdunek

Wydawca katalogu
Published by
Goyki 3 Art Inkubator

Redakcja i korekta
Editing and proofreading
Agnieszka Kochanowska

Tłumaczenie
Translation
Anna Zbróg

Zdjęcia festiwalu
Festival photos
Bogna Kociumbas-Kos, Bartosz Bańka,
Ewelina Kamińska

Projekt graficzny/skład
Design and typesetting
Anita Wasik

Sierpień
August 2025

ISBN 978-83-957319-8-3

www.literackisopot.pl
www.facebook.com/literackisopot
www.instagram.com/literackisopot.pl

Zajrzyj na nasz kanał YouTube, gdzie znaj-
dziesz m.in. filmowe kroniki poprzednich
edycji festiwalu.
**Check out our YouTube channel, where
you'll find video chronicles from past
editions of the festival – and much more!**

Dofinansowano
ze środków
Miasta Sopotu

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury

Sezon Kulturalny
Rumunia—Polska
2024—2025

biblio
teka
sopocka

PAŃSTWOWA GALERIA SZTUKI

